Univerza v Ljubljani

Fakulteta za socialno delo

Ana Judež

Interesi mladih v partnerskem odnosu

Diplomsko delo

Ljubljana, 2026

Univerza v Ljubljani

Fakulteta za socialno delo

Ana Judež

Interesi mladih v partnerskem odnosu

Diplomsko delo

Mentorica: doc. dr. Vera Grebenc

Ljubljana, 2026

ZAHVALA

Iskreno bi se rada najprej zahvalila svoji mentorici za prijazno, korektno in spodbudno vodenje skozi pisanje diplomske naloge. V tem procesu sem se res veliko naučila, prav tako pa spoznala še drugačno plat akademskega raziskovanja. Najlepša Vam hvala doc. dr. Vera Grebenc, v veselje mi je bilo sodelovati z vami!

Rada bi se zahvalila tudi svojim petim intervjuvancem, brez katerih izvedba praktičnega dela te naloge ne bi bila mogoča. Izredno sem vam hvaležna!

Zahvalila bi se tudi svoji družini ter partnerju za vso podporo v času opravljanja dodiplomskega študija na Fakulteti za Socialno delo. Vedno ste mi stali ob strani in me bodrili ter spodbujali.

Zahvala gre tudi moji sodelavki, ki me je spodbujala in kritično svetovala. Hvala!

Interesi mladih v partnerskih odnosih

Povzetek diplomskega dela

V okviru diplomskega dela sem izvedla kvalitativno raziskavo z naslovom »Interesi mladih v partnerskem odnosu«. V teoretičnem delu sem predstavila obdobje prehoda v odraslost, značilnosti partnerskih odnosov mladih ter pomen zaljubljenosti, potreb, pričakovanj in konfliktov v partnerskem odnosu. V empiričnem delu sem uporabila narativni raziskovalni pristop. Podatke sem zbirala z metodo spraševanja in sicer z narativnimi intervjuji z mladimi, starimi med 19 in 26 let, ki so bili v času raziskave v heteroseksualni partnerski zvezi, ki traja vsaj eno leto. V raziskavo sem vključila mlade z namenskim vzorcem, saj sem izbrala tipične predstavnike te populacije, ki so ustrezali vnaprej določenim kriterijem, raziskava pa je zasnovana kot kvalitativna raziskava. Pridobljene podatke sem analizirala s pomočjo kvalitativne metode obdelave podatkov, pri čemer sem oblikovala narativne rekonstrukcije posameznih zgodb. Ugotovila sem, da mladi partnerske odnose doživljajo kot pomemben del odraščanja, oblikovanja identitete, samostojnosti in spoznavanja sebe v odnosu z drugimi. Njihove zgodbe se med seboj razlikujejo, hkrati pa se v njih pojavljajo podobni vzorci. Odnosi se pogosto začnejo z močno zaljubljenostjo, občutkom bližine, vznemirjenjem in upanjem, kasneje pa se pojavijo tudi napetosti, konflikti in potreba po usklajevanju različnih pričakovanj. Konflikti se pojavljajo zaradi razlik v komunikaciji, navadah, ljubosumju, vplivu družine, preživljanju časa in različnih predstavah o tem, kaj partnerski odnos pomeni. Mladi jih večinoma razumejo kot normalen del odnosa, skozi katerega se učijo izražati svoje potrebe, postavljati meje in bolje razumeti partnerja.

Ključne besede: mladi, prehod v odraslost, partnerski odnosi, konflikti, narativni pristop

Interests of young people in a romantic relationship

Graduation Thesis Abstract

As part of my graduation thesis, I conducted a qualitative study entitled »Interests of young people in a romantic relationship.« In the theoretical section, I presented the period of transition to adulthood, the characteristics of young people's partner relationships, and the meaning of being in love, as well as the needs, expectations, and conflicts within a partner relationship. In the empirical section, I used a narrative research approach. I collected data through the method of interviewing, specifically narrative interviews with young people aged between 19 and 26 who, at the time of the research, were in a heterosexual partner relationship lasting at least one year. I included young people in the study through purposive sampling, as I selected typical representatives of this population who met the predefined criteria, as the research was designed as a qualitative study. I analysed the collected data using a qualitative data analysis method, through which I developed narrative reconstructions of individual stories. I found that young people experience partner relationships as an important part of growing up, identity formation, independence, and self-discovery in relation to others. Their stories differ, but similar patterns also emerge within them. Relationships often start with strong feelings of love, closeness, excitement, and hope. Overtime, tensions, conflicts, and the need to reconcile different expectations also emerge. Conflicts arise from differences in communication, habits, jealousy, family influence, time spent together, and differing ideas about what a relationship means. Young people generally see conflicts as a normal part of a relationship, through which they learn to express their needs, set boundaries, and better understand their partner.

Keywords: young people, emerging adulthood, relationships, conflicts, narrative approach

KAZALO VSEBINE

1. TEORETIČNI UVOD 1

1.1 Mladost in prehod v odraslost 1

1.2 Partnerski odnosi in mladi 3

1.3 Konflikti in napetosti v partnerskih odnosih 7

1.4 Interesi, potrebe in pričakovanja v partnerskem odnosu 9

1.5 Osamosvajanje in samostojnost 12

1.6 Družina 14

1.7 Predstave o idealnem odnosu in prihodnosti 15

2. METODOLOGIJA 17

2.1 Formulacija problema 17

2.2 Raziskovalna vprašanja 18

2.3 Vrsta raziskave 18

2.4 Merski instrument 20

2.5 Populacija in vzorec 21

2.6 Zbiranje podatkov 21

2.7 Obdelava in analiza podatkov 22

3. REZULTATI 24

3.1 Markova zgodba 24

3.2 Sarina zgodba 29

3.3 Lukova zgodba 33

3.4 Majina zgodba 39

3.5 Nikina zgodba 44

4. RAZPRAVA 50

4.1 Življenjska situacija 50

4.2 Zgodba odnosov 52

4.3 Konflikti in napetosti 54

4.4 Interesi, potrebe in pričakovanja 56
4.5 Predstave in strahovi 58
5. SKLEP IN PREDLOGI 62
6. UPORABLJENA LITERATURA 66
7. PRILOGE 71
Priloga 1: Vodilo za narativni intervju 71

KAZALO TABEL

Tabela 1: Matrični opomnik s ključnimi kategorijami in tematskimi sklopi (Mali in Grebenc, 2021). 23

1. TEORETIČNI UVOD

1.1 Mladost in prehod v odraslost

Mladost, kot jo opisuje Guerrero Puerta (2023), je v družboslovju, antropologiji in pedagogiki že več kot stoletje prepoznana kot pomembno in kompleksno obdobje človeškega življenja. Raziskovanje mladosti se je razvijalo v različnih kulturnih in jezikovnih tradicijah, kar je povzročilo nastanek številnih, pogosto slabo povezanih paradigm. Zgodnji pregledi literature kažejo, da mladost ni enoznačna kategorija, temveč družbeno in zgodovinsko pogojen konstrukt, ki ga različna okolja različno razumejo in opredeljujejo (Guerrero Puerta, 2023). Gre za obdobje, ki predstavlja napetost med posameznikom in družbo (Keniston, 1970).

V Slovarju slovenskega knjižnega jezika (b.d.) je mladost opredeljena kot »doba v človeškem življenju od otroštva do zrelih let«. Gre za prehodno obdobje med otroštvom, kjer so posamezniki v krogu ožje družine in se razvijajo ter učijo življenja, in odraslostjo, kjer zaživijo kot samostojni posamezniki. To obdobje ni jasno določeno s časovnimi mejami, saj se posamezniki različno hitro razvijajo in odraščajo.

Na spletni strani UNESCO (b. d.) je mladost opredeljena kot obdobje življenja, za katero so najbolj značilni razvoj, raziskovanje in rast. To obdobje običajno vključuje posameznike od adolescence do zgodnje odraslosti. Kljub temu je meja težko določljiva, saj so dejavniki, kot so naraščajoča blaginja, podaljšanje izobraževanja in visoke zahteve po izobraženosti, to obdobje v zadnjih letih še podaljšali (Keniston, 1970).

Guerrero Puerta (2023) nadalje pojasnjuje, da so obsežne družbene in ekonomske spremembe v osemdesetih letih spodbudile razvoj novih pristopov k proučevanju mladine, ki so se osredotočili predvsem na širše strukturne procese. V svojem delu avtorica v sociološkem kontekstu izpostavi biografski pristop, ki temelji na treh ključnih izhodiščih in omogoča razumevanje prehoda v odraslost kot raznolikega in večplastnega procesa. Tradicionalni, linearni modeli prehoda, na primer zaključek izobraževanja, zaposlitev, odhod od doma in oblikovanje družine, po njenem mnenju ne odražajo več realnosti sodobnih mladih. Namesto tega se uveljavljajo kompleksnejši koncepti, ki poudarjajo razpršenost in nepredvidljivost življenjskih poti. Posebej izpostavi pojav destandardizirane tranzicije, ki pomeni, da prehodi niso več časovno določeni ali univerzalni. Mladi tako oblikujejo svoje poti v pogojih povečane negotovosti, manj stabilnih podpornih sistemov in večje odvisnosti od širšega družbenega okolja (Guerrero Puerta, 2023).

Na to se navezujejo tudi teorije, ki prehod v odraslost razumejo kot obdobje postopnega oblikovanja identitete in prevzemanja odraslih vlog. Erikson (1983) je v okviru svoje teorije psihosocialnega razvoja izpostavil koncept psihosocialnega moratorija**,** ki označuje čas, v katerem imajo mladi možnost preizkušati različne družbene vloge ter skozi ta proces oblikovati svoje mesto v družbi. Čeprav Erikson ne opredeli posebne razvojne faze med adolescenco in odraslostjo, opozori na vmesno obdobje**,** za katerega sta značilna podaljšano raziskovanje identitete in negotovost glede prihodnosti. Arnett (2000) se na Eriksonovo izhodišče naveže s svojo teorijo nastajajoče odraslosti ter poudari, da se v sodobnih družbah to vmesno obdobje še dodatno podaljšuje in postaja samostojna razvojna faza.

Podobno tudi Keniston (1972) postadolescenco razume kot podaljšano obdobje mladosti, ki nastopi po adolescenci in je značilno predvsem za mlade, ki ostajajo dlje vključeni v izobraževanje. Pojavi se po adolescenci, najpogosteje med 20. in 24. letom, zlasti pri študentih. Gre za novo fazo identitetne krize, ki je manj viharniška kot adolescenčna, vendar vključuje poglobljeno razmišljanje o družbi, prihodnosti in vstopu v odraslost. Postadolescenca zato ne pomeni le podaljševanja mladosti, temveč obdobje z lastnimi razvojnimi nalogami in izzivi. Ule in Kuhar (2003) Kenistonovo teorijo povežeta predvsem z izobraževalnim moratorijem, ki v sodobnih družbah prispeva k daljšemu procesu osamosvajanja mladih.

To obdobje opisuje tudi Arnett (2000) in ga poimenuje »nastajajoča odraslost« (ang. emerging adulthood). Avtor navaja, da gre za razvojno obdobje, ki zajema čas od poznih najstniških let do dvajsetih let, s poudarkom na starosti med 18. in 25. letom. Mladi se v tem obdobju ne identificirajo več kot mladostniki, hkrati pa tudi ne kot popolnoma samostojni odrasli. V tem času že opuščajo odvisnost od staršev in iščejo avtonomijo. Zanj je značilno osebno raziskovanje, oblikovanje identitete, učenje samostojnosti in odgovornosti. V tem obdobju pridobivajo izobrazbo, ki jim predstavlja temelj za prihodnje prihodke in kariero v odraslem delovnem obdobju (Arnett, 2000), veliko pa jih obenem opravlja občasno študentsko delo ter čaka na primerno zaposlitev. Veliko jih še vedno živi pri starših, obenem pa že oblikujejo različne partnerske odnose (Zupančič in Puklek Levpušček, 2021).

V zadnjih desetletjih so se življenjske poti mladih v razvitem svetu močno spremenile. Obdobje poznih najstniških let in zgodnjih dvajsetih let danes ne pomeni več zgolj kratkega prehoda v odraslost, temveč predstavlja samostojno razvojno fazo, zaznamovano z iskanjem identitete, preizkušanjem različnih možnosti in pogostimi spremembami (Arnett, 2000). Ule in Kuhar (2003) navajata, da se prehodi vse bolj odmikajo od tradicionalnih normativnih pričakovanj k prehodom, ki niso več predvidljivi. Izpostavita primer, da je bila včasih prioriteta ustvarjanje

lastne družine in rojstvo otrok, zdaj pa je v ospredju bolj potrošniška narava in videz. Prav tako ne govorimo več o življenjskih obdobjih, kjer je značilno, da se nek razvoj ali dogodek zgodi v točno določenem času (Ule in Kuhar, 2003).

Starost ob poroki in rojstvu prvega otroka se je v zadnjih desetletjih postopno zvišala, hkrati pa se je močno povečal delež mladih, ki po srednji šoli nadaljujejo študij. Posledično mladi kasneje prevzemajo tradicionalne odrasle vloge, kot sta zakonska zveza in starševstvo. Namesto zgodnjega ustaljevanja je to življenjsko obdobje danes bolj usmerjeno v raziskovanje različnih življenjskih poti ter oblikovanje osebnih in poklicnih usmeritev, kot navajata Zupančič in Puklek Levpušček (2021).

Brzezińska in drugi avtorji (2012) navajajo, da mladi pogosto doživljajo močan pritisk, saj se morajo v razmeroma kratkem obdobju soočiti z več pomembnimi razvojnimi nalogami hkrati. Od njih se pričakuje, da zaključijo izobraževanje, se osamosvojijo od izvorne družine, vzpostavijo poklicno pot ter oblikujejo partnersko oziroma družinsko življenje in na teh področjih dosežejo vidne uspehe.

Na podlagi zbranih definicij lahko zaključimo, da je mladost dinamično in večplastno življenjsko obdobje, ki ga težko opredelimo le s starostjo, saj ga enako pomembno oblikujejo tudi družbeni, kulturni in osebni dejavniki. Gre za čas intenzivnega razvoja identitete, iskanja lastnega mesta in prostora na svetu ter prehoda iz odvisnosti v odraslo samostojnost (Arnett, 2000). Opazimo lahko, da ravno v tem obdobju posamezniki prvič začnejo bolj resno in zavestno razmišljati o tem, kaj si v partnerskem odnosu želijo in kakšno prihodnost bi radi imeli (Arnett, 2000).

1.2 Partnerski odnosi in mladi

Ljubezen, partnerski odnosi in družina predstavljajo temeljne razsežnosti človekovega življenja v vseh zgodovinskih obdobjih in kulturah. Mnogi ljudje v njih prepoznavajo prostor varnosti, pripadnosti in osebne izpolnitve. Tudi danes, ko posamezniki in družbe pogosto razmišljajo o smislu in vrednotah, se znova potrjuje pomen ljubezni kot ene najvišjih življenjskih vrednot (Musek, 1995).

Musek (1995) navaja, da noben človek ne obstaja povsem samostojno, saj je nenehno v odnosu z drugimi. Tudi kadar je fizično sam, so drugi simbolno prisotni v njegovih mislih in ravnanjih, saj pogosto upošteva njihovo domnevno presojo ali pričakovanja.

Avtor opisuje ljubezen kot več kot samo ugajanje in privlačnost ter več kot prijateljstvo. Gre za navezovanje tesnih medosebnih stikov, kar je med najpomembnejšimi dogodki v posameznikovem življenju, saj ima medosebna bližina velik pomen za kakovost življenja (Musek, 1995). Ključna je kakovost odnosov, ne njihova količina, saj posameznik ne more vzdrževati zelo tesnih odnosov z velikim številom ljudi. Bližnji odnosi vključujejo medsebojni vpliv, čustveno povezanost, odvisnost ter skupno preživljanje časa in dejavnosti (Musek, 1995).

»Partnerski odnos lahko opredelimo kot prostovoljno, relativno trajno, čustveno in/ali intimno povezavo med dvema osebama, ki vključuje elemente navezanosti, medsebojne podpore, spolne privlačnosti ter skupnega načrtovanja prihodnosti (Collins idr., 2009).«

Kot navajata Vodnjov in Puklek Levpušček (2025), je ljubezen edinstvena človeška izkušnja, s katero se posamezniki najpogosteje prvič srečajo v obdobju mladostništva ali ob prehodu v odraslost. Romantični in partnerski odnosi v mladosti ter zgodnji odraslosti imajo pomembno razvojno vlogo, te izkušnje pa se skozi adolescenco precej spreminjajo. Mladostniki sprva z nasprotnim spolom večinoma sodelujejo v skupinskem okolju, nato preidejo na skupinske zmenke in pozneje oblikujejo bolj intimne partnerske odnose v dvoje (Furman, 2002).

Partnerstvo, prijateljstvo, ljubezen, poroka in družina pomembno oblikujejo življenje posameznika. Pomanjkanje bližnjih odnosov lahko vodi v osamljenost, medtem ko so partnerski odnosi pogosto povezani tudi s težavami, konflikti in razhodi. Partnerski odnos presega običajno prijateljstvo, saj vključuje ljubezensko in spolno navezanost ter globoko čustveno bližino. Partnerja preživita skupaj več časa, delita različne življenjske situacije in pogosto ustvarjata bolj ekskluziven odnos kot pri običajnem prijateljstvu (Musek, 1995).

Pomembno je omeniti tudi prijateljstva v mladosti. Mladostniki pripisujejo velik pomen pripadnosti in vključenosti v skupino, zato so prijateljstva v tem obdobju čustveno najintenzivnejša in najbolj intimna (Ule, 2008). Avtorica navaja, da se v tem obdobju mladostniki učijo strategij samorazkrivanja, zaupanja, vzajemnosti in vživljanja v drugega. Vzpostavljanje tesnih odnosov je ena ključnih življenjskih izkušenj posameznika. Prijateljstvo in partnerstvo sta temeljni človeški potrebi ter univerzalno priznani vrednoti v vseh kulturah (Musek, 1995).

Ko mladi prehajajo iz predadolescence v pozno adolescenco, njihovi romantični odnosi postajajo vse bolj osrednjega pomena v njihovem družbenem svetu (Furman, 2000). Razmerja v mladosti prispevajo k razvoju posameznikove identitete, preobrazbi družinskih odnosov, razvoju tesnih odnosov z vrstniki, razvoju spolnosti ter šolskim dosežkom in načrtovanju

kariere (Furman, 2000). Kot avtor navaja v delu, sta s kolegom Wehnerjem ugotovila, da romantična razmerja postanejo pomembna v funkciji štirih vedenjskih sistemov: pripadnosti, spolne reprodukcije, navezanosti in skrbi. Prva dva sistema najprej prideta do izraza, ko mladostniki preživljajo čas s partnerji in raziskujejo ter razvijajo svoja spolna čustva, slednja dva pa postaneta pomembnejša v kasnejšem obdobju mladosti, ko odnosi postanejo dolgotrajnejši (Furman, 2000).

Sternberg (1986) v svoji trikotni teoriji ljubezni opredeljuje tri ključne dimenzije: intimnost, strast in zavezanost. Intimnost po tej teoriji pomeni občutek bližine in povezanosti s partnerjem, strast se nanaša na telesno privlačnost in romantično-spolno komponento odnosa, zavezanost pa vključuje odločitev za ohranjanje odnosa in vztrajanje v njem na dolgi rok. Musek (1995) ter Vodnjov in Puklek Levpušček (2025) Sternbergovo teorijo uporabljajo pri razlagi partnerskih odnosov mladih in navajajo, da so te tri dimenzije pri mladih v partnerskih odnosih posebej izrazite v obdobju prehoda v odraslost ter pomembno prispevajo k zadovoljstvu v odnosu.

V obdobju prehoda v odraslost postanejo partnerski odnosi bolj poglobljeni in resno usmerjeni kot v mladostništvu. Če so zmenki v adolescenci pogosto del skupinskega druženja in predvsem priložnost za zabavo, kot navaja Furman (2002), se kasneje premaknejo v odnos med dvema osebama, kjer je več poudarka na čustveni in telesni bližini. Odnosi v tem obdobju običajno trajajo dlje, so bolj intimni in lahko vključujejo tudi skupno življenje. Medtem ko se mladostniki predvsem sprašujejo, s kom se dobro počutijo v danem trenutku, mladi odrasli razmišljajo širše o tem, kakšen partner se ujema z njihovo identiteto in življenjskimi načrti (Arnett, 2000). Graziano idr. (2024) prav tako navajajo, da je v najstniških odnosih v ospredju druženje, bližina in občutek podpore, medtem ko v obdobju prehoda v odraslost postanejo odnosi bolj poglobljeni in resni, z več poudarka na intimnosti in zavezanosti. Ko se partnerja bolj povežeta, to pogosto pomeni več bližine na vseh ravneh in prispeva k temu, da se oba posameznika bolje počutita.

Ule in Kuhar (2003) navajata, da v sodobnih partnerskih zvezah mladi upoštevajo omejitve in možnosti delovnih karier obeh partnerjev ter da so kariere posameznikov vse bolj multiple in medsebojno povezane.

Auslander in Rosenthal (2020) navajata, da je kakovost navezanosti v otroštvu povezana z odnosi v odraslosti. Posamezniki, ki svoje starše doživljajo kot podporne, imajo večjo verjetnost, da bodo tudi svoje partnerje zaznavali kot podporne. Nasprotno pa neustrezno

vedenje staršev, kot sta neprimerna intimnost ali zamenjava vlog (ko otrok prevzame skrbniško vlogo), lahko vodi v več konfliktov, nasilja in viktimizacije v partnerskih odnosih v mladosti in kasnejših obdobjih. Takšne izkušnje lahko posameznikom otežijo uravnavanje čustev in učinkovito reševanje sporov (Auslander in Rosenthal, 2010).

Raziskava, ki so jo izvedli Czyzowska, Gurba, Czyzowska in Kalus (2020), kaže, da imajo posamezniki, ki živijo v razmerjih, višjo raven dobrega počutja kot tisti, ki so samski. V isti raziskavi ugotavljajo, da čeprav sta zakon in družina visoko na lestvici vrednot pri mladih in večina mladih vstop v zakonsko razmerje vključuje v načrt svojega življenja, narašča število ljudi, ki izbirajo alternativne oblike preživljanja življenja. V Evropski uniji je bilo leta 2018 na primer najpogosteje, da je posameznik živel sam. Poleg tega veliko mladih poudarja, da so priložnosti za karierno in osebno rast večje, ko posameznik ni v stabilni zakonski zvezi z družinskimi obveznostmi (Czyzowska idr., 2020).

Sposobnost najti partnerja in vzpostaviti stabilen intimni odnos se pogosto razume kot eden od kazalnikov odraslosti ter pomembna razvojna naloga v zgodnji odraslosti (Czyzowska idr., 2020). To potrjujejo tudi Boisvert, Poulin in Dion (2023), ki navajajo, da z odraščanjem mladi običajno oblikujejo vse bolj trdne in dolgotrajne partnerske vezi, obenem pa se vedno bolj posvečajo učenju, kako graditi intimnost ter učinkovito obvladovati nesoglasja v odnosu. Zaradi tega se lahko vprašamo, ali sta sprejetje te naloge in zadovoljstvo ob njenem uresničenju res ključna za posameznikov občutek sreče in dobrobiti. Ljudje v intimnih odnosih se pogosto počutijo srečnejše in svoje dobro počutje ocenjujejo višje kot posamezniki, ki niso v partnerskih odnosih.

Posledično je ob razpravah o pomenu tesnega intimnega odnosa za občutek sreče in dobrobit posameznikov v obdobju nastajajoče in zgodnje odraslosti smiselno ustaviti tudi pri pojavu samskosti, ki postaja vse pogostejši. Če stabilen intimni odnos pomembno prispeva h kakovosti življenja in občutku sreče, zlasti na prehodu v odraslost in v zgodnji odraslosti, se odpira vprašanje, kako se dobro počutje in zadovoljstvo z življenjem oblikujeta pri tistih, ki takšnih odnosov ne vzpostavijo in ostanejo samski (Czyzowska, Gurba, Czyzowska, Kalus, 2020).

Samoumevnost te povezave vse bolj postavlja pod vprašaj naraščajoča »singlizacija družbe« ter med mladimi razširjeno prepričanje, da samski način življenja omogoča več priložnosti za samouresničitev. Če predpostavimo, da obe skupini mladih izbereta življenjsko pot, ki jima najbolj ustreza in podpira njun razvoj ter občutek izpolnjenosti, je smiselna tudi domneva, da

med samskimi in tistimi v partnerskih odnosih morda ni bistvenih razlik v sreči in dobrem počutju (Czyzowska idr., 2020).

Poleg pomembnosti navezovanja in vloge, ki jo imajo partnerski odnosi v posameznikovem življenju, avtor (Furman, 2000) navaja, da so partnerski odnosi eden izmed glavnih razlogov za dobrobit v duševnem zdravju.

1.3 Konflikti in napetosti v partnerskih odnosih

Konflikt v partnerskem odnosu je kompleksen pojav, ki ga lahko razumemo na več ravneh. Slovar slovenskega knjižnega jezika ga opredeljuje kot »duševno stanje nemoči zaradi nasprotujočih si teženj; nasprotje, napetost« (Fran, b. d.).

Folger in drugi avtorji (2021) konflikt opredeljujejo kot proces interakcije med osebami, ki so med seboj povezane, pri čemer zaznavajo nasprotja v svojih interesih ali ciljih ter možnost, da si pri tem stojijo na poti (Folger idr., 2021). Avtorji poudarjajo, da konflikt ni statičen dogodek, temveč dinamičen odnosni proces, ki se oblikuje skozi vedenje posameznikov ter njihove verbalne in neverbalne odzive. Lahko se izraža zelo očitno, na primer v obliki sporov ali tekmovalnega vedenja, lahko pa ostaja prikrit, kadar se partnerja izogibata soočenju zaradi strahu pred poslabšanjem odnosa ali prepričanja, da spor ni dovolj pomemben (Folger idr., 2021).

Graziano in drugi avtorji (2024) navajajo, da so nesoglasja v partnerskih odnosih povsem običajna, saj partnerja pogosto izhajata iz različnih potreb, pričakovanj in načinov doživljanja. Partnerja v odnosu nenehno usklajujeta odločitve, pravila in pričakovanja, razhajanja med njima pa lahko hitro vodijo v konflikte in občutke nelagodja (Gallo idr., 2026). V obdobju prehoda v odraslost, ko skupaj preživita več časa, se napetosti lahko pojavljajo pogosteje, še posebej, če nimata dobro razvitih veščin medsebojnega komuniciranja in reševanja odnosnih izzivov. Kljub temu konflikti sami po sebi niso nujno škodljivi, saj njihov vpliv ni odvisen toliko od samega obstoja konflikta, temveč predvsem od njegove pogostosti ter načinov, na katere partnerja nesoglasja rešujeta (Graziano idr., 2024). Za kakovost partnerskega odnosa ni odločilno, ali konflikti obstajajo, temveč predvsem način, kako jih partnerja rešujeta (Gallo idr., 2026). Če znata partnerja o težavah odkrito govoriti in iskati skupne rešitve, lahko takšne situacije celo prispevajo k boljšemu razumevanju in utrjevanju odnosa, hkrati pa krepijo njuno sposobnost obvladovanja čustev in komunikacije (Graziano idr., 2024).

Konflikti so pogosto doživljeni kot negativna izkušnja, povezano z nezmožnostjo odprte in učinkovite komunikacije med partnerjema (Gallo idr., 2026). Raziskave kažejo, da imajo pomembno vlogo predvsem načini reševanja konfliktov, saj konstruktivne strategije, kot so pogovor, razumevanje partnerjeve perspektive in iskanje kompromisa, prispevajo k bolj kakovostnemu odnosu (Graziano idr., 2024). Nasprotno pa destruktivni načini soočanja s konflikti, kot sta napadanje ali poniževanje partnerja, povečujejo tveganje za slabše duševno zdravje, vključno z večjo pojavnostjo depresivnih simptomov (Graziano idr., 2024).

Sposobnost za konflikt je po Mertensu kot navaja Čačinovič Vogrinčič (Mertens, 1974, v Čačinovič Vogrinčič, 2006), naučena veščina. Pojasnjuje, da gre za pridobljeno sposobnost posameznika, da prepozna, kaj se skriva za motenimi interakcijami in komunikacijskimi zapleti, ter da konflikt zazna, ga poimenuje in se z njim sooči. Namen soočanja ni nujno takojšnje reševanje, temveč tudi sposobnost živeti s konfliktom, kadar ga ni mogoče hitro odpraviti. V praksi socialnega dela se pogosto pokaže, da družine in partnerji nimajo razvite samozavesti ali znanja za ravnanje s konflikti, kar se kaže kot nemoč ali izogibanje. Proces soustvarjanja rešitev, ki je temeljni pristop socialnega dela, lahko družini ali partnerjema omogoči nove izkušnje in učenje konstruktivnega ravnanja s konflikti (Čačinovič Vogrinčič, 2006).

Čačinovič Vogrinčič (2006) v svojem delu navaja, da je konflikt sestavni del vsake družinske skupine, saj družina združuje posameznike z različnimi potrebami, interesi in načini doživljanja. Zato je sposobnost soočanja s konflikti ena ključnih socializacijskih nalog, ki bi se je morali naučiti že v družini. Avtorica opozarja, da je ta naloga pogosto slabo opravljena, kar pomeni, da mnogi posamezniki odrastejo brez razvite zmožnosti za konstruktivno ravnanje s konflikti. Za zdravo delovanje družine in partnerskega odnosa sta potrebna tako prostor za izražanje individualnih razlik kot tudi struktura, ki omogoča soočanje s temi razlikami in ohranjanje skupnosti. Družina oziroma partnerja, ki ne znata ravnati s konflikti, se morata tega postopoma naučiti (Čačinovič Vogrinčič, 2006).

Čačinovič Vogrinčič in Mešl (2019) opisujeta pojem razvidnosti kot »proces odkrivanja, poimenovanja in razumevanja procesov v družini ali partnerskem odnosu.« Razvidno je tisto, kar je mogoče izraziti, ubesediti, komunicirati in metakomunicirati. Le tisto, kar postane razvidno, lahko postane predmet odgovornosti in spremembe. Avtorici poudarjata, da se razvidnost vedno najprej vzpostavi v jeziku družine oziroma partnerjev, v načinu, kako govorijo o sebi, o odnosu in o težavah. Ko partnerja uspeta narediti svoje doživljanje razvidno drug

drugemu, se odpre prostor za soočanje s konflikti in njihovo preoblikovanje (Čačinovič Vogrinčič in Mešl, 2019).

1.4 Interesi, potrebe in pričakovanja v partnerskem odnosu

Vstop v partnerski odnos v obdobju prehoda v odraslost ni zgolj posledica romantične privlačnosti, temveč vključuje različne interese, potrebe in pričakovanja, ki jih posamezniki prinašajo v odnos. V socialno-psihološkem smislu interese razumemo kot usmerjenost posameznika k zadovoljevanju določenih potreb in doseganju želenih izidov v odnosu, pri čemer ti vključujejo čustveno bližino, varnost, podporo ter osebni razvoj in socialno umeščenost (Ule in Kuhar, 2003). Potrebe predstavljajo temeljne psihološke in socialne zahteve posameznika, pričakovanja pa odražajo predstave o tem, kakšen naj bi bil partnerski odnos in kako naj bi partner v njem deloval.

V obdobju prehoda v odraslost, ki ga Arnett (2000) opredeljuje kot čas intenzivnega raziskovanja identitete in življenjskih možnosti, so partnerski odnosi pomemben del vsakdanjega življenja mladih. V njih posamezniki ne iščejo le čustvene izpolnitve, temveč tudi stabilnost, občutek pripadnosti ter oporo pri soočanju z razvojnimi nalogami in negotovostmi sodobnega življenja (Ule in Kuhar, 2003). Interesi, potrebe in pričakovanja v partnerskih odnosih so zato tesno povezani tako z individualnimi izkušnjami kot tudi s širšimi družbenimi in kulturnimi okoliščinami, v katerih mladi oblikujejo svoje odnose.

Ule in Kuhar (2003) navajata, da se partnerska zveza mladim zdi izjemno pomembna, saj v njej najdejo bližino, stabilnost in varnost. Po njunih ugotovitvah partnersko življenje prinaša prednosti socialne integracije, emocionalne podpore ter lahko tudi izboljšanje ekonomskega položaja. Partnerstvo tako ni le intimna izbira, temveč tudi pomemben socialni okvir, ki mladim omogoča občutek umeščenosti in pripadnosti. Razumevanje interesov in potreb v partnerskih odnosih je pomembno tudi z vidika socialnega dela, saj omogoča globlji vpogled v vsakdanje življenjske situacije posameznikov. Kot poudarjata Mali in Grebenc (2021), je ključno, da potrebe znamo prepoznati in jih ustrezno artikulirati, saj se šele tako lahko o njih pogovarjamo, se o njih sporazumevamo ter jih vključujemo v procese podpore in pomoči. Naloga socialnega dela je tudi, da zazna subtilne in pogosto nevidne procese, ki oblikujejo izkušnje ljudi v njihovem vsakdanjem življenju.

Mladi v partnerskih odnosih pogosto krmarijo med osebnimi cilji, vsakodnevnimi obveznostmi in potrebami odnosa. Arnett (2000) navaja, da obdobje mladosti zaznamuje močna usmerjenost v osebni razvoj, kar pomeni, da mladi partnerski odnos pogosto umeščajo v širši okvir svojih življenjskih načrtov.

Ule (2008) opisuje osnovne značilnosti partnerskega odnosa: strast, zaupanje in zavezanost. Strast opisuje kot fizično in seksualno privlačnost, ki lahko vključuje tudi strah, jezo in ljubosumje. Zaupanje predstavlja občutek popolne bližine, iskrenosti in čustvene navezanosti, zavezanost pa kot odgovornost in skrb drug za drugega (Ule, 2008).

Mladi v anketi, ki jo je izvedel Urad Republike Slovenije za mladino na portalu Mlad.si (2025) opisujejo partnerski odnos kot nekaj, kjer se oba počutita varno, spoštovano in slišano. Pomembno jim je, da si partnerja zaupata, sta iskrena drug do drugega in znata odkrito govoriti o tem, kar ju teži ali razveseljuje. Hkrati mladi dobro vedo, česa v odnosu nočejo: manipulacije, laganja, prikrivanja, ljubosumja, nesramnosti ali kakršnegakoli nasilja. Kljub visokim pričakovanjem se pogosto znajdejo v situacijah, ko jim je težko izraziti čustva, postaviti meje ali zaupati zaradi slabih izkušenj iz preteklosti. Omenjena raziskava pokaže tudi, da imajo velik vpliv na dojemanje partnerskih odnosov tudi družbena omrežja, ki pogosto ustvarjajo občutek, da bi moral biti odnos popoln ali brez konfliktov. Kljub temu mladi ljubezen razumejo kot nekaj, kar zahteva trud, pogovor in pripravljenost na skupno rast. Veliko jih želi stabilen, dolgoročen odnos, a opažajo, da se njihovi vrstniki pogosto umaknejo že ob prvih težavah ali odnose jemljejo kot nekaj, kar se hitro zamenja (Mlad.si, 2025).

Avtorji Giordano, Longmore in Manning (2006) v svojem delu navajajo, da fantje in dekleta v romantične odnose vstopajo z različnimi izkušnjami iz odraščanja, kar vpliva na to, kako se v teh odnosih znajdejo. Dekleta že od zgodnjih let pogosteje gradijo tesna, zaupljiva prijateljstva in se pri tem opirajo na podporno, odprto komunikacijo, medtem ko fantje več časa preživijo v večjih skupinah, kjer prevladuje bolj tekmovalen in omejujoč način interakcije, pri katerem je pomembna tudi dominanca. Ko se ti dve različni »kulturi« srečata v romantičnem odnosu, se oba spola znajdeta v situaciji, ki je za oba deloma nova in zahteva prilagajanje. Avtorji menijo, da je prehod v zmenkovanje pogosto lažji za fante, saj lahko v odnos preprosto prenesejo svoj že uveljavljen, bolj dominanten slog vedenja (Giordano idr., 2006).

Avtorji Henderson, Holland, McGrellis, Sharpe in Thomson (2007) v svojem delu navajajo tri kategorije tendenc v odnosih: fuzijo, avtonomijo in neobveznost, ki predstavljajo del kontinuuma, ne pa stroge kategorije. Razlagajo, da mladi v življenju prehajajo med temi

kategorijami, njihova izbira pa je pogosto povezana z družbenimi pritiski, družinskimi pričakovanji in dostopom do virov. V kategoriji fuzije avtorji ugotavljajo, da mladi zelo cenijo intimnost, čustveno podporo in občutek varnosti, ki jih prinaša dolgoročna partnerska zveza. Tak odnos zanje deluje kot nekaj stabilnega v negotovi sedanjosti in jim pomaga pri oblikovanju identitete ter pri soočanju z vsakodnevnimi težavami in stiskami. Partnerski odnos je opisan kot prostor zaupanja, odprtosti in medsebojnega razumevanja, kjer partnerja drug drugemu kažeta svojo identiteto in tako omogočata osebni razvoj. Nekateri mladi v takšnih zvezah najdejo nadomestilo za pomanjkanje podpore iz primarne družine ter rešitev za občutke osamljenosti. Za mlade moške lahko takšni odnosi predstavljajo varno okolje za izražanje čustev brez družbenih pritiskov. Vendar pa močna usmerjenost v partnerski odnos lahko zahteva sklepanje kompromisov na drugih področjih, kot sta izbira študija ali karierne poti. Avtorji pojasnjujejo, da individualizacija mlade hkrati oddaljuje in povezuje – čeprav postajajo bolj samostojni, še vedno iščejo tesno čustveno povezanost z drugim (Henderson idr., 2007).

Po besedah avtorjev avtonomija, kot že omenjeno, predstavlja drugo kategorijo partnerskih odnosov pri mladih. Gre predvsem za posameznike, ki dajejo prednost neodvisnosti pred čustveno povezanostjo. Pogosto so ti posamezniki samski ali v manj resnih zvezah, saj želijo svojo energijo in trud usmeriti v osebni razvoj, izobraževanje ali kariero. Mladi sprejemajo odločitve bolj na racionalni kot na čustveni ravni in svoje življenje oblikujejo samostojno. Tudi kadar so v dolgotrajnem odnosu, ne dovolijo, da bi partner vplival na njihove vnaprej zastavljene cilje. Partnerski odnos je tako podrejen osebnemu uspehu. Avtorji v besedilu poudarjajo, da je možnost izbire pogosto povezana z dostopom do virov in izobraževanja. To sta dejavnika, zaradi katerih so nekateri mladi bolj prisiljeni vlagati trud in željo predvsem v partnerski odnos (Henderson idr., 2007).

Tretja kategorija odnosov po besedah avtorjev je neobveznost. V to kategorijo uvrstijo mlade, ki želijo podaljšati obdobje svobodne in zabavne mladosti, partnerske zveze pa pogosto dojemajo kot omejujoče. Zaradi tega so večinoma samski ali v tako imenovanih priložnostnih odnosih, saj menijo, da resna zveza prinaša izgubo neodvisnosti, večjo odgovornost in potrebo po prilagajanju. Ti posamezniki dajejo velik pomen prijateljstvom in družabnemu življenju. Nekateri zavračajo resne odnose zaradi lastnih slabih izkušenj ali negativnih zgledov iz okolja. Namesto resnih partnerskih odnosov se raje odločajo za bolj površinske ali celo virtualne odnose, ki omogočajo romantiko brez vpletanja prevelikih čustev. Kljub temu tovrstni odnosi ne nadomestijo globine stabilne partnerske zveze, čeprav nekateri mladi v tem obdobju ne čutijo potrebe po njej. Poleg čustvenih in identitetnih vidikov ima partnerski odnos lahko tudi

ekonomski in stanovanjski vidik. Skupno bivanje mladim omogoča lažje soočanje z visokimi življenjskimi stroški, hitrejšo stanovanjsko osamosvojitev ali večjo finančno varnost (Henderson idr., 2007).

Tudi Ule (2013) navaja, da mladi v Sloveniji kažejo precejšen premik v svojih vrednotah. Velike ideološke usmeritve, kot so religija, nacionalna pripadnost ali politična opredeljenost, jim niso več tako pomembne kot nekoč. Namesto tega dajejo več poudarka stvarem, ki so bližje njihovemu vsakdanu, kot so osebni razvoj, prijateljski in partnerski odnosi, kakovost življenja, občutek varnosti ter skrb za zdravo okolje. Ker se spreminjajo življenjski poteki, odnosi in družbene razmere, se je spremenil tudi način, kako mladi oblikujejo in razumejo svoje vrednote in norme. Ta proces je danes drugačen, bolj oseben in poteka precej drugače kot v preteklosti (Ule, 2013).

1.5 Osamosvajanje in samostojnost

Eden glavnih dejavnikov prehoda v odraslost je osamosvajanje in odhod od doma. Kot navajajo številni avtorji, je odselitev od doma v tem obdobju ključna in najpomembnejša (Tavčar Krajnc, b.d.). V sodobnih teorijah mladine se osamosvajanje razume kot eden ključnih prehodov v odraslost, ki je zaradi družbenih sprememb vse bolj destandardiziran in časovno raztegnjen (Guerrero Puerta, 2023).

V sodobnih družbah se obdobje mladosti podaljšuje, kar pomeni, da mladi v odraslost prehajajo počasneje kot nekoč. Popolna samostojnost in prevzemanje odraslih družbenih vlog se pogosto zamakneta v poznejša leta. K temu prispevajo predvsem daljše izobraževanje, razširjen dostop do visokega šolstva ter dejstvo, da mladi kasneje sprejemajo odločitve, povezane z oblikovanjem družine in finančno neodvisnostjo (Guerrero Puerta, 2023).

Kuhar (2014) navaja, da v sodobni družbi starši vse bolj vlagajo v izobraževanje in razvoj svojih otrok, saj verjamejo, da več izobrazbenega in kulturnega kapitala pomeni boljši družbeni položaj. Uspešnost otrok postaja merilo uspešnosti družine. Posledično so mladi pod velikimi pritiski, kar lahko vodi v stres, preobremenjenost in občutke neuspešnosti. Avtorica navaja tudi, da se zaradi dolgotrajnega izobraževanja in negotovih zaposlitvenih možnosti podaljšuje ekonomska odvisnost od primarne družine.

Mladi vstopajo na trg dela postopoma, pogosto prek fleksibilnih, začasnih in negotovih oblik zaposlitve. Nekateri »psihosocialni« vidiki odraslosti, kot so oblikovanje življenjskega sloga,

partnerstva in prijateljstev, se pojavljajo že zgodaj, medtem ko se ekonomski vidiki odraslosti, kot sta stalna zaposlitev in stanovanjska osamosvojitev, zamikajo (Kuhar, 2014).

Kot navajajo Curran, Parrott, Ahn, Serido in Shim (2018), so mladi odrasli v zadnjih letih zaradi spreminjajočih se družbenih in ekonomskih razmer zamujali pri doseganju mejnikov, ki so bili običajni v prejšnjih generacijah. Mladi odrasli danes na primer potrebujejo več časa, da se osamosvojijo in si ustvarijo gospodinjstvo ločeno od staršev (Curran idr., 2018). Tudi Kuhar (2000) ugotavlja, da se današnje generacije mladih za skupno življenje odločajo kasneje kot prejšnje generacije. Eden izmed razlogov za to je, kot navaja Kuhar (2000), podaljšano sožitje s starši, saj mladi ostajajo doma predvsem zaradi daljšega izobraževanja in slabih možnosti za nakup ali najem primernega stanovanja. Ule in Kuhar (2003) ugotavljata, da mladi danes dobre partnerske odnose vedno bolj povezujejo s tem, da sta oba partnerja finančno samostojna.

Kuhar (2014) navaja, da je »ključna značilnost procesa odraščanja pri nas in v vsem zahodnem svetu, ki jo povečujejo socialna in psihološka ranljivost ter občutljivost mladih, naraščajoča negotovost prehodov v odraslost, zlasti težavnost vstopa na trg dela oziroma pridobitve stabilne in dostojne zaposlitve. Taka zaposlitev je pri večini še vedno pogoj za dolgoročnejše načrtovanje življenja in ustvarjanje družine.«

Na te trende opozarja tudi Guerrero Puerta (2023), ki poudarja, da se mladostno obdobje v sodobnosti izrazito podaljšuje. Mladi kasneje dosežejo popolno samostojnost in prevzamejo odrasle vloge, kar je povezano tako z daljšim izobraževanjem kot z odlašanjem odločitev, ki zahtevajo ekonomsko neodvisnost.

Osamosvajanje mladih je v Sloveniji precej zapleten in dolgotrajen proces, navajata Kuhar in Švab (2018). Mladi se danes ne odselijo več po jasnem, enosmernem zaporedju, ampak se med različnimi oblikami bivanja premikajo bolj postopoma. Pogosto ostajajo doma pri starših, vmes živijo v začasnih najemih, s partnerjem ali prijatelji, včasih pa se tudi vrnejo domov. Takšni povratni premiki med različnimi oblikami bivanja so značilni za tako imenovane yo-yo prehode, kjer mladi večkrat prehajajo med odvisnostjo in neodvisnostjo. Guerrero Puerta (2023) opisuje tudi »pinball« model, ki prikazuje mlade kot »odbito žogico«, ki se zaradi negotovih razmer premika med različnimi življenjskimi fazami brez jasnega cilja ali stabilne poti. V Sloveniji je to še posebej izrazito, saj mladi v povprečju ostanejo doma dlje kot v večini evropskih držav. K temu prispevajo daljše izobraževanje, negotov trg dela, visoke cene stanovanj in omejena ponudba najemnih stanovanj.

1.6 Družina

Slovar slovenskega knjižnega jezika (b.d.) opisuje družino kot »skupnost enega ali obeh staršev z otrokom ali otroki«. Družina je ena temeljnih družbenih institucij, vendar njena definicija ni enoznačna. Sodobni avtorji poudarjajo, da družine ne moremo razumeti zgolj kot tradicionalno strukturo (npr. oče–mati–otroci), temveč kot skupek odnosov, praks in čustvenih vezi, ki jih posamezniki prepoznajo kot družinske (Dermott in Fowler, 2020).

Dermott in Fowler (2020) navajata, da je družina v sodobni družbi predvsem prostor vsakdanjih praks, kjer člani ustvarjajo občutek pripadnosti, skrbi in medsebojne odgovornosti. Sobočan (2002) opredeljuje družino kot gospodinjstvo, v katerem živita dve ali več oseb, povezane z zakonsko zvezo, partnerskim razmerjem ali starševstvom. Kot družino šteje tudi par brez otrok, par z enim ali več otroki ter starše z enim ali več otroki.

O družini, njeni dinamiki in delu v socialnem delu govori tudi Čačinovič Vogrinčič (2006), ki družino razume kot odnosni sistem, v katerem so ključni povezanost, sodelovanje in skupno ustvarjanje rešitev. V knjigi Socialno delo z družino (2006) navaja, da družina ni le skupnost posameznikov, temveč prostor odnosov, ki se nenehno spreminjajo in jih je treba razumeti v kontekstu vsakdanjega življenja. Družina je po njenem mnenju prostor, kjer se oblikujejo pomeni, identitete in načini spoprijemanja, zato jo moramo obravnavati kot proces, ne kot statično enoto (Čačinovič Vogrinčič, 2006).

Ule in Kuhar (2003) navajata, da se želja mladih po starševstvu danes premika v poznejša življenjska obdobja. Mladi si danes lahko veliko bolj kot prejšnje generacije sami oblikujejo svoj življenjski potek, zato je odločitev o otrocih pogosto del širšega razmisleka o tem, kakšno življenje si želijo in kdaj se v njem počutijo dovolj stabilni. Za mlade ženske, ki imajo danes bistveno več možnosti kot njihove matere, so izobrazba, delo in karierni razvoj pomemben del tega, kako razumejo sebe kot odrasle osebe. Materinstvo se zato pogosto ne pojavlja kot družbena dolžnost ali pričakovano poslanstvo, temveč kot osebna, čustvena odločitev, ki jo sprejmejo takrat, ko se jim zdi pravi trenutek. Poudarjata tudi, da mladi pred odločitvijo za starševstvo pogosto najprej preizkusijo partnerski odnos, preverijo njegovo stabilnost in skladnost ter šele nato razmišljajo o otrocih. Starševstvo tako za mlade ni več samoumevna življenjska stopnja ali usoda, temveč bolj premišljena, načrtovana odločitev, ki jo sprejmejo, ko menijo, da imajo za to ustrezne pogoje in podporo (Ule in Kuhar, 2003).

O tem govori tudi Arnett (2000), ki trdi, da se poroka in ustvarjanje družine zamikata pozno v dvajseta leta. Ta čas pred poroko in družino opisuje predvsem kot prostor za raziskovanje življenjskih poti (Arnett, 2000).

1.7 Predstave o idealnem odnosu in prihodnosti

Ko ima posameznik jasno predstavo o tem, kaj mu v partnerskem odnosu veliko pomeni in kakšnega partnerja si želi, odnos lažje vodi in razume. Če se njegove želje in ideali močno razlikujejo od tega, kar dejansko doživlja v trenutni zvezi, lahko to vpliva na njegovo vedenje v odnosu, odzivanje na partnerja in trud za ohranjanje zveze. Takšna merila niso trajna, saj se lahko spreminjajo z novimi izkušnjami, življenjskimi spremembami in osebnim razvojem (Manalili in Malcampo, 2025).

Ljudje imamo določena prepričanja in predstave o tem, kakšen naj bi bil partnerski odnos in kakšne lastnosti naj bi imel idealen partner. Na podlagi teh notranjih standardov presojamo tako svojega partnerja kot sam odnos. To pomeni, da imajo posamezniki oblikovane ideje o tem, kaj ljubezen pomeni, kaj prispeva k uspešnemu odnosu in kaj ga lahko ogrozi (Stephanou, 2012). Pri prejšnjih generacijah se je ljubezen pogosto razumela kot nekaj, kar ni nujno povezano z zunanjim videzom ali privlačnostjo. Ideali so bili usmerjeni bolj v to, kaj lahko partner ponudi v smislu stabilnosti, podpore ali skupnega življenja, ne le kot fizično zaželenost (Manalili in Malcampo, 2025).

Avtorji Tillman in drugi (2019) navajajo, da je prehod v odraslost in vstop v razmerje potekal precej predvidljivo. Mladi so se najprej odselili od doma, kmalu zatem poročili in v dveh do treh letih postali starši. Takšen zaporedni in časovno zelo strnjen potek je bil posledica družbenih in gospodarskih sprememb, ki so mladim omogočile hitrejšo ekonomsko samostojnost in s tem tudi hitrejši vstop v tradicionalne odrasle vloge (Tillman idr., 2019).

Manalili in Malcampo (2025) opisujeta, da so danes mladi obkroženi z aplikacijami za zmenke in drugimi digitalnimi oblikami izražanja naklonjenosti, zato lahko sklepamo, da njihove predstave o ljubezni oblikujejo širši družbeni in strukturni dejavniki. Napredek na področju izobraževanja in tehnologije mladim omogoča dostop do raznolikih zgodb, modelov in razumevanja odnosov. To je lahko dobro, saj jih ta izpostavljenost spodbuja k ponovnemu premisleku tradicionalnih predstav o romantičnih odnosih, ki so jih oblikovale prejšnje generacije.

V zadnjih desetletjih se je pojavila širša paleta partnerskih oblik, več prehajanja v in iz odnosov, pogostejše spolne aktivnosti zunaj zavezujočih zvez ter večja raznolikost v tem, kako mladi razporejajo in doživljajo spolnost ter intimnost v svojem življenju (Tillman idr., 2019).Mladi pogosto ocenjujejo kakovost svoje zveze tako, da primerjajo trenutno doživljanje odnosa z lastnimi predstavami o tem, kaj je »dober« odnos. Večja kot je skladnost med idealom in realnostjo, več zadovoljstva običajno občutijo (Stephanou, 2012). Poleg tega imajo ljudje pričakovanja glede partnerja, odnosa in sebe, ki izhajajo iz preteklih izkušenj. Ta pričakovanja vplivajo na njihove misli, čustva in vedenje v trenutni romantični zvezi (Stephanou, 2012).

Mladi odrasli še vedno visoko cenijo zakon in večina si ga v prihodnosti želi, vendar se je njegov pomen v zadnjih desetletjih močno spremenil. Če je bil nekoč razumljen predvsem kot partnerstvo in pot do ekonomske stabilnosti, danes deluje kot nekakšen »vrhunec« prehoda v odraslost. Zakon simbolizira, da sta posameznika že dosegla druge ključne mejnike, kot so izobrazba, zaposlitev in finančna samostojnost, in šele nato vstopata v zakonsko zvezo (Tillman idr., 2019).

2. METODOLOGIJA

2.1 Formulacija problema

Mladi med 18. in 29. letom se nahajajo v obdobju, ki ga Arnett (2000) opredeljuje kot prehod v odraslost. To je čas raziskovanja identitete, oblikovanja življenjskih ciljev in postopnega osamosvajanja, v katerem mladi pogosto še niso ekonomsko neodvisni, se izobražujejo ali opravljajo prekarno delo, hkrati pa že vzpostavljajo partnerske odnose (Zupančič in Puklek Levpušček, 2021).

Partnerski odnosi v tem obdobju predstavljajo pomemben del njihovega vsakdanjega življenjskega sveta, saj v njih najdejo bližino, stabilnost in varnost (Ule in Kuhar, 2003). Vendar je manj raziskano, kako mladi sami razumejo in oblikujejo svoje interese znotraj teh odnosov. To pomeni, da je manj razumevanja o tem, kako mladi doživljajo dinamiko partnerskih odnosov ter kako v njih usklajujejo svoje potrebe, želje in pričakovanja. V socialnem delu je razumevanje interesov in potreb ključno za oblikovanje prakse in teorije (Mali in Grebenc, 2021), saj socialno delo svoj mandat utemeljuje prav na prepoznavanju situacij, v katerih lahko prispeva k izboljšanju kakovosti življenja. Raziskovanje ni usmerjeno le v zbiranje podatkov o pojavih, temveč predvsem v razumevanje njihovega konteksta, ozadij in pomenov, ki jih posamezniki pripisujejo svojim izkušnjam. Takšno znanje omogoča razvoj praks, ki niso zgolj opisne, temveč usmerjene v konkretno delovanje in odzivanje na potrebe ljudi (Grebenc in Šabić, 2013).

Pri raziskovanju interesov mladih v partnerskih odnosih bom preučevala vidike, kot so okoliščine začetka odnosa (npr. začetki spoznavanja), pričakovanja, vrednote, načini reševanja konfliktov ter predstave o idealnem odnosu in scenarijih, ki se jim želijo izogniti. Pomembno vlogo imajo lahko tudi materialne okoliščine, kot sta stanovanjska situacija in ekonomska (ne)odvisnost, ki vplivata na potek in možnosti razvoja odnosa.

V diplomskem delu se bomo osredotočili na raziskovanje interesov mladih v partnerskih odnosih skozi njihove osebne pripovedi. S pomočjo narativnega pristopa bom raziskovala, kako mladi doživljajo in razlagajo vlogo partnerskega odnosa v svojem življenju ter kakšen pomen mu pripisujejo skozi pripovedi.

2.2 Raziskovalna vprašanja

1. Kako mladi opisujejo okoliščine začetka partnerskega odnosa (npr. načine spoznavanja in vzpostavljanja odnosa)?
2. Kakšna pričakovanja in vrednote prinašajo mladi v partnerski odnos?
3. Kako mladi doživljajo in rešujejo konflikte v partnerskem odnosu?
4. Kako si mladi predstavljajo idealen partnerski odnos in katerih scenarijev se želijo izogniti?
5. Kako materialne okoliščine (npr. stanovanjska situacija, ekonomska (ne)odvisnost) vplivajo na njihove partnerske odnose?
6. Kakšen pomen mladi pripisujejo partnerskemu odnosu z vidika svoje prihodnosti (npr. samostojnost, družina, stabilnost)?

2.3 Vrsta raziskave

Kvalitativna raziskava je raziskava, pri kateri so osnovno izkustveno gradivo besedni opisi ali pripovedi, ki so obdelani in analizirani na beseden način, brez uporabe merskih postopkov (Mesec in Žiberna, 2023). Raziskava, izvedena v okviru mojega diplomskega dela je kvalitativna, saj temelji na pripovedih mladih o njihovih izkušnjah, doživljanju in razumevanju partnerskih odnosov. Raziskava je prav tako empirična, saj temelji na konkretnem gradivu, zbranem v raziskovalnem procesu s pomočjo metode spraševanja (Mesec, 1998) in eksplorativna, saj se osredotoča na relativno neraziskano področje interesov mladih v partnerskih odnosih, pri čemer ne teži k iskanju ene same resnice ali splošno veljavnih razlag, ampak k razumevanju različnih interpretacij in pomenov, ki jih mladi oblikujejo skozi svoje pripovedi (Grebenc in Šabić, 2013).

V diplomskem delu sem se odločila za narativni pristop, saj omogoča vpogled v to, kako mladi skozi pripovedi o svojem življenju razumejo partnerski odnos. Narativni pristop je xxx Pri izvedbi intervjujev sem sledila fazam narativnega intervjuja oziroma narativne analize, kot jih opredeljujeta Pajnik in Bajt (2009). V predfazi sem se seznanila z raziskovalnim področjem, oblikovala raziskovalna vprašanja in razmislila, kako udeležencem omogočiti dovolj odprt prostor za pripovedovanje. V začetni fazi intervjuja sem predstavila osrednjo temo pogovora in udeležence povabila, naj svojo izkušnjo partnerskega odnosa predstavijo na način, ki se jim zdi smiseln. V fazi osrednje pripovedi sem poskušala čim manj posegati v njihovo pripoved, saj je bilo pomembno, da sami oblikujejo zaporedje dogodkov, poudarke in pomen posameznih

izkušenj. Po zaključku osrednje pripovedi sem zastavila dodatna vprašanja, s katerimi sem želela razjasniti, poglobiti ali dopolniti določene dele pripovedi. Intervju se je zaključil z bolj neformalnim pogovorom, ki je omogočil sproščeno zapiranje raziskovalnega srečanja (Pajnik in Bajt, 2009).

Narativni pristop mi omogoča, da v raziskavi ne obravnavam partnerskega odnosa kot skupek ločenih tem, temveč kot zgodbo, ki jo posameznik oblikuje skozi čas. Mladi so lahko v svojih pripovedih povezali začetek odnosa, razvoj zaljubljenosti, oblikovanje zaupanja, pojav konfliktov, usklajevanje njihovih potreb in razmišljanje o prihodnosti. Tako sem lahko lažje razumela, kako posamezni dogodki dobijo pomen šele znotraj širše življenjske zgodbe. Tudi Urek (2005) poudarja, da lahko tudi odgovor na neposredno vprašanje prevzame obliko zgodbe, v kateri pripovedovalec opiše prizorišče, like, pomembne dogodke in njihovo časovno povezanost. To je pomembno tudi za mojo raziskavo, saj sem želela razumeti ne le, kaj mladi povedo o partnerskem odnosu, ampak tudi, kako svojo izkušnjo uredijo v pripoved in kakšen pomen ji pripišejo.

Tak pristop je pomemben tudi z vidika socialnega dela, saj se redno srečujemo z zgodbami ljudi. Socialno delo lahko razumemo kot odprt in dinamičen proces, katerega poteka ni mogoče vnaprej natančno predvideti. Njegova posebnost je, da se odvija v vsakdanjem življenju ljudi, ki ga posamezniki doživljajo in razumejo skozi lastne pripovedi. Prav te pripovedi odražajo način, kako ljudje osmišljajo svoje življenjske okoliščine (Grebenc in Šabič, 2013). Zgodbe, s katerimi se srečujemo socialne delavke, so bistvenega pomena, saj jih vsakodnevno poslušamo, prenašamo naprej in soustvarjamo (Urek, 2005). V praksi to pomeni, da socialna delavka s svojim razumevanjem, vprašanji in interpretacijo vedno vpliva na to, kako se zgodba oblikuje. To je pomembno tudi v moji raziskavi, saj sem morala biti pozorna, da pripovedi mladih ne prilagodim lastnim interpretacijam.

Tudi Grebenc in Šabič (2013) navajata, da se socialno delo sooča s protislovnimi in konfliktnimi nalogami, zato je treba uporabljati raziskovalne pristope, ki omogočajo neposreden stik z ljudmi in razumevanje njihovega vsakdanjega doživljanja. Podobno Mali in Grebenc (2021) poudarjata, da v socialnem delu razvijamo pristope, ki omogočajo celosten vpogled v konkretne življenjske situacije ljudi ter vključujejo uporabnike pri definiranju potreb in oblikovanju storitev v skupnosti.

Prav zato je v socialnem delu ključno izhodišče etika udeleženosti, ki poudarja, da uporabniki niso zgolj objekti neke obravnave, temveč aktivni soustvarjalci procesov pomoči in lastnih zgodb. V raziskovalnem procesu to pomeni, da raziskovalka s poslušanjem, zapisovanjem, izbiranjem citatov in interpretacijo pripovedi že posega v zgodbe udeležencev. Urek (2005) opozarja, da z dokumentiranjem in poročanjem ne le prenašamo zgodb naprej, ampak tudi sodelujemo pri njihovem oblikovanju. Zato sem morala biti pri analizi pozorna na to, da pripovedi mladih ne poenostavim preveč in da jih ne prilagodim zgolj svojim pričakovanjem ali teoretičnim izhodiščem.

Poštrak (2015) navaja, da če izhajamo iz predpostavke, da so mladi eksperti svojih osebnih izkušenj, je naloga raziskovalca analizirati njihove pripovedi in to je raziskovanje življenjskega sveta uporabnikov. Naloga socialnega delavca ni iskanje ene objektivne resnice, temveč poslušanje, razumevanje in soustvarjanje zgodb, ki posamezniku omogočajo drugačne poglede na lastno situacijo ter odpirajo možnosti za spremembo (Čačinovič idr., 2019).

Ena izmed nalog socialnega dela je ustvarjanje razmer (možnosti, metod, znanja in vednosti), ki omogočajo »stalni dialog med teorijo in prakso ter refleksijo o raziskovanju in delovanju (Mali in Grebenc, 2021)«. Tudi v tej nalogi želim čim podrobneje spoznati nek odnos, njegov začetek, želje in ideale ter to prevesti v znanje za delovanje v socialnem delu. Razumevanje potreb posameznikov predstavlja temelj za oblikovanje prakse in teorije socialnega dela (Mali in Grebenc, 2021).

2.4 Merski instrument

Metoda raziskovanja je spraševanje, merski instrument pa nestrukturiran intervju oziroma pripovedni ali narativni intervju, pri katerem smo uporabili zgolj vodilo oziroma predlogo za intervju, to je seznam okvirnih tem. Pri narativnem pristopu je pomembno, da se raziskovalec umakne v ozadje in pusti spraševancu, da prosto pripoveduje (Mesec, 1998). Narativni intervju omogoča vpogled v posameznikova doživljanja, poglede in pomene (Mesec in Žiberna, 2023). Vnaprej smo določili temo in podteme (sestavljene iz 3–4 vprašanj), o katerih smo se v intervjujih pogovarjali, v procesu pa sem imela minimalno usmerjevalno vlogo.

2.5 Populacija in vzorec

Populacijo raziskave so sestavljali mladi v obdobju prehoda v odraslost, stari med 19 in 26 let, ki so študenti in študentke ter živijo v Sloveniji, saj ta populacija pogosto odraža značilnosti podaljšanega prehoda v odraslost (študij, ekonomska delna odvisnost, iskanje identitete). V raziskavo so bili vključeni tisti, ki so bili v času zbiranja podatkov v heteroseksualni romantični partnerski zvezi, ki traja vsaj eno leto, in so bili pripravljeni o svojih izkušnjah ter pogledih na partnersko razmerje odkrito pripovedovati.

Vzorec je bil priročen in namenski. Namenski vzorec pomeni, da raziskovalec enot ne izbere naključno, ampak jih izbere namenoma, ker že vnaprej ve ali sklepa, da so te enote tipične oziroma primerne za raziskavo. Izbere torej tiste osebe, skupine ali primere, za katere meni, da dobro predstavljajo pojav, ki ga raziskuje (Mesec idr., 2009). Ker je bil namen raziskave odkrivanje relevantnih tem in poglobljeno razumevanje izkušenj, sem se odločila za oblikovanje namenskega vzorca, ki omogoča stik s tistimi predstavniki, ki so o tem pripravljeni odkrito govoriti in hkrati dobro predstavljajo različne skupine mladih parov, ki sem jih določila glede na naslednje kriterije: prizadevala sem si ključiti mlade z različnimi bivalnimi situacijami (življenje pri starših, skupno bivanje v najemu), ki so v različnih fazah prehoda v odraslost ter glede na trajanje zveze. Takšna sestava vzorca omogoča vpogled v različne načine doživljanja partnerskega odnosa v obdobju prehoda v odraslost. Vzorec je zajemal 5 mladih, saj je namen raziskave poglobljeno razumevanje raziskovanega problema. Vključeni so bili posamezniki z izkušnjo dalj časa trajajočega partnerskega odnosa, saj to omogoča bogatejšo narativno refleksijo o razvoju odnosa, prelomnih trenutkih ter njegovem pomenu v življenjskem obdobju prehoda v odraslost.

2.6 Zbiranje podatkov

Intervjuvance sem zbirala predvsem preko osebnih poznanstev in priporočil ljudi, ki so vedeli, da se ukvarjam z raziskovanjem partnerskih odnosov med mladimi. Pomembno mi je bilo, da so bili mladi pripravljeni odprto in dalj časa pripovedovati o svojih izkušnjah ter deliti osebne zgodbe, ki so ključne za narativni pristop. Kot navaja Mesec (1998), je pri narativnem pristopu pomembno, da se raziskovalec umakne v ozadje in pusti intervjuvancu, da prosto pripoveduje (Mesec, 1998). Nekateri potencialni mladi niso želeli govoriti o intimnih temah, pri nekaterih je bil razlog nedavni razhod, drugi pa niso ustrezali kriterijem vključitve (na primer prekratko

trajanje zveze), zato je bil proces izbire nekoliko selektiven in odvisen od pripravljenosti posameznikov na poglobljeno pripovedovanje.

Vse intervjuje sem opravila v živo, saj se mi je zdelo, da tak način omogoča bolj pristno vzdušje in večjo sproščenost pri pripovedovanju. Intervjuji so potekali na kavi in zunaj na klopci, kjer so se mladi počutili udobno in manj formalno, kar je pripomoglo k naravnemu toku njihove zgodbe. Pred začetkom vsakega intervjuja sem jim razložila namen raziskave, potek pogovora ter jih prosila za dovoljenje za snemanje. Vsi so snemanje dovolili. Intervjuje sem posnela s pomočjo telefona in majhnih snemalnikov.

Intervju sem začela z začetnim narativnim vprašanjem: »*Prosim, pripoveduj mi zgodbo o svojem partnerskem odnosu – od začetka do danes. Kako sta se spoznala, kako se je odnos razvijal in kaj se je v tem času dogajalo*?«, kar je spodbudilo pripovedovanje. Med intervjujem sem pripovedovanje po potrebi podpirala z dodatnimi spodbudami, kot so: »*Kaj se je nato zgodilo?*«, »*Lahko o tem poveš več?*« in »*Kako si to doživljal/a?*« Če se določene teme niso pojavile spontano, sem jih v nadaljevanju pogovora odprla z dodatnimi usmerjevalnimi vprašanji.

Intervjuji so trajali od 30 do 45 minut, njihova dolžina pa je bila odvisna od osebnega sloga pripovedovanja in tem, ki so jih sami izpostavili kot pomembne. Narativni pristop je omogočil, da so posamezniki sami določali potek zgodbe, ključne dogodke in poudarke, kar je skladno z raziskovalnim ciljem razumeti partnerski odnos skozi njihove lastne interpretacije.

2.7 Obdelava in analiza podatkov

Tako kot sta Mali in Grebenc (2021) izdelali in opisali matrico raziskovanja, bom tudi v tej raziskavi zaradi sistematičnosti podatkov izdelala matrico, tematsko legendo ter ju uporabljala kot pripomoček pri zajemanju in razvrščanju podatkov. Matrica deluje kot zbirka različnih tematskih sklopov, ki smo jih določili na podlagi predhodnega poznavanja problema (Mali in Grebenc, 2021).

Tabela 1: Matrični opomnik s ključnimi kategorijami in tematskimi sklopi

Ozadje mlade osebe	**Nastanek in potek odnosa**	**Interesi, potrebe, pričakovanja**	**Konflikti in izzivi**	**Življenjski pogoji**	**Predstave o odnosu**
Starost, spol, status (študent, zaposlen…)	Kako sta se spoznala	Kaj išče v odnosu	Katere konflikte doživljata	Bivalna situacija (pri starših, skupaj, samostojno)	Idealna zveza
Življenjsko obdobje (prehod v odraslost)	Začetek odnosa (prvi vtisi, razvoj)	Potrebe (bližina, varnost, svoboda)	Kako opisuje konflikte	Ekonomski položaj	Idealni scenarij odnosa
Socialno okolje (družina, prijatelji)	Pomembni mejniki v odnosu	Pričakovanja do partnerja	Načini reševanja konfliktov	Finančna neodvisnost/od visnost	Česa si želi v prihodnosti
Pretekle izkušnje z odnosi	Trenutno stanje odnosa	Ravnotežje: jaz – partner – drugi (študij, delo)	Napetosti, negotovosti	Delo, študij, obremenitve	Česa se želi izogniti
Vrednote posameznika	Vloga partnerja v življenju	Vrednote v odnosu (zvestoba, spoštovanje…)	Prelomni trenutki (krize, razhodi)	Materialni pogoji (stanovanje, stabilnost)	Strahovi v odnosu
⬇	⬇	⬇	⬇	⬇	⬇
Življenjska situacija	**Zgodba odnosa**	**Oblikovanje interesov**	**Soočanje s konflikti**	**Vpliv pogojev na odnos**	**Pomen in predstave**

Podlaga za narativno analizo je zapis zvočnega posnetka intervjuja, pri katerem sem zabeležila čim več podrobnosti o načinu pripovedovanja, kot so smeh, mimika in kretnje. Pri tem sem morala upoštevati vlogo spraševalca, katerega naloga je, kot opisuje Urek (2005), da s postavljanjem vprašanj vpliva na pripoved sogovornikov. Obdelava gradiva je potekala po načelih narativne analize, kot jih opisuje McLeod (2024). Najprej sem večkrat prebrala celotne transkripte, da sem dobila občutek za splošni potek pripovedi, ton in poudarke. Ko sem zgodbo dobro poznala, sem jo razdelila na smiselne dele: pomembne dogodke, prelomnice, opise odnosov in trenutke, ki jih sogovorniki sami izpostavijo kot ključne (Pajnik in Bajt, 2009). Kot navajata Pajnik in Bajt (2009), je namen analize rekonstruirati naracijo, torej razumeti zgodbo tako, kot jo je oblikoval intervjuvanec. Pri tem se analizira strukture ustvarjanja pomenov, ki pokažejo, kako oseba razume svoje izkušnje in jih povezuje v smiselno celoto. Z obravnavo vsakega intervjuja posebej raziskovalec pridobi vpogled v interpretativni sistem intervjuvanca, v to, kako razlaga svoje življenje, dogodke in specifične izkušnje (Pajnik in Bajt, 2009).

3. REZULTATI

Pred nami je pet zgodb, ki predstavljajo mojo (re)interpretacijo pripovedi mladih o njihovih partnerskih odnosih. Gre za moje razumevanje in preplet njihovih besed, občutkov ter izkušenj. Nekateri so o svojih odnosih govorili zelo odprto in podrobno, drugi bolj zadržano, odvisno od posameznika.

Pomembno je poudariti, da te zgodbe ne opisujejo celotnega življenja mladih, temveč se osredotočajo na tiste dele, ki so jih sami izpostavili kot pomembne. Vsak od njih je partnerski odnos doživel na svoj način, skozi različne dolžine zvez, izzive, pričakovanja in predstave o tem, kaj jim odnos pomeni. V nadaljevanju predstavljam njihove zgodbe tako, kot so se izoblikovale skozi pogovor, kot osebne pripovedi, ki pokažejo, kako mladi razumejo sebe in svoj odnos.

3.1 Markova zgodba

Marko je star 24 let in študira na Fakulteti za družboslovne vede. V intervjuju je pripovedoval o svojem partnerskem odnosu, ki traja že tri leta in pol, s partnerko pa se poznata že dlje, saj sta bila sošolca v srednji šoli. Njegova pripoved je zgodba o dolgotrajnem poznanstvu, prijateljstvu, kasneje ljubezni in skupnem načrtovanju prihodnosti. V ospredje postavi partnerski odnos, ki ga dojema kot varen prostor, v katerem si lahko oba povesta vse, hkrati pa se učita sobivanja, sklepanja in sprejemanja kompromisov ter medsebojnega spoštovanja.

Njuna zgodba se je začela že prvi dan srednje šole. Marku je sedanja partnerka »padla v oči« takoj, medtem ko ona njega takrat še ni opazila na enak način. Pojasnjuje, da mu je bila skozi celotno srednjo šolo zelo všeč, čeprav ga je večkrat jasno zavrnila. Kljub temu sta bila del iste družbe, zato se je med njima najprej razvil dober prijateljski odnos. Vmes je bilo nekaj poskusov »flirtanja« in približevanja, vendar se odnos takrat še ni zares začel. Ta se je začel razvijati šele kasneje, ko so s prijatelji odšli na dopust, kjer se je med njima nekaj začelo dogajati. Po omenjenem dopustu sta šla na prvi pravi zmenek in nato se je njun odnos začel spreminjati iz prijateljskega v partnersko zvezo.

»*Spoznala sva se v srednji šoli. To bo zdaj osem let nazaj, nekaj takega. Jaz sem jo opazil že prvi šolski dan. Ona mene, kot mi je večkrat kasneje povedala, ni. Meni je bila skozi celotno*

srednjo šolo blazno všeč, čeprav sem bil večkrat zavrnjen. Sva bila pa člana iste skupine, ki smo se družili, tako da se je potem razvil nek prijateljski odnos.«

Kot Marko opiše, ko danes pogleda nazaj, pravi, da je bilo prav, da se odnos med njima ni začel že v srednji šoli, saj se mu zdi, da takrat še ni bil dovolj zrel za pravo razmerje. Samega sebe opiše kot nekoliko otročjega in meni, da ga partnerka v tistem obdobju ni mogla videti drugače kot prijatelja, kar razume. Obdobje srednje šole vidi predvsem kot prehodno obdobje, v katerem se posameznik še išče. Po njegovem mnenju sta oba potrebovala čas, da sta dozorela in skozi izkušnje v preteklih odnosih ugotovila, kaj si v partnerskem odnosu zares želita in pričakujeta. Pojasni, da če bi se zveza začela prej, bi bila verjetno kratkotrajna ali pa bi jo zaradi nezrelosti »zasrala«. Potreben je bil pravi čas, predhodno prijateljstvo in osebna rast, ki so omogočili, da sta kasneje razvila dolgotrajnejši in bolj stabilen odnos.

»Mislim pa, da sem se ji zdel otročji in neprivlačen na tak način. Ona me je že od začetka gledala kot kolega. Srednja šola je res neko prehodno obdobje. Potem se na faksu začneš ustaliti, malo najdeš sebe in ugotoviš, kaj si želiš pri partnerju. Ampak zdaj, ko pogledam za nazaj, se mi zdi prav, da takrat nisva nič imela, ker bi verjetno vse skupaj prej zafurala oziroma bi bila to samo neka kratka romanca. Zdaj pa se je razvilo v nek dolgotrajen odnos.«

V njegovi pripovedi partnerski odnos predstavlja pomemben del vsakdanjega življenja. Partnerko opisuje kot osebo, ki jo ima rad in za katero ve, da ima tudi ona rada njega. Poudarja, da se kot partnerja dobro dopolnjujeta, si zaupata in lahko povesta vse. Njuno zvezo opiše kot odnos, v katerem imata ob sebi osebo, na katero se lahko zaneseta in z njo delita ter si zaupata vse svoje težave. Skupaj preživljata skoraj vsak dan, vendar tega ne doživljata kot pretirano navezanost, saj jima to predstavlja naraven način skupnega življenja.

»Jaz imam njo rad, ona ima mene rada. Se mi zdi, da se zelo fino dopolnjujeva kot partnerja. Jaz njej lahko vse povem, ona meni. Midva uporabljava eno tako besedo za to, da je to oseba, na katero se lahko zaneseš in ji poveš vse svoje probleme.«

Njuno vsakdanje življenje je, kot omenja, močno prepleteno. Ker oba opravljata študentsko delo v središču mesta, pogosto skupaj odideta v službo in se skupaj vračata domov.

Ker še živita pri starših, preživljata čas malo pri njegovi, malo pri njeni družini; včasih sta nekaj dni pri njej, nekaj dni pri njem, odvisno od obveznosti, prevoza in okoliščin. Pravi, da živita »iz avta«, kar je preprosteje. Marko pove, da se skoraj ne spomni dneva, ko ne bi zvečer zaspala skupaj, razen kadar je bil kdo od njiju na dopustu s prijatelji. Tudi če imata čez dan vsak svoje obveznosti, se zvečer navadno dobita in prespita skupaj.

Oba si želita preseliti na svoje, vendar jima trenutna finančna situacija tega še ne omogoča. Pojasni, da to razume kot del življenjskega obdobja, v katerem sta še vedno v času študija, opravljata študentsko delo in počasi načrtujeta prihodnost. Pri tem se kaže značilnost prehoda v odraslost: želja po samostojnosti, a ekonomske okoliščine še ne omogočajo popolne neodvisnosti. Kljub temu spremljata možnosti in razmišljata o skupnem domu.

»Oba še študirava. Želiva si iti na svoje, ampak trenutno finančna situacija tega ne dopušča. Vseeno pa spremljava, kaj se dogaja.«

Marko partnersko zvezo povezuje s tem, da imata oba podobne vrednote in skupne življenjske cilje. Pravi, da sta si s partnerko v mnogih stvareh podobna. Oba znata zakomplicirati zadeve in se »zapeti« za določeno stvar, hkrati pa imata podobne predstave o skupnem življenju. Oba imata željo po uspehu, pri čemer želita najprej zgraditi kariero, kasneje pa morda ustvariti družino. Obema so pomembna potovanja, skupne izkušnje, samostojnost ter finančna in čustvena stabilnost. Opisuje, da si prihodnost predstavlja kot skupen projekt, v katerem bosta skupaj gradila dom, finančno neodvisnost in družinsko življenje.

Pomemben del njegovega razumevanja partnerskih odnosov je tudi čustvena podpora. V partnerju išče osebo, ki je tam zanj, s katero se lahko smeji, pogovarja, deli resne stvari, obenem pa ni neprijetno, če sta samo tiho. Pomembno se mu zdi, da je z nekom lahko sproščen in da ob njem čuti občutek domačnosti. Svojo partnerko opiše kot »svojo osebo«, ob kateri se rad zbudi in s katero si želi deliti vsakdan.

»Pri meni je to predvsem čustvena podpora. Da imaš nekoga, ki je tam zate, s komer se imaš lahko ful dobro, s komer se lahko smejiš neumnostim, imaš resne pogovore in da je tudi fajn, če si samo v tišini skupaj. Da samo gledata serijo brez pritiska. Da si najdeš nekoga, ki ti res ustreza in ki ti je konec koncev všeč. Da se zjutraj rad zbudiš ob njem in si rečeš, da je to tvoja oseba.«

Po Markovih besedah se je med partnerskim odnosom spremenil tudi sam. Na začetku je bil bolj negotov, nesamozavesten in anksiozen. Pove, da ga je že od otroštva strah spati drugje kot doma, kar pa je skozi odnos počasi izginilo. Po njegovem mnenju sta se oba čustveno razvila, naučila sobivati, upoštevati želje drugega in sklepati kompromise. Pojasni, da imata danes občutek, da se zelo dobro poznata. Vesta, kaj kdo misli, želi ali potrebuje, zato lažje shajata. Njuno zvezo opiše kot takšno, ki raste in se gradi.

»Spremenila sva se oba kot osebi. Jaz sem bil precej bolj nesiguren, nesamozavesten in precej anksiozen. Te stvari so zdaj malo izvenele. Mene je bilo recimo prej strah spati drugje, pa je tudi to odkar sva skupaj izvenelo. Čustveno sva oba dozorela.«

Čeprav Marko svoj odnos s partnerko opisuje kot zdrav in stabilen, ne zanika konfliktov. Po njegovih besedah sta oba trmasta in svojeglava. Zase pravi, da v konfliktu zna »vrtati vanjo« s podvprašanji, ona pa se včasih raje umakne v molk. Opiše, da je to zanj izziv, saj si želi stvari hitro rešiti in ne mara iti v posteljo skregan.

»Največji izziv mi je razumeti njeno plat in ji dati prostor. Najtežje mi je, kadar sva skregana in ne vem, koliko časa bo trajalo. Ne maram iti skregan spat in želim, da se stvari čim prej rešijo.«

Pojasnjuje, da se včasih skregata tako, da pride do joka, vendar se na koncu vedno pogovorita in razčistita zadeve. Konflikte razume kot normalen del partnerskega odnosa, pomembno pa se mu zdi, da se znata oba umiriti, povedati, kaj ju moti, in skupaj poiskati ustrezno rešitev.

»Seveda pride tudi do konfliktov. Oba znava biti trmasta. Jaz znam vrtati vanjo, ona pa se včasih raje zavije v molk. Ampak se vedno pobotava. Včasih traja malo dlje, včasih manj.«

Eden pomembnejših konfliktov v njunem odnosu doslej, ki ga izpostavi, je bil povezan z razlikami med njunima družinama in razumevanjem, kaj pomeni zasebnost. Pri Marku doma je bilo običajno, da so družinski člani sproščeno vstopali v skupne prostore, tudi v kopalnico, če so v tistem trenutku kaj potrebovali. Partnerko je to motilo, zato je, kot pojasni, to sprejel in začel bolj spoštovati njeno potrebo po zasebnosti, čeprav to ne vključuje nje neposredno. Kot pove, so se konflikti pojavljali tudi zaradi občutka, da se njegovi starši preveč vmešavajo v njun odnos. Družina je v njuni zvezi pomemben dejavnik, saj sta oba še vedno vpeta v družinsko okolje, v katerem živita. Marko prizna, da se zaradi družine največkrat skregata, vendar tega ne vidi kot težavo, ki je ne bi mogla premostiti.

»Sigurno. Spomnim se recimo tega, da je njo motilo, kako smo bili pri nas doma odprti glede zasebnosti. Pri nas je bilo normalno, da če je kdo kaj potreboval iz kopalnice, je pač šel noter. Njo je to motilo in sem to sprejel ter začel spoštovati. Je pa njo motilo, da sem bil »mamin sin«. Zaradi družine se po moje še največkrat skregava, ampak se mi ne zdi, da je to neka stvar, ki je ne bi mogla skupaj premostiti. Predvsem sva se morala oba malo skaliti in imeti že neke odnose prej, da potem vidiš, kaj si želiš. In ko si potem s to osebo, s katero ti je res fajn, vidiš, da je to to.«

Kljub intenzivni povezanosti in navezanosti v svoji zgodbi poudarja, da imata oba svoj prostor. Ona ima svojo družbo, on svojo. Če gre ona ven s prijateljicami ali on s prijatelji, tega ne razumeta kot problem; drug drugega o svojih načrtih obvestita, vendar ne iščeta ali potrebujeta dovoljenja od drugega. Marko to opisuje kot pomemben del zdravega odnosa, saj poleg skupnega preživljanja časa vsak potrebuje čas zase in za svoje interese. Pravi, da sta na začetku imela pri usklajevanju načrtov več težav, danes pa se mu zdi, da je to postalo naravno. Pojasni, da je vse stvar dogovora, organizacije in zaupanja.

Tudi finančni vidik odnosa razume kot uravnotežen in pravičen. Pove, da si trenutno stroške delita tako, da enkrat plača eden, drugič drugi. Nima občutka, da bi bilo finančno breme neenakomerno razporejeno. Za prihodnost si predstavlja še bolj skupno razumevanje denarja. Pravi, da se oba strinjata, da ko bosta živela skupaj, bodo njuni prihodki »najin denar«, ne glede na to, koliko kdo prispeva.

»Ko bova enkrat skupaj živela, vedno praviva, da bo to najin denar, ne glede na to, koliko kdo prinese. Želiva si zgraditi skupno življenje in svoj mir.«

Markova predstava idealne zveze ni povezana s popolnostjo brez konfliktov. Kot sam poudarja, nobena zveza ni idealna in v vsakem partnerskem odnosu so prisotni vzponi, padci ter prepiri. Pomembno se mu zdi, da sta oba partnerja pripravljena popustiti, se pogovoriti in delati na odnosu. Idealno zvezo zanj predstavlja partnerski odnos, v katerem ima posameznik ob sebi nekoga, ki je vedno tam zanj, mu lahko zaupa in iskreno pove tudi stvari, ki jih morda ni lahko slišati.

»Idealna zveza je, da imaš nekoga, ki je vedno tam zate, ne glede na vse. Nekoga, na kogar se lahko zaneseš in ki ti pove stvari iskreno, tudi če bolijo. Nekoga, s komer gradiš prihodnost – čustveno, družinsko in ekonomsko.«

V prihodnosti si Marko s partnerko želi predvsem skupnega doma, dobre službe, potovanj in kasneje tudi otrok. Potovanja imajo v njunem odnosu posebno mesto, saj jih doživlja kot enega najlepših delov zveze. Posebej izpostavi skupno potovanje na Tajsko, kjer sta tri tedne preživela skupaj na drugem koncu sveta. Takšne izkušnje zanj potrjujejo občutek, da je partnerka njegova oseba in da si z njo želi graditi nadaljnje življenje.

Pojasni, da kljub občasnim skrbem glede prihodnosti, stanovanja in financ, te razume kot normalne skrbi v tem življenjskem obdobju. Pove, da nikoli ni razmišljal, da partnerka ne bi bila »prava« zanj.

3.2 Sarina zgodba

Sara začne opisovati svoj partnerski odnos ob začetku študija. S partnerjem sta se prvič srečala že v prvem letniku fakultete, v družbi skupnih prijateljev. Takrat si tega srečanja ni posebej zapomnila, kasneje pa je izvedela, da je bila njemu že takrat všeč. Sama ga je opazila šele kasneje, na rojstnem dnevu skupnega prijatelja. Takrat ji je bil, kot pravi, »popolnoma ful všeč«, čeprav je imela občutek, da ona njemu morda sploh ni. Mislila je celo, da je njemu všeč njena prijateljica, saj se ji je zdelo, da je ne gleda dovolj oziroma da ne kaže posebnega zanimanja zanjo.

Kljub temu jo je po rojstnem dnevu dodal na družabno omrežje Instagram, vendar se takrat še ni nič zgodilo. Nekaj časa je ostalo samo pri tem. Začetek njunega odnosa se je zgodil kasneje, na veselici v Gatini. Tam ji je njegov prijatelj povedal, da je tudi ona všeč njemu. Nato jo je povabil na ples in od tam naprej se je začelo razvijati nekaj več.

»Potem smo bili pa takrat na veselici v Gatini in mi je bil itak všeč. Potem mi je rekel njegov prijatelj, da sem jaz njemu všeč. In potem sva takrat plesala. Vprašal me je, če greva plesat, in tako se je potem začelo.«

Naslednji dan ji je pisal na Instagramu in začela sta se pogovarjati. Nekaj časa sta si dopisovala, nato sta se dogovorila za prvi zmenek. Sara pravi, da je že po prvem zmenku vedela, da bo to njen fant. Pove, da ni imela občutka, kot ga je imela včasih pri drugih zmenkih, ko hitro začutiš, da to ni to. Pri njem je bilo drugače. Že prej ji je bil dolgo všeč, zato prvi zmenek ni bil le naključno spoznavanje, ampak nekaj, kar je v njej že dolgo obstajalo.

»Šla sva na prvi zmenek in od takrat sem nekako vedela, da bo to moj fant. Ni bilo tako kot kdaj greš na prvi zmenek pa ti je tako »eh«. Midva sva kar začela »dejtat« in sva se videvala skos. Potem se je tako počasi razvilo.«

Pri njem jo je najprej pritegnilo, da ji je vizualno zelo všeč. Pove, da ji še nihče prej ni bil tako všeč, ne po videzu ne na splošno. Tudi ko se je vmes dobivala z drugim fantom, je razmišljala o svojem trenutnem partnerju. To ji je pokazalo, da ji drugi fant v resnici ni tako pomemben in da jo misli »vlečejo drugam«. Ko sta prvič šla sama na zmenek, jo je bilo na začetku strah in bila je živčna, vendar je druženje hitro postalo sproščeno. Na zmenku sta bila zelo dolgo, pogovor se ni končal in ni bilo potrebe, da bi bila na telefonih. Pove, da ji je pomembno, da sta lahko dolgo skupaj in se imata še vedno o čem pogovarjati. To ji je v tistem trenutku pokazalo, da morda to ni samo neko druženje.

»Ful dolgo sva bila zunaj. Midva sva bila takrat do ne vem kdaj ponoči zunaj. Toliko dolgo, pa sva se kar ujela.«

Od takrat naprej sta se začela redno videvati. Najprej sta hodila na zmenke, se spoznavala in postopoma gradila odnos. Po približno štirih mesecih sta postala par. On je njene starše spoznal precej hitro, ona pa je njegove domače spoznala šele kasneje. Večino njegovih prijateljev je poznala že prej, zato ta del ni bil nič novega ali posebnega. Njuna zveza se ni začela z velikim dogodkom, ampak bolj počasi – skozi pogovore, druženja in občutek, da si želita biti skupaj.

Za razliko od srednje šole Sara pravi, da je bila ob začetku te zveze že bolj pripravljena na partnerski odnos. V srednji šoli se za resno zvezo še ni počutila pripravljeno, medtem ko je bilo po prvem letniku fakultete drugače. Imela je že nekaj novih izkušenj, spoznala nove prijatelje, hodila ven in se počutila bolj odraslo. Začetek opisuje kot lep in vznemirljiv. Za oba je bilo vse novo, prvi občutki so bili močni, spoznavala je novega človeka in hkrati tudi sebe v odnosu.

»Pač v srednji nisem bila pripravljena. Zdaj pa... večina je že imela zveze in si tudi ti malo bolj odrasel. Dal si že prvi letnik faksa čez, spoznal prijatelje, hodil žurat z njimi. Na začetku je bilo ful fajn, itak. Vse je bilo novo, vse prvič. Taki prvi občutki pa čustva. Spoznavaš nove ljudi, novega človeka.«

Sčasoma so se začele kazati tudi stvari, ki so jo motile. Sara pove, da ima vsak človek nekaj pri sebi, kar se v odnosu prej ali slej pokaže. Ko si samski, se s tem ni treba toliko ukvarjati, v partnerskem odnosu pa je treba te stvari povedati, razložiti in se o njih pogovoriti. Pri njiju to na začetku ni šlo najbolje. Oba sta imela malo izkušenj, zato nista znala dobro reševati napetosti. Konflikti so se nabirali in izbruhnili na napačne načine.

Vmesno obdobje zato opisuje kot precej turbulentno. Ni bilo več samo lepo in sproščeno, ampak naporno. Pove, da bi se takrat lahko razšla, če se ne bi oba odločila, da se bosta za odnos potrudila. To se ji zdi zelo pomembno, saj meni, da morata biti za odnos pripravljena delati oba, ne samo eden.

»Potem so se pokazale razlike in je bilo ful turbulentno. Nobeden od naju ni znal tega dobro rešit, ker nisva imela izkušenj. Na napačne načine je vse ven butnilo. Tako da vmesni del ni bil več tako fajn. Tam bi realno lahko šla narazen, če se ne bi oba potrudila.«

To obdobje danes vidi drugače. Čeprav je bilo težko, ima občutek, da je njun odnos še bolj okrepljen. Pove, da ko enkrat preživiš kaj takega, zveza postane močnejša. Manj stvari te lahko podre, ker se naučiš, kaj je res pomembno in kaj ni. Stvari, ki bi jo prej hitro zmotile ali

prizadele, danes lažje spusti. Če ji partner kaj reče na določen način, se danes prej ustavi in pomisli, da morda to ni bilo mišljeno tako resno ali da ima le tak način izražanja.

»Ampak se mi zdi, da ko greš čez to, imaš potem še toliko močnejšo zvezo. Ful manj stvari te lahko zdaj zruši. Vidiš, katere stvari so res pomembne. Recimo nekaj, kar bi te prej ful zmotilo, zdaj vidiš, da sploh ni pomembno.«

Na začetku, kot omenjeno, nista znala dobro reševati konfliktov. Sara pravi, da sta se večinoma le skregala. Tudi ko sta se pogovorila, se v resnici ni veliko spremenilo. Kmalu je prišlo do točke, ko je bilo vsega preveč. Nenehno prepiranje je postalo preveč naporno, zato sta morala nekaj spremeniti. Lahko bi se razšla, vendar sta se odločila poskusiti drugače.

»Realno sva se samo skregala. Potem se sicer pogovoriš, ampak se nič zares ne spremeni. Potem nama je počilo. Prišlo je do točke, ko je bilo vsega preveč. Ker se ne moreš skos kregat. Naporno je. Ali gresta narazen ali pa se nekaj spremeni.«

Zdaj imata s partnerjem po njenem mnenju precej manj konfliktov. Hitreje povesta, če ju kaj zmoti, ali pa nekaterih stvari ne vzameta več tako osebno. Prej se je znala v nekaj zapičiti in pri tem vztrajati, zdaj pa znata oba prej popustiti. Včasih stvari hitreje obrneta na hec, kar jima pomaga, da se napetost ne stopnjuje. Ker se bolje poznata, tudi lažje prepoznata, kdaj je nekdo zares prizadet in kdaj ima samo slab dan.

»In potem sva se počasi spreminjala. Zdaj niti nimava več toliko konfliktov. Mogoče že prej poveva. Ali pa ne zameriš več toliko. Prej se v nekaj zapičiš in vztrajaš. Zdaj pa prej popustiš ali pa poveš, pa je drugi okej. Malo hitreje obrneva na hec.«

V konfliktih je Sari najtežje, kadar je nekdo jezen nanjo ali ji kaj zameri. To težko prenaša, še posebej, če ve, da je sama naredila kaj narobe. Težko ji je občutiti krivdo in se opravičiti, hkrati pa pravi, da je pri partnerju to nekoliko lažje kot pri prijateljih, ker ve, da njegova jeza ne bo trajala večno. Pri partnerju ima več občutka varnosti, da konflikt ne bo pomenil konca odnosa.

»Po moje to, da je nekdo jezen nate ali da ti nekaj zameri. To ful težko prenesem. Ampak po drugi strani mi je pri partnerju tudi najlažje, ker vem, da ne bo za vedno jezen.«

Partnerski odnos je vplival tudi na njen vsakdan. Najbolj opaža, da se je spremenil njen odnos do družine oziroma količina časa, ki ga preživi z domačimi. Ko je partner pri njej doma, je manj z družino, saj sta takrat skupaj. Pri prijateljih ne čuti, da bi se odnosi prekinili, vendar je treba čas bolje organizirati. Pravi, da partner vzame veliko časa, a to vidi kot nekaj običajnega, saj tudi drugi okoli nje vstopajo v zveze in imajo manj prostega časa kot prej.

Pri svojih hobijih opaža, da partner vseeno vpliva nanjo, čeprav meni, da še vedno dobro usklajuje čas. Šport ji je bil pomemben že prej, vendar jo partner, ki veliko trenira, pri tem še dodatno spodbuja. Pomembno se ji zdi, da imata vsak svoje interese in tudi čas zase, hkrati pa poskušata določene stvari delati skupaj, na primer iti v fitnes ali teč. Ker imata različne urnike – ona ima dopoldne faks, on popoldne dela – se zvečer težje ujameta, zato skupni čas iščeta tam, kjer ga lahko.

»Probava delat stvari skupaj. Recimo greva skupaj v fitnes ali tečt. Ker se nama urniki ful prekrivajo.«

Ne preživita veliko časa skupaj, zato ji je pomembno, da vsaj enkrat na teden prespita skupaj. Takrat imata skupen večer in jutro. Ker oba še vedno živita doma, jima pri usklajevanju skupnega časa pomaga tudi to, da živita blizu. Pove, da bi morala odnos veliko bolj načrtovati, če bi živela dlje narazen. Tako se lahko videvata tudi bolj spontano.

V odnosu Sara ceni predvsem iskrenost, zaupanje in to, da si partner vzame čas zanjo. Pomembno ji je, da se partner za odnos odloča zavestno, ne le zato, ker sta skupaj. Veliko ji pomenijo zmenki in majhne pozornosti. Pri tem ne misli na darila ali materialne stvari, ampak na občutek, da je nekdo pomislil nanjo in nekaj naredil z mislijo nanjo.

»Meni ful pomenijo male pozornosti. Ne materialne stvari, ampak da nekdo pomisli nate. Nekaj naredi z mislijo nate.«

Pomembno ji je tudi, da se lahko s partnerjem šalita. To ne pomeni, da je partner ne jemlje resno, ampak da znata včasih stvari obrniti na drugačen, zabaven način. Poleg tega ji je pomembno, da je partner dober človek, torej da ni nesramen do drugih in da se do ljudi obnaša spoštljivo.

Bivalne in finančne okoliščine trenutno zanju ne igrajo velike vloge. Oba še živita doma in nimata večjih skupnih stroškov. Sara sicer želi skupno selitev, vendar o tem še noče preveč razmišljati, ker se ji zdi to finančno oddaljeno; najprej si želi najti službo in imeti občutek, da lahko sama prispeva svoj del. Skupno življenje je zato trenutno bolj želja za prihodnost kot nekaj, kar bi se ji zdelo že zelo blizu.

»Itak imava željo, da bi se enkrat preselila, ampak jaz še nočem preveč razmišljat o tem, glede na to, kako je vse drago. Najprej moram neko službo najt.«

Tudi otroci so ji trenutno še oddaljena tema. Ne ve, ali si jih sploh želi oziroma kdaj bi si jih želela, saj te potrebe trenutno še ne čuti. Pomembno ji je, da imata s partnerjem za zdaj podoben pogled in da bosta o tem razmišljala sproti.

Ko govori o idealni zvezi, ne našteva veliko pogojev. Pravi, da ji je trenutno kar super tako, kot je. Zaveda se, da bodo z novimi življenjskimi obdobji prišli novi problemi, najbolj pa si ne želi, da bi odnos postal samoumeven ali monoton. Njen največji strah je, da bi se s partnerjem počasi oddaljila, si nehala govoriti stvari in ne bi bila več vesela skupnega časa.

»Najbolj si ne želim tega, da bi postalo vse samoumevno. Da bi postalo monotono. Da bi šla počasi narazen v smislu, da si ne poveš več stvari, da nisi več excited za skupen čas. To mi je po moje največji strah.«

Na koncu se Sara vrne k temu, kar ji v odnosu največ pomeni: pozornost v majhnih stvareh. Poudari, da ne potrebuje stalne pozornosti, temveč občutek, da partner nanjo pomisli. Prav te male geste ji dajejo občutek, da je odnos živ in da se oba zanj še vedno trudita. Ravno zato ga danes doživlja kot močnejšega in bolj zrelega.

3.3 Lukova zgodba

Luka je star 23 let, trenutno zaključuje študij in piše diplomsko nalogo. Ob študiju dela kot avtomehanik ter se namerava po koncu študija zaposliti na istem delovnem mestu. Še vedno živi doma, vendar za vse skrbi sam in živi kot samostojen, kar mu daje več samostojnosti kot nekaterim drugim mladim. Kljub temu je še vedno v prehodnem obdobju, saj zaključuje študij, se postopoma vključuje v redno zaposlitev in razmišlja, kako si želi urediti življenje v prihodnosti.

Luka svojo zgodbo začne pri aplikaciji za spoznavanje partnerjev Tinder, kjer ljudje iščejo nova poznanstva, prijatelje ali partnerje. Že na začetku poskuša čim bolj natančno priklicati čas, ko se je vse začelo, čeprav sam priznava, da ni povsem prepričan o datumu. Z Ano sta se »matchala« oziroma »ujela« na Tinderju leta 2022, nekje konec aprila ali v začetku maja. Takrat je imel operacijo kolena, zato sta se začela predvsem pogovarjati. Prvi zmenek se ni zgodil takoj, ampak šele po nekaj mesecih. Dobila sta se v lokalu Pritličje proti koncu poletja. Luka se tega srečanja spomni zelo natančno, celo tega, kaj sta pila. Ta podrobnost deluje skoraj šaljivo, a hkrati pokaže, da mu je bil začetek odnosa pomemben in da so se mu v spomin vtisnile tudi majhne, na videz nepomembne stvari.

»Po dobrih dveh ali treh mesecih sva šla na prvi date v Pritličje. Mislim, da je bilo konec poletja, enkrat avgusta. Jaz sem pil limonado, Ana pa kavo.«

Pove, da sta se po prvem zmenku še naprej pogovarjala najprej prek Instagrama, nato tudi prek SMS-ov, vendar se odnos takrat še ni mogel zares razviti, ker sta se njuni poti kmalu razšli. Luka je septembra odšel nazaj v Maribor, kjer je študiral, Ana pa na študijsko izmenjavo na Nizozemsko. Ana mu je takrat rekla, da ne verjame v zveze na daljavo, zato med njima ni nastalo nič resnejšega. Luka je kasneje začel hoditi z drugo punco, vendar pravi, da je bil ves čas zaljubljen v Ano. Tudi ko je bil v drugem odnosu, čustveno ni bil zares prisoten. To pove brez olepševanja, kot nekaj, kar mu je danes jasno, čeprav takrat verjetno ni bilo tako preprosto.

Ko je bila Ana na Nizozemskem, se nista pogovarjala. Luka ji je konec oktobra napisal, da njegova zveza ni dobra in da razmišlja, kako bi bilo, če bi bila onadva skupaj. S svojo takratno punco se je razšel, ker vanjo ni bil več zaljubljen. V tem delu zgodbe je razvidno, da njegov odnos z Ano ni nastal linearno. Ni šlo za zgodbo, kjer bi se dva spoznala, šla na zmenek in takoj postala par. *»Ko je bila Ana na Nizozemskem, se nisva skoraj nič pogovarjala. Potem sem ji konec oktobra napisal, da moja zveza ni dobra in da razmišljam, kaj bi bilo, če bi bila midva skupaj. Z bivšo sem se razšel, ker nisem bil več zaljubljen vanjo.«*

Z Ano sta se januarja še nekaj pogovarjala, nato pa je sledilo skoraj pol leta premora. Naslednji pomemben stik se je zgodil poleti, pred dogodkom ATP na Hrvaškem. Ana je bila s prijateljico na morju in ga povabila, naj pride za eno noč. Luka je prišel in skupaj so šli na dogodek ATP, kjer so se imeli zelo lepo. Navzven je bilo druženje prijateljsko, vendar sam poudari, da je bila med njima vseeno neka energija. V njegovi pripovedi se večkrat pojavi občutek, da stvari niso bile povsem izrečene, ampak so se čutile, kot da sta bila nekaj časa nekje vmes – ne samo prijatelja, ampak tudi še ne zares par.

»Prišel sem in šli smo na ATP. Imeli smo se ful fajn. Bilo je prijateljsko, ampak vseeno je bila neka energija med nama.«

Po tem sta odšla na pravi zmenek v restavracijo Most. Tisti večer je deževalo, veliko sta pila in bilo jima je lepo. Luka ne poudari le, da je bil zmenek prijeten, ampak tudi, kako živčen je bil. Zdi se, da je bila Ana zanj nekdo, na katerega je želel narediti dober vtis. Prvih osem mesecev odnosa opisuje kot obdobje stalnega analiziranja. Razmišljal je, kaj počne, kaj govori, kako sedi, kako bo Ana razumela njegove besede ali geste. Ni si upal niti prijeti za roko, ker je imel občutek, da lahko vsaka malenkost kaj spremeni.

»Prvih osem mesecev sem ves čas razmišljal, kaj delam, kako bo Ana kaj dojela, ali delam prav. Nisem si je upal niti prijeti za roko, ker sem imel občutek, da bo vsaka stvar naredila velik vtis.«

Ana je bila po njegovem mnenju veliko bolj sproščena, česar ni bil vajen. Vse skupaj je doživljal kot osnovnošolsko prvo ljubezen, ki jo opisuje kot nerodno in polno razmišljanja ter strahu, da bi naredil kaj narobe.

»Vse mi je bilo kot neka osnovnošolska prva ljubezen. Analiziral sem vse – kako sedim, kaj rečem, kaj naredim.«

Pomemben trenutek v njunem odnosu je bil pogovor v lokalu Šuklje, kjer sta se prvič zares pogovarjala o tem, kaj bo z njima. Pogovor ni bil romantično načrtovan, ampak spontano. Razmišljala sta, kaj bosta naslednjič počela in kje bosta. Ana je omenila, da bi, če bi bila pri njej, prvič domov pripeljala fanta. Luka pove, da sta potem postala par. Ni bilo posebnega trenutka, ki bi bil vnaprej načrtovan, ampak preprost dogovor: »Kaj pa če bi bila skupaj?«. In potem sta bila.

»V bistvu sva potem kar postala skupaj. Ni bilo nič ful romantičnega ali splaniranega. Bolj v smislu: 'Kaj pa če bi bila skupaj?' In potem sva bila.«

Po začetku zveze je Luka spoznal njene starše in sestro, oba pa sta imela že svoje poletne načrte. Ana je odšla v Madrid, Luka na Hvar, kasneje pa sta skupaj odšla na morje za njegov rojstni dan. To je bilo prvič, da sta bila dlje časa skupaj. Tudi takrat je bil zelo živčen. Povedal je, da je znova analiziral vsako stvar: kako jo prime, kako sedi, kaj reče. Bil je močno zaljubljen, hkrati pa zelo nesiguren. Meni, da se zaradi njegove intenzivnosti tudi Ana takrat ni mogla povsem sprostiti.

»*Spet sem bil ful živčen. Res sem analiziral vsako stvar. Kako jo primem, kako sedim, kaj rečem … vse mi je bilo pomembno. Bil sem ful zaljubljen in hkrati ful nesiguren. Mislim, da se tudi Ana ni mogla čisto sprostiti, ker sem dajal tak intenziven vibe.«*

Po tem obdobju je odnos počasi postajal bolj sproščen, vendar Luka pravi, da se sam dolgo ni počutil zares sproščeno; po njegovih besedah se je sprostil šele v začetku poletja 2025. To pokaže, kako dolgo je imel občutek, da mora biti vse prav, da mora biti dovolj dober in da ne sme narediti nobene napake.

Pove, da je ta negotovost vplivala na njun odnos. Poudari, da je želel narediti vse, samo da bi bilo Ani všeč. Pogosto ni imel svojega mnenja oziroma ga ni pokazal. Vse mu je bilo »okej«, samo da bi bilo njej dobro. Sčasoma je to začelo motiti tudi Ano, ker ni imela občutka, da v

odnosu zares vidi njega. Luka je kasneje ugotovil, da s tem, ko se stalno prilagaja, ne gradi nujno dobrega odnosa. Dajal je veliko na odnos, ni pa povedal, kaj njemu ni všeč ali kaj potrebuje.

»Počel sem vse, da bi bilo Ani všeč. Nisem imel svojega mnenja. Meni je bilo vse okej, samo da bi bilo njej dobro. Njo je to začelo motiti, ker nisem pokazal sebe.«

Iz tega se je razvil eden prvih resnejših konfliktov. Luka je imel občutek, da ga Ana nima dovolj rada oziroma da se mu čustveno ne odpre dovolj. Ana je bila na začetku bolj zaprta, on pa je zaradi svoje negotovosti potreboval veliko potrditve. Ta konflikt opisuje kot prvi zares odrasel konflikt, v katerem sta oba povedala svojo stran. Skozi pogovor sta ugotovila, da se mora Ana naučiti večje čustvene odprtosti, Luka pa jo mora pri tem podpirati in hkrati delati na svoji negotovosti.

»Potem sem začel ugotavljati, da je to narobe. Jaz sem dajal vse v odnos, nisem pa povedal, kaj meni ni okej. Zaradi tega sem imel občutek enostranskega odnosa. Imela sva konflikt na to temo. Jaz sem imel občutek, da me nima dovolj rada oziroma da se čustveno ne odpre. Ona pa je bila na začetku res bolj zaprta oseba. To je bil prvi res odrasel konflikt. Oba sva povedala svojo stran in skozi pogovor prišla do tega, da mora Ana delati na tem, da se bolj čustveno odpre, jaz pa sem jo pri tem podpiral.«

Po konfliktu sta si vzela nekaj prostora. Nekaj časa se nista več tako aktivno pogovarjala in sta se nekoliko oddaljila. Nato se je nekaj spremenilo. Luka pravi, da je nekaj »kliknilo« in da je postal manj živčen, kot da bi z njega padla neka blokada. Odnos se je začel počasi premikati iz stalnega preverjanja in strahu v nekaj bolj umirjenega. Pove, da je začel verjeti, da zveza ne bo razpadla ob vsaki napaki.

Drugi večji konflikt se je zgodil na morju, na dogodku ATP drugo leto. Tam so bili skupaj Ana, Luka in še dva prijatelja. Sprva so se imeli zelo lepo, potem pa je med njima prišlo do prepira. Sedeli so zunaj za mizo in Luka je začel govoriti o tem, kako drag je bencin in kako drago se je voziti do Ane. Sam je to želel povedati kot šalo, vendar je izpadlo nesramno in Ano prizadelo. Luka je v tem konfliktu reagiral tako, da se je umaknil. Pove, da ko mu nekdo reče, naj ga pusti, to vzame dobesedno in gre stran. Ana pa je takrat potrebovala ravno nasprotno, želela je, da bi se ji približal in se ji opravičil. Ta dogodek je pomemben, ker pokaže razliko v njunih odzivih na konflikt.

»Ko pride do konflikta, jaz reagiram tako, da grem stran. Če mi nekdo reče 'pusti me', bom res šel stran in ne bom silil vanj. Ana pa je v tistem trenutku želela, da bi se ji približal in opravičil.«

Pove, da tisto noč ni mogel spati, zato je ob treh zjutraj sam odšel na plažo. To opiše zelo čustveno, saj namesto da bi konflikt takoj razrešil, je odšel stran in ostal s svojimi mislimi. Ko se je vrnil, se je želel opravičiti, vendar je Ana že spala. Naslednji dan mu je prijatelj povedal, da bi se moral opravičiti prej. Luka zdaj ta dogodek razume kot pomembno spoznanje o sebi. Ugotovil je, da konflikte slabo predeluje in da se v trenutkih, ko bi moral ostati prisoten, umakne. To, da je Ano prizadel in se ni ustrezno odzval na njena čustva, opiše kot eno svojih največjih napak v odnosu.

»Kasneje sva prišla do spoznanja, da jaz zelo slabo procesiram konflikte. To, da sem jo tako prizadel in da nisem odreagiral na njena čustva, je bila verjetno moja največja napaka.«

V svoji pripovedi pove, da sta z Ano imela jeseni še en velik konflikt, ki ga Luka označi za verjetno najhujšega. Odšla sta na sprehod in se pogovarjala o prihodnosti. Luka je Ani v nekem trenutku rekel, da »ne napreduje v življenju«. V resnici je mislil, da še nima izpita za avto in da nimata jasno oblikovanih skupnih načrtov, vendar je to povedal na zelo slab način. Priznava, da pogosto izreče stvari brez dovolj razmisleka. V svoji glavi ima neko logiko, vendar ta logika ne more biti vedno povedana tako neposredno, ker lahko drugega zelo prizadene.

»Jaz pogosto govorim stvari brez razmisleka. V glavi imam neko svojo logiko, ampak tega ne moreš tako povedati.«

Za tem konfliktom je stala tudi večja tema: prihodnost. Luka si želi, da bi se čim prej preselil v Ljubljano, ko bo redno zaposlen. Doma mu nič ne manjka, vendar se tam dolgoročno ne vidi več. Po drugi strani si Ana pred redno zaposlitvijo želi še veliko potovati, kar Luka podpira. Tudi sam pravi, da bi še nekaj časa rad živel bolj svobodno, dokler lahko. Skupnega točnega načrta še nimata, vendar se o tem veliko pogovarjata. Prav to odprto govorjenje o prihodnosti mu veliko pomeni, čeprav včasih ne zna najbolje izraziti svojih skrbi.

Od zadnjega konflikta ima Luka občutek, da je njun odnos še bolj zacvetel. Pove, da je začel bolj jasno videti svojo vlogo v odnosu. Spoznal je, da premalo načrtuje stvari in da je Ana v tem pogledu bolj aktivna. Pravi, da je ona tista, ki pogosteje načrtuje, on pa se pogosto le priključi ideji. To ni nujno slabo, vendar se zaveda, da mora tudi sam več prispevati v odnosu, ne samo čakati, da druga oseba vodi stvari naprej.

»Ugotovil sem tudi, da ful premalo planiram stvari. Ana je vedno bolj planer v odnosu, jaz pa sem bolj tip človeka, ki se priključi ideji.«

Luka si idealen odnos predstavlja kot ekipo. Želi si, da bi z Ano nekoč živela skupaj nekje, kjer bi se oba dobro počutila. Pomembno mu je, da nista le dva posameznika, ki sta skupaj, ampak

da delujeta povezano kot partnerja, ki si stojita ob strani. V odnosu si želi podpore, tudi pri karieri in osebnih ciljih. Ne želi odnosa, kjer bi eden drugega omejeval ali preprečeval razvoj. Pomembno mu je, da oba razumeta cilje drug drugega in se znata dogovarjati.

»Idealni odnos si predstavljam tako, da skupaj živiva nekje, kjer se oba dobro počutiva in da sva res ekipa.«

Pove, da trenutno lažje usklajuje svoje osebne interese in odnos, saj nima več rednega faksa in klasičnega urnika. Veliko mu pomenijo njegovi projekti, predvsem Rally program, kjer dela in je za to plačan. Pravi, da včasih daje prednost svojim projektom, vendar si ob pomembnih datumih ali obletnicah z Ano vedno vzame čas. Poudarja, da si ne želi življenja, v katerem bi zaradi kariere popolnoma žrtvoval odnose.

»Kar se tiče interesov, bi rekel, da jih kar dobro žongliram. Včasih dam prednost svojim projektom, recimo rally programu, kjer tudi delam in sem plačan. Če pa imava kak pomemben datum ali obletnico, bom vedno dal prednost nama.«

To opazi pri svojem mentorju, ki je po njegovih besedah ves čas v delavnici in nima veliko časa za družino. Luka razume njegovo motivacijo, vendar si takšnega življenja zase ne želi. Rad ima avtomobile, projekte in delo z njimi, vendar ne želi, da bi mu to zavzelo celo življenje. Njegova predstava prihodnosti zato vključuje ravnotežje med osebnimi interesi, delom in partnerskim odnosom.

»Ne želim pa si življenja, kjer bi zaradi kariere popolnoma žrtvoval odnose.«

V odnosu pričakuje predvsem, da z Ano vedno najdeta skupno točko. Pomembno mu je, da se podpirata, da se lahko odkrito pogovarjata o prihodnosti in da razumeta potrebe drug drugega. Kompromis zanj ne pomeni, da se mora eden popolnoma prilagoditi drugemu, ampak da oba poslušata, kaj je drugemu pomembno. Želi si odnos, v katerem se imata oba rada, se podpirata in skupaj iščeta načine, kako uskladiti svoje želje, cilje in vsakdanje življenje.

V Lukovi pripovedi vidimo, da se odnos z Ano ni začel preprosto. Med njima je bilo najprej zanimanje, nato nekaj prekinitev, drugih odnosov in ponovnih približevanj. Ko sta na koncu postala par, se je Luka moral najprej soočiti sam s sabo in s svojo negotovostjo ter strahom, da bo naredil napako. Skozi odnos se je začel učiti, da ljubezen ne pomeni samo prilagajanja drugemu, ampak tudi to, da znaš pokazati, kdo si, povedati, kaj potrebuješ, in ostati prisoten tudi takrat, ko ni lahko.

3.4 Majina zgodba

Maja je 23-letna študentka s podeželja v okolici Lendave. Že zgodaj se je morala navaditi na samostojnost, saj se je po srednji šoli zaradi študija preselila v Ljubljano. Pri osemnajstih je odšla od doma in najprej živela v študentskem domu. Prehod v Ljubljano zanjo ni pomenil le začetka študija, temveč tudi začetek bolj samostojnega življenja. Naučiti se je morala skrbeti zase, organizirati vsakdan in se navaditi na to, da družine nima več ves čas blizu.

V Ljubljani je spoznala svojega sedanjega partnerja, s katerim sta skupaj že dve leti. Spoznala sta se prek skupnih prijateljev na zabavi v študentskem domu. On je bil njej hitro všeč, ona pa tudi njemu, zato sta se kmalu začela videvati. Njuna zgodba se je začela precej spontano v študentskem okolju, vendar je hitro postala nekaj bolj resnega. Po določenem času sta se preselila na svoje, kar je za oba pomenilo velik korak.

»Spoznala sva se v študentskem domu, na eni zabavi. En skupni kolega oziroma kolegice so naju predstavili, potem pa sva začela malo hoditi ven.«

Maja pove, da sta bila oba že pred skupnim odnosom precej vajena samostojnosti. Tudi on se je pri osemnajstih preselil v Ljubljano in začel živeti sam. Oba sta imela doma nekaj težavnih izkušenj, povezanih z boleznijo staršev, zaradi česar sta morala, kot pravi, hitro odrasti. Starše imata oba rada, vendar jih zaradi življenja v Ljubljani ne vidita pogosto.

»Oba sva imela doma malo neprijetne izkušnje. No, zaradi bolezni staršev sva morala precej hitro postati samostojna, tako da je tudi on malo starejši.«

Prav ta podobna izkušnja samostojnosti ju je po Majinem pripovedovanju verjetno še bolj povezala. Oba razumeta, kaj pomeni živeti stran od doma, skrbeti za stroške in ne biti preveč odvisen od staršev. Imata nekaj štipendije, oba ob študiju delata in se trudita, da ne bi bila staršem v breme. Maji je pomembno, da sta na svojem, da imata svoj prostor in da si lahko skupaj ustvarjata življenje v Ljubljani. Čeprav je najem drag, ji veliko pomeni občutek, da zmoreta sama in da nista več samo študenta, ki živita iz dneva v dan, ampak par, ki si počasi gradita nekaj svojega.

»Tudi stroškovno sva precej finančno neodvisna, trudiva se, da ne bi bila breme svojim staršem.«

Na začetku njun odnos ni bil miren. Maja ga večkrat opiše kot turbulenten. Hitro sta se skregala, se pobotala in spet skregala. Oba sta trmasta, zato so se konflikti hitro stopnjevali. Tudi njegovi prijatelji je na začetku niso najbolje sprejeli, kar ji ni bilo vseeno, kljub temu pa pove, da so bili

njej njegovi prijatelji povsem v redu. Vseeno sta šla čez to obdobje in danes pravi, da sta veliko stvari že predelala.

»Bilo je že od začetka precej turbulentno. Na začetku sva se kar precej kregala, pa pobotala, pa spet kregala in pobotala.«

Kljub zapletom je v njeni pripovedi čutiti, da ima fanta zelo rada. O njem govori kot o nekom, na katerega se lahko zanese. Všeč ji je, da zna »zrihtati stvari«, da je delaven in praktičen. Malo v šali, malo pa tudi zares ga opiše kot »pravega dedca«, nekoga, ki dela, zna poskrbeti za stvari in ji daje občutek stabilnosti. To ji očitno veliko pomeni, še posebej zato, ker si želi varnosti in občutka, da v življenju ni sama.

»Fajn je imeti nekoga, na kogar se lahko zanesem, ki je zmeraj tam, ko ga rabim, pa da je tak moški, ki zna zrihtati stvari.«

Ena glavnih težav v njunem odnosu je povezana z njegovim delom. Maja pravi, da jo včasih razjezi, ker preveč dela in je malo doma. Še posebej jo moti, ko po službi namesto domov k njej odide s sodelavci na pijačo. Pomembno ji je, da imata tudi svoj čas, ne le obveznosti, delo in prijatelje. S tem se pokaže njena potreba po bližini in po tem, da bi bila kot partnerica postavljena na pomembno mesto.

»Malo sem kdaj jezna nanj, ker preveč dela in ga je skoraj nič doma, tako da je to pri nama pogosto jabolko spora.«

Pove, da sta prav zaradi tega enkrat za približno štirinajst dni šla narazen. Povod je bil občutek, da ga ni dovolj doma in da po delu večkrat izbere družbo sodelavcev namesto preživljanja časa z njo. Vmes je bila tudi situacija z natakarico, ki Maji ni bila všeč, njemu pa se ni zdela pomembna. Zanjo očitno ni šlo samo za en dogodek, ampak za občutek, da ni dovolj videna, izbrana in postavljena na prvo mesto. Prepiri so se stopnjevali, dokler ni rekla, da morda nista za skupaj.

Čeprav je bila prizadeta in verjetno tudi ponosna, je na koncu ona naredila korak nazaj. Sama pravi, da je morala »pogoltniti ponos« in mu pisati, ali se lahko pogovorita. Dobila sta se v Ljubljani pri Špici in se pogovorila. Ta pogovor je bil zanju pomemben, saj sta oba povedala svojo stran. On je povedal, da so mu pomembni tudi prijatelji, ona pa mu je povedala, da potrebuje njun skupni čas in občutek, da sta tam drug za drugega.

»Ampak potem, če pogoltnem ponos in priznam, sem mu jaz pisala, če se lahko pogovoriva, pa sva se v Ljubljani pri Špici dobila in se pogovorila.«

Po tem pogovoru sta našla kompromis. Dogovorila sta se, da se on s prijatelji dobiva enkrat na teden ali enkrat na štirinajst dni, preostali čas pa namenita sebi. Maja pove, da zdaj skupaj kam gresta, se dobita na kosilu med službo, če imata čas, in se trudita bolj zavestno načrtovati skupni čas. Pravi, da se od takrat precej bolje razumeta. Zdi se ji, da sta se oba malo umirila in naučila gledati na stvari tudi z druge strani.*»On je povedal, da so mu tudi prijatelji pomembni, jaz pa sem mu povedala, da mi je zelo pomembno, da imava tudi midva svoj čas in svoj prostor ter da sva drug za drugega tam.«*

Njuni konflikti še vedno niso povsem enostavni. Maja priznava, da včasih sama odvihrati ven in se šele kasneje vrne, medtem ko za njega pove, da je bolj tihe sorte. Ko pride do konflikta, bi se raje umaknil, bil tiho ali počakal, da mine. To Majo moti, ker bi se rada pogovorila, hkrati pa tudi sama včasih odreagira burno. Želi si, da bi šel za njo, ko odide, vendar se on takrat raje zapre vase, gre na računalnik ali počaka, da se stvari umirijo.

»On se ne bi pogovarjal. Bil bi tih, umaknil bi se in raje počakal, da mine, ali pa bi šel kaj drugega delat. To mi gre včasih na živce.«

Kljub temu opisuje, da sta se v konfliktih izboljšala. Zdaj si vzameta čas, eno uro ne drezata drug v drugega, nato se usedeta in pogovorita. Če je ona kriva, se opraviči ona, če je on, se opraviči on, nato pa poskušata stvari umiriti na bolj domač način – skuhata večerjo, odpreta pivo in se pomenita. V tem je nekaj zelo vsakdanjega in človeškega: njun odnos ni brez prepirov, a sta našla načine, kako se po prepiru vrniti drug k drugemu.

»Včasih si dava tudi čas in eno uro ne drezava drug v drugega, potem pa se v miru usedeva. Jaz priznam, da sem taka, da znam malo odvihrati ven in grem na sprehod. Potem pridem nazaj in se opravičim, če sem jaz kriva, ali pa se on opraviči, potem pa se v miru pogovoriva, skuhava večerjo ali pa si odpreva pivo in vse pomeniva.«

Pomembna prelomnica v njunem odnosu je bila smrt njegove babice. Maja pove, da je bila to zanj prva takšna izguba v družini in da sta se takrat precej zbližala. Ker je tudi sama doma doživela podobne stvari, ga je lahko razumela in mu stala ob strani. V tem delu zgodbe se pokaže, da njun odnos ni zgrajen samo na zaljubljenosti in skupnem življenju, ampak tudi na tem, da sta drug ob drugem v težkih trenutkih.

»Drugače pa je bila pomembna tudi smrt njegove babice. To je bilo zelo hitro in sva se takrat kar precej zbližala.«

Druga velika prelomnica je bila selitev v skupno stanovanje. Po približno pol leta zveze oziroma malo kasneje sta začela iskati stanovanje in se preselila skupaj. Maja zelo konkretno opiše, kako

drugačno je življenje s partnerjem v primerjavi s študentskim domom. V študentskem domu imaš še vedno svoj ritem, sobo, možnost, da se umakneš, greš za vikend domov ali si preprosto vzameš mir, v skupnem stanovanju pa tega ni več. Naenkrat moraš razmišljati o drugem človeku, čiščenju, kuhanju, stroških, stanovanju in vsakodnevnih opravilih.

»Prej je bilo bolj študentsko, zdaj pa bolj odraslo: malo bolj razmišljati za naprej, kaj bo za kosilo, katera čistila kupiti in tako naprej.«

Zdi se, da je prav skupno življenje zanjo pomenilo premik iz bolj študentskega v bolj odraslo obdobje. Manj je »žuranja« in spontanosti, več pa dogovarjanja, odgovornosti in načrtovanja. Zato je finančni vidik odnosa zanjo pomemben. Ne govori o denarju samo kot o materialni stvari, ampak tudi kot o varnosti. Pomembno ji je, da sta v zvezi dva, da si lahko pomagata, če kdo zboli, če pride težji mesec ali če je treba plačati najemnino. Denar vidi kot nekaj skupnega, podobno kot je to poznala že doma pri starših.

»Fino mi je tudi to, da sva, odkar sva na svojem, finančno dva in da imava neko finančno zaledje, če kdo od naju zboli.«

Maja v odnosu potrebuje občutek, da je nekdo tam zanjo. Večkrat poudari, da ji veliko pomeni bližina, razumevanje in zanesljivost. Potrebuje nekoga, ki mu lahko zaupa, ki ji daje občutek vrednosti in jo vidi. Pomembno ji je tudi, da ji fant pove, da je lepa. Sama sicer izpostavi, da ne gre nujno za to, da bi potrebovala njegovo potrditev, a po dogodku z natakarico ji je očitno postalo še bolj pomembno, da čuti, da jo partner vidi kot lepo, pomembno in primerno zase.

»To, da me razume, da je tukaj nekdo zame, da se mu lahko zaupam, da mi da tak občutek, da sem vredna. Pa tudi pomembno mi je, da mi pove, da sem lepa.«

Njeno potrebo po partnerju opiše tudi z besedo skala. Pove, da potrebuje nekoga, ki jo dvigne, ko jo kaj zlomi ali potre. Nekoga, s katerim si lahko deli stroške in vsakodnevna bremena, pa tudi nekoga, s katerim lahko zvečer spije kozarec vina ali pivo na balkonu. V tej podobi je zelo jasno, kaj zanjo pomeni dober odnos: ne samo velika ljubezen, ampak nekdo, s katerim je vsakdan lažji, bolj topel in bolj domač.

»Rekla bi, da v tem smislu potrebujem neko skalo zase. Velikokrat me kaj zlomi ali potre, in potrebujem nekoga, da me zbodi, da me dvigne, da si z mano deli stroške in bremena vsakdanjega dne, da imam nekoga, s komer lahko zvečer spijem kozarec vina ali pa pivo na balkonu in se smejeva.«

Pred tem odnosom je imela Maja že nekaj izkušenj, tudi enega fanta v Ljubljani in nekaj manj resnih odnosov. Te izkušnje ne opisuje kot slabe, ampak kot nekaj, kar ji je pomagalo ugotoviti, kaj si želi in kaj ji ustreza. Takrat še ni iskala resnega odnosa. Nekateri odnosi so bili bolj lahkotni, »flirty« in zabavni za tisti čas, vendar si z njimi ni predstavljala prihodnosti. Pri sedanjem fantu je bilo drugače, saj se je z njim že od začetka videla bolj dolgoročno.

»Ti odnosi so mi pomagali videti, kaj hočem, kaj si želim in kaj mi paše tako čustveno pri partnerju kot tudi drugače.«

Vrednote, ki jih v odnosu izpostavlja, so zaupanje, toplina, strast in čustvena zrelost. Pomembno ji je, da je v odnosu prisotna bližina, da se dobro počuti v svoji koži in da jo partner sprejme. Želi si, da bi se znala pogovoriti prej, ne šele po pol dneva tišine ali prepira. To je eden največjih izzivov v njunem odnosu. Zaradi majhnih stvari se znata skregati tako, da se potem pol dneva ne pogovarjata. Kljub temu ima občutek, da sta zdaj bolj odrasla in bolj sposobna prisluhniti drug drugemu ter si dati čas.

»Vrednote: zaupanje, toplina, strast. Tudi to mi je pomembno.«

Ko razmišlja o prihodnosti, se pri Maji pojavita dva glavna strahova. Prvi je povezan z odnosom: strah jo je, ali jima bo uspelo tudi v prihodnje. Ker sta enkrat že šla narazen, je v njej ostal občutek, kaj če se to ponovi. Čeprav se imata zdaj dobro, ta izkušnja ni izginila, ampak je ostala kot negotovost v ozadju.

Drugi strah je finančne narave. Skrbi jo, kaj bi se zgodilo, če jima ne bi več uspelo plačevati stanovanja. Ne zato, ker bi jima trenutno šlo slabo, ampak ker razmišlja vnaprej. Strah jo je, da bi morala iz stanovanja in nazaj domov, česar si nobeden od njiju ne želi. Oba sta že navajena biti na svojem, zato bi bil tak korak zanjo zelo stresen. On jo pri tem pomirja z besedami, da bo že v redu, ona pa v sebi še vedno nosi vprašanje: kaj pa, če ne bo?

»Predvsem negotovost, ali nama bo uspelo tudi naprej, ali se bova uspela obdržati. Malo sem nesigurna, ker takrat, ko sva vmes šla narazen, predvidevam, da je to v meni pustilo tisti občutek: kaj pa če bo spet tako?«

Poleg odnosa in skupnega življenja ima Maja tudi svoje interese. Rada igra padel, kar pove precej živahno in z nekaj humorja, saj jo prijatelji zaradi tega malo zafrkavajo, sama pa v tem uživa. Pohvali se, da si je kupila nov lopar in čevlje, s prijateljicami pa imajo dvakrat na teden rezerviran termin ter se redno dobivajo. To je njen prostor zase, nekaj, kar ni nujno povezano s partnerjem. Fant padla ne igra z njo, ker pravi, da to ni šport, kar Maja pove malo v šali, a jasno da vedeti, da jo to ne ustavi.

»Jaz ful rada igram padel. Ravno sem si kupila nov lopar in čevlje, em, to mi je res kul.«

Skupaj s fantom rada hodita na sprehode in kolesarita. Oba imata kolesa v Ljubljani in prekolesarita tudi trideset ali štirideset kilometrov. To so trenutki, ko sta skupaj zunaj, aktivna in povezana na bolj sproščen način. V njunem odnosu se prepletajo skupne aktivnosti in njeni lastni interesi. Po eni strani potrebuje bližino in občutek, da sta tim, po drugi pa ohranja svoj prostor, prijateljice in dejavnosti, ki so samo njene.

»Na sprehode rada hodiva in tudi kolesariva. On je sicer bolj z Dolenjske, ampak oba rada kolesariva, tako da greva tudi po trideset ali štirideset kilometrov.«

Majina zgodba prikazuje odnos, ki se je začel hitro in strastno, vendar ni bil vedno enostaven. Na začetku je bilo veliko prepirov, trme, ljubosumja, tišine in burnih odzivov, obenem pa se skozi pripoved vidi, da sta oba v odnosu zrasla. Skupno življenje ju je prisililo, da sta se začela ukvarjati z vsakdanjimi, odraslimi stvarmi: najemnino, čiščenjem, kuhanjem, delom, utrujenostjo ter s tem, koliko časa nameniti partnerju, prijateljem in sebi. Za Majo je partnerski odnos predvsem prostor varnosti, domačnosti in opore. Želi si nekoga, ki je njena »skala«, nekoga, ki jo vidi, sprejme in izbere. Kljub strahovom glede prihodnosti in občasnim konfliktom se v tem odnosu vidi tudi v prihodnosti. Ne zato, ker bi bil popoln, ampak zato, ker ima občutek, da se znata po težkih trenutkih vrniti drug k drugemu in skupaj graditi življenje, ki je že precej bolj odraslo kot tisto na začetku študentskih let.

3.5 Nikina zgodba

Nika je stara 20 let in študentka prvega letnika fakultete. Še vedno živi doma pri starših, zato je njen vsakdan razdeljen med faks, družino, prijatelje in fanta. Ni še v obdobju popolne samostojnosti, hkrati pa ima vedno več svojega življenja zunaj doma. Navaja se na faks, nove obveznosti in na to, da mora svoj čas bolje načrtovati. Ob tem poskuša ohranjati tudi odnose, ki so ji pomembni.

S fantom sta skupaj približno leto in pol. Njuna zgodba se ni začela tako, da bi Nika iskala zvezo ali si že vnaprej predstavljala, da bo iz tega nastalo kaj resnega. Zgodilo se je bolj mimogrede. Najprej je spoznala njegove prijatelje in se začela družiti z njimi. Šele kasneje je v lokal prišel tudi on. Takrat med njima še ni bilo nič posebnega. Bili so v družbi, se normalno pogovarjali in vse skupaj je bilo precej sproščeno.

»Najprej sem se spoznala z njegovimi prijatelji in sem se najprej družila z njimi. Potem je enkrat on prišel v lokal in smo se nekaj normalno pogovarjali, ampak takrat še ni bilo nič. Potem pa smo enkrat šli skupaj na neko druženje in sva se tam začela bolj pogovarjati, potem pa si tudi pisati.«

Med njima sprva ni prišlo do velikega preskoka. Najprej sta se pogovarjala, nato sta si začela pisati. Pisala sta si približno teden dni, potem sta prvič šla ven. Od takrat sta se začela pogosteje dobivati. Včasih je ona prespala pri njem, včasih on pri njej. Nekaj časa še nista rekla, da sta v zvezi, ampak sta se spoznavala in ugotavljala, kako se počutita drug ob drugem. Po približno enem mesecu sta odnos poimenovala kot zvezo. Ko Nika govori o začetku, deluje, kot da se ji je vse zgodilo zelo naravno. Ne opisuje tega kot nekaj dramatičnega ali filmskega, ampak kot odnos, ki se je počasi razvijal. Najprej ji je bilo z njim prijetno, nato sta se začela več pogovarjati, potem več videvati, in šele kasneje se je zaljubila.

»Sploh nisem šla v to, da bi iskala kaj ali da bi rabila zvezo ali da bi hotela imeti zvezo, pa se je tako zelo spontano zgodilo in potem sem se pač zaljubila.«

Ravno zato je bil začetek verjetno lažji, ker ni bilo pritiska. Nika ni imela občutka, da mora iz tega kaj nastati. Stvari so se odvijale sproti. Ko pa sta postala par, so se začele kazati tudi razlike med njima. Takrat ni šlo več samo za druženje in pisanje, ampak sta morala začeti ugotavljati, kako sploh delujeta kot par.

Na začetku sta imela več težav kot danes. Nika pove, da sta bila takrat vsak po svoje. Vsak je imel svojo predstavo o tem, kaj zveza pomeni in kako naj bi odnos izgledal. Verjetno sta se sproti učila, koliko časa si želita preživeti skupaj, kaj pričakujeta drug od drugega, kaj ju moti in kaj jima je pomembno. Ker se v teh stvareh na začetku še nista najbolj ujela, so se hitro pojavili prepiri.

»Na začetku bi rekla, da sva imela več težav kakor zdaj, zato ker sva bila na začetku vsak malo po svoje. Vsak je imel nek drugačen pogled na zvezo in sva se tukaj razlikovala.«

O teh težavah Nika ne govori obširno, vendar je iz njene pripovedi razvidno, da niso bile nepomembne. Nista se le občasno sprla, ampak sta celo razmišljala o tem, da bi se razšla. To je bil zanju očitno trenutek, ko sta morala resno premisliti, ali želita nadaljevati ali ne.

»Takrat, ko sva se toliko kregala, da sva potem prišla do tega, da bi šla narazen. In potem sem rekla, da dava zadnjo šanso, ker če zdaj sva pač ... da je to to.«

Ta »zadnja šansa« je bila za njun odnos pomembna. Ni šlo več samo za to, da se po prepiru pobotata in nadaljujeta, kot da se ni nič zgodilo. Takrat sta očitno začutila, da bo treba nekaj spremeniti, če želita ostati skupaj. Po tem sta se začela bolj pogovarjati o tem, kaj koga moti in kaj je treba narediti drugače.

»*Zmenila sva se, kaj koga moti, kaj je v redu, kaj pustiva in kaj ne. In da nekako oba dava 50:50. Zdaj je glih boljše.*«

Niki je pomembno, da se v odnosu ne trudi samo eden. Zdi se ji, da morata oba nekaj prispevati, sicer se stvari hitro porušijo. Po zadnji priložnosti sta se očitno začela bolj zavedati, da zveza ne deluje sama od sebe, ampak je treba včasih tudi kaj povedati, poslušati in spremeniti. Danes odnos opisuje kot boljši in bolj umirjen. Še vedno se lahko skregata, vendar očitno ne na enak način kot na začetku. Ko govori o tem, kakšen odnos si želi, Nika ne govori o popolni zvezi. Bolj si želi, da bi bil odnos miren, da bi se s partnerjem dobro razumela in da se ne bi ves čas kregala zaradi stvari, ki na koncu niso tako pomembne. Pomembno ji je tudi, da v odnosu nima občutka, da se mora spreminjati v nekoga drugega.

»Da ne rabiš tako sebe spreminjati. Da nimaš neke prisile, da moraš nekaj pri sebi spremeniti ali pa kaj. Da je dober odnos, da se dobro razumeta, da ni toliko kreganja za neke brezvezne stvari.«

Zanjo je pomembno, da je ob partnerju sproščena. Ne želi občutka, da mora ves čas paziti, kaj reče, kako se obnaša ali kaj dela. Seveda se v odnosu oba kdaj prilagodita, vendar Nika noče, da bi to pomenilo, da mora izgubiti sebe. Bolj si želi občutek, da jo partner sprejme takšno, kot je. Fanta opiše kot varen prostor. Ko se slabo počuti, ko je živčna ali ji je vsega preveč, ji pomaga, da gre k njemu. Ob njem se lahko umiri in odmisli stvari, ki jo obremenjujejo. Veliko ji pomeni tudi to, da se skupaj veliko smejita. Po drugi strani ji je lepo tudi takrat, ko nista ves čas v pogovoru. Sama to opiše kot prijetno tišino.

»Nek varen prostor, da lahko, če se slabo počutim ali pa če sem živčna, grem tja, da odmislim in da vem, da se bom tako boljše počutila. Pač ja, fajn mi je biti v družbi z njim tudi zato, ker se veliko smejeva in imava prijetno tišino.«

Ta prijetna tišina veliko pove o njunem odnosu. Niki očitno ne pomeni največ le to, da ves čas nekaj počneta ali se ves čas pogovarjata. Včasih ji je dovolj že to, da sta skupaj in da ni nerodno, če je med njima tišina. To je zanjo verjetno eden od občutkov bližine, da je lahko z nekom tudi povsem mirna, brez pritiska.

Pri konfliktih pa se še vedno pokaže, da sta si v nekaterih stvareh različna. Nika včasih potrebuje nekaj časa zase, preden se lahko mirno pogovori. Ne ustreza ji, da bi morala vse rešiti takoj, ko je še razburjena. Fant pa bi včasih raje stvari razčistil hitreje. Zaradi tega se morata še vedno učiti, kako se približati drug drugemu tudi takrat, ko nista dobre volje. Ona potrebuje malo prostora, on pa več takojšnjega pogovora, zato morata nekako najti sredino.

Nika svoj čas trenutno usklajuje med faksom, prijatelji, družino in fantom. Ker je v prvem letniku, se še navaja na študijski ritem. Pravi, da se trudi ohranjati stik s prijatelji, čeprav je zdaj to nekoliko težje kot prej. Včasih se po faksu dobi s fantom ali gre k njemu prespat, prijatelje pa poskuša videti, ko ji urnik to dopušča.

»Se probam še zmeraj držati stika, čeprav je zdaj pač malo težje. Urnike potem probam uskladiti po faksu; ko ga imam popoldne, se pač kdaj dobim s fantom, da grem pri njem spat.«

Njun vsakdan ni nič posebej nenavaden. Bolj gre za to, da se sproti usklajujeta med njenim faksom, njegovim delom in domačimi obveznostmi. Včasih se lahko vidita po faksu, včasih šele zvečer, včasih pa le za kratek čas. Ker on dela, je njegov ritem drugačen od njenega. Po službi je lahko utrujen, ona pa ima še obveznosti za faks ali se želi dobiti s prijatelji. Zato njun čas ni vedno popolnoma usklajen.

»Ful je odvisno od faksa pa od tega, kdaj on dela. Včasih se lahko vidiva takoj po faksu, včasih pa se samo zmeniva, da pridem zvečer ali da prespim pri njem.«

Ko sta skupaj, ni vedno potrebno imeti poseben načrt. Včasih gresta na kavo, včasih sta pri njem ali njej, včasih kaj pojesta, gledata serijo ali se samo pogovarjata. Velik del njunega odnosa je v teh vsakdanjih trenutkih. Ni nujno, da se vedno kaj dogaja. Niki je pogosto dovolj že to, da sta skupaj.

»Ni vedno zdaj neki, da bi mogla nekam iti ali imeti nek plan. Včasih sva samo pri njemu ali pri meni, malo leživa, se pogovarjava ali pa sva vsak malo na telefonu, pa je vseeno fajn.«

Prav ti bolj običajni trenutki se Niki zdijo pomembni. Ko ima veliko faksa, ko je živčna ali ko ji je doma vsega malo preveč, ji veliko pomeni, da lahko gre k njemu in se tam malo odmakne od vsega. Takrat ne potrebuje nujno pogovora ali posebnega dogajanja. Včasih ji je dovolj že to, da je tam in da ni sama s svojimi mislimi.

»Včasih mi je res samo fajn, da grem tja in da malo odmislim vse. Ne rabiva nič posebnega delati, že to mi je dovolj, da sem tam in da se malo umirim.«

Ker oba še živita doma pri starših, njun odnos ni povsem ločen od družinskega okolja. Nimata svojega stanovanja ali prostora, kjer bi bila popolnoma sama in neodvisna. Zato se morata za skupni čas pogosto dogovarjati in prilagajati tudi temu, kako stvari potekajo doma.

»Ja, ampak po mojem bi bilo lažje, če bi se lahko tako zmenili, da bi bilo vsem ful lažje in da bi se lažje dalo zmeniti.«

Pri tem dogovarjanju se je med njima pokazala tudi razlika v družinskem ozadju. Fant prihaja iz ločene družine, Nika pa iz zelo povezane družine. Pri njej doma jih zanima, kje je, kaj počne, s kom je in kdaj pride domov. Niki je to povsem običajno, saj je tega vajena. Fant pa tega včasih ni najbolje razumel, ker prihaja iz drugačnega domačega okolja, kjer je bil verjetno bolj navajen, da ima vsak več svojega prostora.

»Včasih sva se skregala ravno zaradi tega, ker sem morala doma povedati, kam grem ali kdaj pridem, njemu pa to ni bilo čisto jasno. Jaz sem bila tega navajena, on pa je to mogoče videl bolj kot neko omejevanje.«

Zaradi tega se nista prepirala samo zaradi njiju, ampak tudi zaradi okoliščin, v katerih sta bila. Nika ni mogla vedno sama odločati, kdaj bo šla in kdaj se bo vrnila, ker je morala upoštevati tudi domače. Fant pa je to lahko doživljal kot oviro v njunem odnosu. Njej pa to ni bilo nujno omejevanje, ampak bolj del načina, kako pri njih doma delujejo stvari.

Življenje doma jima po eni strani nudi varnost, po drugi pa prinaša omejitve. Ne moreta se vedno povsem spontano odločiti, da bosta skupaj, saj so tu še urniki, družina, delo, faks in dogovori doma. Nika tega ne predstavi kot nekaj zelo dramatičnega, temveč bolj kot del trenutnega obdobja. Sta še mlada, ona študira, on dela, in oba še živita v okolju, kjer se morata prilagajati tudi drugim. Ko Nika govori o dobrem odnosu, ji veliko pomeni zaupanje. Pomembno ji je, da ve, da partner ne bo storil nečesa, kar bi ogrozilo zvezo. Ko govori o predvidljivosti, ne misli na to, da bi moral biti odnos dolgočasen, temveč na to, da se lahko ob nekom počutiš varno in ne pričakuješ ves čas, da se bo zgodilo kaj slabega.

»Da je bolj predvidljivo, ja.. mislim tako predvidljivo, da veš, da ne bo nekdo naredil nekaj takega, kar bi lahko ogrožalo zvezo; da bi bilo tako, če ne bi bilo zaupanja ali pa da ne bi bilo okej.«

Po začetnih prepirih ji je občutek zaupanja verjetno še pomembnejši. Ko enkrat prideš skoraj do razhoda, odnos ni več nekaj samoumevnega. Zdi se, da Nika danes bolj ceni mir, ki sta ga uspela zgraditi po tistem obdobju. Ne zato, ker bi bilo zdaj vse popolno, ampak ker imata občutek, da znata stvari bolje urediti kot prej.

Nika med pripovedovanjem ne deluje kot nekdo, ki bi zelo na široko razlagal svoja čustva. Govori precej umirjeno in včasih kratko, a ravno iz teh krajših stavkov se vidi, kaj ji je pomembno: varnost, zaupanje, smeh, prijetna tišina in občutek, da se ji ni treba spreminjati za nekoga drugega. To so stvari, h katerim se v pripovedi večkrat vrača.

Njuna zgodba se je začela povsem spontano, brez pričakovanj. Najprej sta se srečala v družbi, potem sta si začela pisati, se dobivati in čez nekaj časa postala par. Začetek ni bil enostaven, ker sta imela različne predstave o zvezi in sta se zato veliko kregala. Skoraj sta šla narazen, potem pa sta si dala še eno priložnost. Od takrat naprej sta se začela bolj pogovarjati in bolj paziti na to, kako delujeta drug z drugim.

Danes se zdi njun odnos bolj miren. Še vedno ni brez zapletov, ker sta oba mlada, oba še živita doma in imata vsak svoj ritem. Ampak Nika ima ob njem občutek, da se lahko umiri, da gre lahko k njemu, ko ji je težko, da se lahko z njim smeji ali pa samo sedi v tišini. Morda je ravno to tisto, kar ji v tem odnosu največ pomeni: da ni treba, da je vedno nekaj posebnega, da je lahko včasih dovolj že to, da je z nekom, ob katerem ji je lažje.

4. RAZPRAVA

V empiričnem delu raziskave sem pri analizi narativnih intervjujev uporabila matrični opomnik, oblikovan po Mali in Grebenc (2021), ki sta matrico uporabili kot pripomoček za sistematično zajemanje in razvrščanje podatkov. Tudi v tej raziskavi je matrica služila kot tematska legenda, s katero sem pregledno razporedila pripovedi mladih v ključne sklope: ozadje mlade osebe, nastanek in potek odnosa, interesi ter potrebe v partnerskem odnosu, konflikti in izzivi, življenjski pogoji ter predstave o odnosu. Takšen pristop mi je omogočil, da sem iz narativnih opisov oblikovala tematske vzorce in jih primerjala s teoretičnimi izhodišči, predstavljenimi v uvodnih poglavjih. Razprava temelji na narativnem raziskovalnem pristopu, v katerem so v ospredju zgodbe mladih ter načini, kako sami razumejo, oblikujejo in interpretirajo svoje partnerske odnose. Narativni pristop izhaja iz predpostavke, da posamezniki svoje izkušnje osmislijo skozi pripovedovanje, zato analiza ne zajema le vsebine povedanega, temveč tudi pomenov, ki jih mladi pripisujejo dogodkom, odnosom in lastnemu razvoju. V tem okviru so narativne rekonstrukcije služile kot osnovno gradivo za analizo, matrični opomnik pa kot pripomoček za sistematično razvrščanje tem, ki so se v pripovedih pojavljale.

V nadaljevanju razprave se osredotočam na ključne ugotovitve, ki izhajajo iz posameznih tematskih sklopov in preverjam, v kolikšni meri se pripovedi mladih skladajo ali razlikujejo od obstoječih raziskav o partnerskih odnosih in razvoju mladih odraslih. Razprava sledi strukturi matričnega opomnika in hkrati odgovarja na vnaprej zastavljena raziskovalna vprašanja v metodološkem delu naloge.

4.1 Življenjska situacija

Iz rezultatov, pridobljenih z narativnimi intervjuji, izhaja, da se mladi v partnerske odnose vključujejo iz zelo raznolikih življenjskih situacij, ki pomembno oblikujejo njihovo razumevanje odnosa, njegove meje in pričakovanja. To potrjuje tudi Guerrero Puerta (2023), ki poudarja, da mladost ni enoznačna kategorija, temveč družbeno in zgodovinsko pogojen konstrukt, v katerem se posamezniki nahajajo v različnih okoliščinah, ki vplivajo na njihove življenjske odločitve. Tradicionalni linearni modeli prehoda, na primer zaključek izobraževanja, zaposlitev, odhod od doma in oblikovanje družine, po njenem mnenju ne odražajo več realnosti sodobnih mladih. Navaja, da mladi prehajajo v odraslost na razpršene in nepredvidljive načine (Guerrero Puerta, 2023).

Skladno s tem se tudi v mojih rezultatih kaže raznolikost življenjskih okoliščin, iz katerih intervjuvanci vstopajo v partnerske odnose. Nekateri mladi, kot sta Marko in Sara, še vedno živijo doma pri starših, kar je značilno za pozno osamosvojitev, kot jo opisujeta Ule in Kuhar (2003). Marko opisuje življenje »iz avta«, saj s partnerko prehajata med dvema domovoma; njegova pripoved nosi občutek prehodnosti, kot da še ni povsem »nekje«, ampak se nenehno premika. To potrjuje Arnettovo (2000) ugotovitev, da mladi v obdobju nastajajoče odraslosti pogosto že opuščajo nekatere odvisnosti od staršev in iščejo avtonomijo.

Drugi intervjuvanci, kot je Luka, predstavljajo drugačen vzorec. Čeprav živi doma, je zaradi rednega, sicer še študentskega dela in večje samostojnosti bližje ekonomski neodvisnosti. Pri njem je opazno, da se samostojnost ne meri nujno po tem, ali je fizično odšel od doma, ampak po tem, kako živi svoje vsakdanje življenje. Luka tako predstavlja mlade, ki se hitreje približujejo stabilnosti, vendar še vedno ohranjajo določene elemente mladostniške nepredvidljivosti.

Poseben vzorec predstavlja Maja, ki se je zaradi študija že pri osemnajstih preselila v Ljubljano in se je že nekako osamosvojila. Njena zgodba je bolj linearna, bolj »odrasla« in bolj povezana z vsakdanjimi odgovornostmi. Ko govori o življenju v Ljubljani, delu in najemu stanovanja, se v njenem glasu čuti stabilnost, ki je drugi še nimajo. Obenem njena zgodba nosi tudi težo zaradi zgodnje skrbi za bolne starše in občutka, da je morala hitro odrasti. Njena izkušnja potrjuje Arnettovo (2000) tezo o raziskovanju in oblikovanju identitete ter učenju samostojnosti v zgodnjih dvajsetih letih. Maja danes živi s partnerjem v najemniškem stanovanju, poleg rednega študija oba opravljata študentsko delo in sta finančno precej neodvisna, kar kaže na prehod v bolj odraslo fazo življenja. Potrjuje tudi tezo različnih avtorjev, kot sta Ule in Kuhar (2003) ter Guerrero Puerta (2023), ki navajajo, da ne moremo več govoriti o tradicionalnem modelu prehoda, temveč so za ta čas značilne destandizirane tranzicije, saj mladi oblikujejo svoje poti.

Najmlajša intervjuvanka, Nika, predstavlja zgodnjo fazo nastajajoče odraslosti. Njena pripoved je bolj odprta, negotova in prepletena z družinskimi urniki ter logistiko. V njenem načinu pripovedovanja je čutiti, da je še v zgodnji fazi prehoda, saj uporablja veliko pridevnikov, kot na primer »moram«, »usklajevati«, »gledati na druge«. To potrjujejo tudi Zupančič in Puklek Levpušček (2021), ki navajata, da mladi v začetku dvajsetih let pogosto še niso samostojni, hkrati pa že oblikujejo prve resnejše partnerske odnose. Pri Niki je odnos skoraj neločljivo povezan z domačim okoljem, kar vpliva na dinamiko srečevanja in občutek zasebnosti.

Iz rezultatov izhaja, da mladi, ki živijo doma, imajo odnose bolj prepletene z družinskim okoljem, medtem ko tisti, ki živijo sami ali s partnerjem, odnos doživljajo kot del vsakodnevnega gospodinjstva in skupnega načrtovanja. To potrjuje Arnettovo (2000) tezo, da je nastajajoča odraslost obdobje raznolikih, razpršenih in individualiziranih poti, v katerih partnerski odnosi dobivajo različne pomene glede na življenjski kontekst posameznika.

4.2 Zgodba odnosov

Iz rezultatov lahko vidimo, da partnerski odnosi v tem obdobju ne nastanejo naenkrat, ampak se razvijajo postopoma. Ko mladi pripovedujejo o nastanku, povejo, da gre za proces, nekaj kar se zgodi počasi med dvema osebama, pogosto še preden se tega zavedata. Redko gre za neko jasno in hitro odločitev, da sta dva »zdaj pa par«, ampak bolj za proces, kjer se ljudje najprej spoznavajo, družijo, si pišejo in šele sčasoma ugotovijo, da želijo biti skupaj. V nekaterih primerih, na primer pri Marku, se odnos razvije iz prijateljstva oziroma daljšega poznanstva, v drugih bolj spontano, iz skupnih družb, kot na primer pri Maji in Sari ali preko družbenih omrežij, kot na primer pri Luku. To se ujema s teorijo, ki pravi, da se romantični odnosi pogosto razvijejo iz širših socialnih stikov, kjer sodelujejo v skupinskem okolju in postopoma postanejo bolj intimni (Furman, 2002).

Pri nekaterih mladih se pokaže tudi, da partnerski odnos ni nastal prej zato, ker se sami v srednji šoli še niso počutili dovolj pripravljene ali zrele za resno zvezo. Sara na primer jasno pove, da v srednji šoli še ni bila pripravljena na partnerski odnos, medtem ko je po prvem letniku fakultete to doživljala drugače. Nove izkušnje, širša družba, prijatelji in občutek večje odraslosti ter »študentsko življenje«. Podobno Marko, ko danes pogleda nazaj, razume srednjo šolo kot prehodno obdobje, v katerem se posameznik še išče. Meni, da takrat še ni bil dovolj zrel za pravo razmerje in da bi se odnos, če bi se začel prej, verjetno končal kot kratka romanca ali pa bi ga zaradi nezrelosti »zafurala«. Pri obeh se tako pokaže, da začetek partnerskega odnosa ni odvisen samo od privlačnosti ali poznanstva, ampak tudi od občutka osebne pripravljenosti, zrelosti in življenjskega obdobja.

Začetek odnosa je pri večini opisan kot nekaj intenzivnega, malo negotovega ampak hkrati vznemirljivega. Nika na primer opisuje, da je bilo na začetku veliko razmišljanja o tem, kaj zveza pomeni nekomu in kako naj bi odnos zgledal, kar kaže tudi na to, da sta morala sama preveriti svoje lastne predstave o partnerstvu. Maja govori o hitri privlačnosti, ki se je razvila v nekaj bolj resnega, medtem ko Luka opisuje bolj postopno približevanje, ki je bilo prekinjeno

z razdaljo in obveznostmi. To lahko povežemo s tem, da je na začetku odnosa najbolj v ospredju privlačnost in zaljubljenost, medtem ko se bolj globlja povezanost in zaupanje razvijata šele kasneje (Furman, 2002). Občutek, ki ga mladi večkrat izpostavijo, je tudi občutek, da se z drugim »ujameš«, da pogovor teče in da je »fajn« biti skupaj, tudi brez posebnega razloga.

Ko se odnos začne razvijati, se precej hitro pokaže, da ni vedno enostaven, pojavijo se konflikti in nesoglasja, ki je normalen del zgodbe skoraj pri vseh. Zanimivo je, da jih ne razumejo kot nekaj, kar pomeni, da odnos ne deluje, ampak bolj kot nekaj, skozi kar se oba učita. V pripovedih se pogosto pojavlja motiv »najti način«. To potrjuje tudi teza, ki poudarja, da so partnerski odnosi pomemben prostor učenja komunikacije in čustvenega razvoja ter obvladovanja nesoglasij v odnosu (Boisvert idr., 2023).

Če pogledamo, kje so odnosi zdaj, jih večina opisuje kot bolj mirne in stabilne kot na začetku. Maja pravi, da sta se z partnerjem »umirila« in našla načine, kako se po prepiru vrniti drug k drugemu. Nika opisuje, da je po »zadnji šansi« odnos postal bolj uravnotežen. Marko govori o večji stabilnosti in zrelosti, ki se je razvila skozi leta. Sara opisuje odnos kot prijeten, sproščen in manj intenziven kot na začetku. Luka pa kot bolj odrasel, saj je skozi prepire razumel, kaj je narobe in kaj morata spremeniti. To se ujema tudi s trditvijo Arnetta (2000), da v obdobju prehoda v odraslost odnosi postajajo bolj resni, dolgotrajni in povezani z vsakdanjim življenjem, ne samo z občutki. To kaže, da odnos ni razumljen kot nekaj, kjer se »zliješ« z drugo osebo, ampak da je pomembno najti neko ravnotežje med tem, da si skupaj in da si tudi vsak zase.

Kar se tiče vloge partnerja, se v vseh zgodbah pojavlja zelo podoben opis. Partner je nekdo, ki ti daje občutek varnosti, podpore in domačnosti. V rezultatih lahko vidimo, da je to oseba, ki ji lahko poveš vse in ob kateri si lahko sproščen. Maja svojega partnerja opiše kot »skalo«, Nika kot varen prostor, Marko kot osebo, na katero se lahko zanese in ji pove svoje probleme, Sara pri partnerju poudarja občutek, da pomisli nanjo, si vzame čas in z majhnimi pozornostmi pokaže, da mu odnos ni samoumeven. Luka pa kot osebo, pa partnerko opisuje kot nekoga, ob katerem želi ustvariti občutek, da sta ekipa, skupaj sodelujeta in se podpirata v vsakdanjem življenju. To se ujema z Musekovo (1995) idejo, da so bližnji odnosi pomembni za občutek pripadnosti in kakovosti življenja. Hkrati se vidi, da odnos ni samo čustven, ampak postaja tudi bolj »življenjski«, začne se povezovati z mislijo na skupno življenje, denar, stanovanje, prihodnost. To je značilno za obdobje, ko mladi počasi prehajajo v odraslost (Arnett, 2000).

4.3 Konflikti in napetosti

Na začetku odnosov so konflikti pogosto bolj intenzivni in tudi težje obvladljivi. Mladi večkrat omenijo, da na začetku niso znali dobro reševati nesoglasij, ker niso imeli izkušenj ali pa še niso znali dovolj jasno povedati, kaj jih moti. To se povezuje s teorijo, da je sposobnost soočanja s konflikti naučena veščina, ki se razvija skozi izkušnje (Čačinovič Vogrinčič, 2006). Sara odkrito pove, da z začetka s partnerjem nista znala dobro reševati konfliktov, ker nista imela izkušenj, zato so stvari po njenem pripovedovanju » na napačne načine ven butnile«. Podobno opisuje Nika, da sta bila na začetku »vsak malo po svoje« in sta imela različne poglede na zvezo, zaradi česar sta se veliko prepirala. Tudi Maja svoj začetek opiše kot turbulenten, saj sta se s partnerjem hitro skregala, pobotala in nato ponovno skregala. Pri Luku se začetna napetost kaže drugače, saj je veliko analiziral, bil negotov in se bal, da bi naredil kaj narobe, zaradi česar ni znal izražati svojih potreb, tako kot njegova partnerka. V njihovih zgodbah se vidi, da se konflikt pogosto začne kot nerazumevanje ali napetost, ki potem preraste v prepir in včasih tudi v umik in tišino.

V vseh pripovedih se jasno vidi, tako kot sem že zgoraj omenila, da so konflikti zelo običajen del partnerskih odnosov in da se pojavljajo že precej zgodaj v zvezi. To se ujema s teoretičnimi izhodišči, ki poudarjajo, da so konflikti v odnosih neizogibni, saj partnerja v odnos prinašata različne potrebe, pričakovanja in načine razmišljanja (Graziano idr., 2024). V zgodbah se konflikti pojavljajo na različnih področjih vsakdanjega življenja od komunikacije, časa, ki ga namenjata drug drugemu, do razlik v značaju ali navadah. Konflikti so predstavljeni kot nekaj, kar odnos oblikuje, preizkuša in včasih celo utrjuje. Pri Marku se konflikti predvsem kažejo zaradi družine, da je »mamin sin« in razlik v razumevanju zasebnosti, Sara opisuje, da sta predvsem na začetku imela »turbulenten čas, Luka zaradi svoje lastne negotovosti in posledično tudi umikom, Maja s pomanjkanjem skupnega časa in občutkom, da partner ni dovolj prisoten in Nika pa jih povezuje z različnimi pričakovanji do odnosa in začetnim nerazumevanjem, saj sta bila, kot sama pravi, »vsak malo po svoje«. Pomembno pa je, da jih ne doživljajo kot nekaj nenavadnega, ampak kot nekaj, kar preprosto spada v odnos in ga krepi ter oblikuje.

Zanimivo je, da so vsi mladi govorili o nekih konfliktih, ki so bili pomembni za nadaljnji odnos in jih opisujejo kot pomemben dejavnik, ki je vplival na to, da odnos še vedno traja. Pri večini mladih so bili konflikti sicer precej neposredno izraženi, čeprav ne vedno na najbolj primeren način. Vendar tega ne moremo trditi za vse primere, namreč pri Luku se namreč pokaže tudi oblika izogibanja konfliktu, saj se je na začetku raje umaknil oziroma svojih občutkov ni jasno

izrazil, ker se ni želel prepirati in ga je bilo strah, da bi s konfliktom ogrozil odnos ali partnerko izgubil. Njegova izkušnja se zato deloma povezuje tudi s prikritimi spori, pri katerih se partnerja izogibata soočenju zaradi strahu pred poslabšanjem odnosa (Folger idr., 2021).

Zelo zanimivo je, da imajo mladi pogosto različne načine reagiranja v konfliktu. Nekateri si želijo stvari razrešiti takoj, drugi potrebujejo čas in prostor. Pri Marku se pokaže potreba po hitrem razreševanju, saj pravi, da ne mara iti skregan spat in želi stvari čim prej rešiti. Njegova partnerka pa se včasih raje umakne v molk, kar pri njem povzroča dodatno negotovost. Pri Luku je odziv skoraj nasproten, ko pride do konflikta, se umakne, gre stran in potrebuje čas, da stvari predela. To se je pokazalo tudi v konfliktu s partnerko, ko je njeno potrebo po približanju razumel kot željo po odmiku. Maja opisuje podobno dinamiko, saj sama v konfliktu včasih »odvihra ven« ali gre na sprehod, njen partner pa se raje zapre vase, molči ali počaka, da mine. Pri Niki se prav tako pojavlja potreba po prostoru, medtem ko njen fant včasih želi stvari rešiti prej. In prav te razlike pogosto ustvarjajo dodatne napetosti, saj vsak pričakuje, da se bo drugi odzval na enak način. To se ujema z idejo, da konflikt ni sam po sebi problematičen, ampak postane težava takrat, ko partnerja ne najdeta načina, kako ga skupaj predelati (Graziano idr., 2024).

V vseh zgodbah pa se pokaže tudi, da se odnos skozi te izkušnje razvija. Partnerja se postopoma naučita bolje komunicirati, prej izraziti, kaj ju moti ali pa včasih določene stvari tudi spustiti. Sara na primer pove, da imata danes manj konfliktov, ker hitreje povesta, če ju kaj zmoti, ali pa določenih stvari ne zamerita več tako močno. Tudi Nika pravi, da sta se s partnerjem po skorajšnjem razhodu, pred »zadnjo šanso« dogovorila, kaj koga moti, kaj je v redu in česa ne želita več ponavljati. Pri Maji se napredek pokaže v tem, da si s partnerjem včasih vzameta nekaj časa, nato pa se usedeta, pogovorita, skuhata večerjo ali si odpreta pivo in stvari razrešita bolj mirno. Marko konflikte razume kot nekaj normalnega, pomembno pa mu je, da se na koncu pogovorita in pobotata. Velik poudarek je na pogovoru, iskanju kompromisa in razumevanju drugega. To potrjuje ugotovitve, da konstruktivni načini reševanja konfliktov kot so pogovor, poslušanje in prilagajanje prispevajo k bolj kakovostnemu odnosu (Graziano idr., 2024). V zgodbah se tudi vidi, da se konflikti sčasoma ne izgubijo, ampak postanejo manj intenzivni in bolj obvladljivi, kar kaže na to, da se partnerja skozi odnos učita.

Pomemben del pripovedi so tudi prelomni trenutki, kjer so konflikti skoraj pripeljali do razhoda ali pa so partnerja dejansko začasno šla narazen. Ti trenutki so pogosto opisani kot zelo težki, hkrati pa tudi kot pomembni za nadaljnji razvoj odnosa. Sara pravi, da bi v turbulentnem obdobju lahko šla narazen, če se ne bi oba odločila, da se bosta za odnos potrudila. Nika

podobno opisuje trenutek, ko sta se s fantom toliko kregala, da sta skoraj končala odnos, nato pa sta si dala še zadnjo priložnost. Pri Maji je bil prelomni trenutek še bolj konkreten, saj sta s partnerjem za približno štirinajst dni šla narazen, potem pa sta se dobila pri Špici in se pogovorila. Pri Luku so pomembni konflikti delovali kot prelomnice v njegovem osebnem razumevanju sebe, saj je skozi njih ugotovil, da se v konfliktih pogosto umika, da težko procesira napetost in da mora bolj jasno izražati svoje potrebe. Prav v teh situacijah sta bila partnerja prisiljena bolj jasno povedati, kaj potrebujeta in kaj jima v odnosu ni v redu. To se povezuje s pojmom »razvidnosti« (Čačinovič Vogrinčič in Mešl, 2019), kjer partnerja skozi pogovor poimenujeta svoje doživljanje in s tem omogočita spremembo. Ko stvari postanejo izrečene in razumljene, se odpre prostor, da se odnos spremeni (Čačinovič Vogrinčič in Mešl, 2019).

V pripovedih se tudi pokaže, da konflikti pogosto niso samo posledica konkretnih situacij, ampak tudi širših negotovosti. Te se lahko nanašajo na prihodnost, občutek varnosti v odnosu, količino pozornosti ali pa strah pred izgubo partnerja. Pri Luku se na primer konflikti povezujejo z njegovo negotovostjo, strahom pred tem, da ga Ana nima dovolj rada, in potrebo po večji čustveni potrditvi. Pri Maji je za konflikti pogosto prisotna potreba po občutku, da je izbrana, videna in da ima partner zanjo dovolj časa. Pri Niki se v ozadju kaže potreba po varnosti in zaupanju, saj si želi odnosa, v katerem ve, da partner ne bo naredil nečesa, kar bi ogrozilo zvezo. Ti občutki niso vedno neposredno izrečeni, ampak se pokažejo skozi prepire ali napetosti. To potrjuje idejo, da konflikt pogosto skriva globlje potrebe in občutke, ki jih posameznik težje izrazi (Čačinovič Vogrinčič, 2006).

4.4 Interesi, potrebe in pričakovanja

Interesi, potrebe in pričakovanja v partnerskih odnosih so zelo prepleteni in se skozi čas spreminjajo. Na začetku so morda bolj povezani z močnimi občutki in privlačnostjo, kasneje pa postajajo bolj povezani z vsakdanom, odgovornostjo in prihodnostjo. Mladi v odnosu iščejo bližino in varnost, hkrati pa ne želijo izgubiti sebe, zato ves čas iščejo ravnotežje med tem, da so v odnosu in da ostajajo samostojni.

V odnos vsak prinese svoje predstave o tem, kaj si želi, kaj potrebuje in kaj od partnerja pričakuje, kar se ujema s tem kar trdi Ule (2008), da so odnosi vedno kombinacija osebnih potreb, izkušenj in življenjskih ciljev (Ule in Kuhar, 2003). Pri mladih odraslih je to še posebej

izrazito, ker so v obdobju, ko še iščejo sebe in hkrati oblikujejo svoje prve resnejše odnose (Arnett, 2000).

Ena izmed najbolj izpostavljenih stvari v pripovedih je potreba po bližini in občutku varnosti. Partner je pogosto opisan kot nekdo, ki daje občutek podpore in sprejetosti. Mladi partnerja pogosto opisujejo kot osebo, ob kateri se lahko sprostijo, ji zaupajo in da imajo občutek, da niso sami. Marko na primer partnerko opisuje kot osebo, ki ji lahko pove vse in na katero se lahko zanese. To se ujema z ugotovitvami, da mladi v partnerskih odnosih iščejo predvsem čustveno oporo, občutek pripadnosti in varnost (Ule in Kuhar, 2003). Hkrati pa se v njihovih zgodbah vidi, da ta potreba ni vedno enaka pri obeh partnerjih, kar lahko vodi tudi v neskladja oziroma konfliktov. Markova pripoved razkriva še en pomemben vidik pričakovanj mladih v odnosu in to je želja po osebni rasti. Sam opisuje, da je bil na začetku odnosa bolj negotov, nesamozavesten in anksiozen, vendar se je skozi odnos čustveno okrepil: *»Spremenila sva se oba kot osebi ... čustveno sva oba dozorela.«* Njegova izkušnja kaže, da mladi partnerstvo razumejo tudi kot prostor, kjer lahko presežejo lastne strahove in postanejo bolj stabilni ter samozavestni.

Poleg bližine pa se precej jasno pojavlja tudi potreba po ohranjanju lastnega prostora. Mladi večkrat poudarijo, da jim je pomembno, da imajo svoje prijatelje, hobije in čas zase. Marko poudarja, da imata s partnerko vsak svojo družbo in da si pri tem zaupata hkrati pa so mu pomembna potovanja, ki jih imata skupaj, saj ju to povezuje. Maja govori o tem, da ima svoj prostor v športu in druženju s prijateljicami, Nika pa poskuša usklajevati čas med fantom, prijatelji in družino. Mladi ne želijo popolne "zlitosti" s partnerjem, ampak iščejo način, kako biti v odnosu in hkrati tudi ostati samostojen. To se sklada tudi s teorijo, ki pravi, da mladi v tem obdobju krmarijo med povezanostjo, čustveno podporo in občutkom varnosti ter avtonomijo (Henderson idr., 2007). Pri nekaterih je bolj poudarjena potreba po bližini, pri drugih pa bolj potreba po neodvisnosti, večinoma pa iščejo neko sredino med obema.

Interesi mladih v odnosu niso omejeni le na aktivnosti, ki jih počnejo skupaj, temveč predvsem na to, kako želijo biti skupaj**.** Pri Marku se na primer pokaže, da mu veliko pomeni občutek sproščenosti in lahkotnosti. V intervjuju večkrat omeni, da mu je pomembno, da se s partnerko lahko »smejita neumnostim« ali »samo gledata serijo brez pritiska, da mora biti nekaj posebnega«. Zanj je interes v odnosu predvsem občutek domačnosti**,** ne pa nujno skupni hobiji. Pri Sari se interesi kažejo bolj v skupnih izkušnjah, ki jih povezujejo. Omenja, da rada z partnerjem gresta skupaj v fitnes oziroma gresta tečt. Zanjo je pomembno, da odnos ni statičen, ampak da »se nekaj dogaja«, kar kaže na potrebo po dinamiki in skupnem ustvarjanju

spominov. Luka pa izpostavlja interese, kot je to, da mu partnerka stoji ob strani pri delu. Večkrat omeni, da mu veliko pomeni, ko ga partnerka »pusti delati svoje stvari«, a je hkrati tam, ko jo potrebuje. Pri Maji se interesi kažejo v skupnem urejanju vsakdanjega življenja**.** Omenja, da rada zvečer skupaj kuhata, urejata stanovanje ali načrtujeta teden. Zanjo je interes v odnosu povezan z občutkom, da z nekom gradi življenje, ne le preživlja prosti čas.

Sara pa izpostavlja potrebo po pozornosti in priznanju, vendar ne v smislu velikih gest, temveč majhnih dejanj, ki pokažejo, da partner misli nanjo. Omenja, da ji veliko pomeni, ko partner »prinese čokolado, ker ve, da je imela slab dan«, ali ko si vzame čas za pogovor. Luku je zelo izrazita potreba po čustveni potrditvi. Večkrat omeni, da ga hitro skrbi, ali je partnerki dovolj, ali dela stvari prav, ali je odnos stabilen. Njegova potreba po potrditvi je povezana z njegovimi notranjimi dvomi, ki jih je skozi odnos začel bolje prepoznavati. Maja pa izpostavlja potrebo po časovni prisotnosti. Ker ima veliko obveznosti in je zgodaj prevzela odgovornosti, ji veliko pomeni, da partner najde čas zanjo, tudi če je to le kratek skupni trenutek. Omenja, da se počuti »izbrano«, ko partner kljub napornemu dnevu pride domov in se z njo pogovori. Pri Niki je zelo izrazita potreba po varnosti in zaupanju. Omenja, da ji veliko pomeni, da partner ne počne stvari, ki bi lahko ogrozile odnos, in da se lahko zanese nanj. Na splošno jim veliko pomenijo tudi majhne stvari, kot so čas drug za drugega in občutek, da se partner za odnos zavestno trudi. To se ujema z raziskavami, ki kažejo, da mladi odnos doživljajo kot prostor, kjer morata biti prisotna varnost, spoštovanje in odprta komunikacija, hkrati pa jasno vedo, česa v odnosu ne želijo, na primer nespoštovanja ali manipulacije (Mlad.si, 2025).

Zelo pomemben del njihovih zgodb je tudi usklajevanje odnosa z drugimi področji življenja, kot so študij, delo in prihodnji načrti. Večina mladih je še v fazi študija ali začetkov kariere, zato odnos umeščajo v širši okvir svojega življenja. Marko in Sara na primer omenjata usklajevanje študija in dela, Luka pa odnos povezuje tudi s svojimi projekti in kariero. Nika mora poleg tega usklajevati še življenje doma, Maja pa že živi bolj samostojno in se sooča z vsakodnevnimi obveznostmi skupnega življenja. To potrjuje tudi Arnett (2000), ki poudarja, da je to obdobje zaznamovano z raziskovanjem različnih življenjskih možnosti, zato odnosi niso izolirani, ampak povezani z drugimi cilji.

4.5 Predstave in strahovi

V pripovedih mladih lahko vidimo, da o idealnem partnerskem odnosu ne govorijo kot o nečem popolnem ali brez konfliktov, ampak predvsem o odnosu, v katerem se počutijo varne in

sprejete. Dober odnos si predstavljajo kot odnos, v katerem sta partnerja iskrena drug do drugega, si zaupata, sta si v oporo in da sta lahko to kar sta. Ne govorijo o idealizirani ljubezni, kjer konfliktov ni, ampak o odnosu, v katerem sta prisotna zaupanje, občutek varnosti, medsebojna podpora, pogovor in skupno načrtovanje.

Pri večini mladih se kot pomemben element dobrega odnosa pojavi občutek varnosti. Nika partnerja opisuje kot varen prostor, kamor se lahko zateče, ko ji je težko, in kjer ima občutek, da je sprejeta. Tudi Maja svojega partnerja vidi kot oporo oziroma kot nekoga, ki ji stoji ob strani v vsakdanjem življenju. Marko idealne zveze ne razume kot odnosa brez prepirov, temveč kot odnos, v katerem imaš ob sebi nekoga, ki je tam zate, ki mu lahko zaupaš in ki ti zna iskreno povedati tudi stvari, ki jih morda ni lahko slišati. Prihodnost si predstavlja kot skupen projekt, ki vključuje dom, dobro službo, potovanja in kasneje tudi otroke. Pomembno je, da njegovi strahovi niso toliko povezani z vprašanjem, ali je partnerka prava zanj, saj tega ne postavlja pod vprašaj, ampak bolj z zunanjimi okoliščinami, kot so stanovanje, finance in ureditev skupnega življenja. Podobno tudi Luka odnos razume kot prostor medsebojne podpore, pomembno mu je, da partnerja ne delujeta kot dva ločena posameznika, ki sta samo skupaj, ampak kot dva človeka, ki se podpirata, razumeta cilje drug drugega in se znata dogovarjati. Njegova predstava prihodnosti vključuje skupno življenje, vendar ne na način, da bi eden moral žrtvovati sebe zaradi drugega. Pomembno mu je ravnotežje med partnerskim odnosom, kariero, osebnimi projekti in drugimi življenjskimi cilji. Posebej poudari, da si ne želi življenja, kjer bi zaradi kariere popolnoma žrtvoval odnose.

Iz njihovih pripovedi je razvidno, da si mladi želijo odnos, v katerem sta prisotna zaupanje in iskrenost. Zaupanje se pri njih ne kaže samo kot odsotnost ljubosumja ali varanja, ampak kot širši občutek, da lahko partnerju verjamejo, da se nanj zanesejo in da vedo, kje v odnosu stojijo. Marku je pomembno, da se lahko s partnerko odkrito pogovarjata, tudi kadar pride do težav. Pri Luku se zaupanje povezuje z občutkom, da ga partnerka sprejema in da mu ni treba stalno dvomiti o tem, kaj čuti do njega.

Pomemben del predstav o dobrem odnosu je tudi komunikacija. Mladi večkrat poudarijo, da odnos ne more dobro delovati, če partnerja stvari zadržujeta zase ali če se ne znata pogovoriti. Pri Maji, Niki, Marku in Luku se pokaže, da je pogovor zelo pomemben del odnosa, predvsem po konfliktih, ko je treba povedati, kaj koga moti, kaj kdo potrebuje in kako lahko odnos deluje naprej.

V njihovih pripovedih se pokaže, da partnerski odnos vse bolj postaja del razmišljanja o prihodnosti. Čeprav so mladi še v prehodnem obdobju in pogosto finančno ali stanovanjsko še niso popolnoma samostojni, razmišljajo o skupnem življenju, stanovanju, dolgoročnem partnerstvu in v nekaterih primerih tudi o družini. Pri tem se jasno kaže vpliv širših družbenih okoliščin, saj si mnogi skupnega življenja sicer želijo, vendar ga zaradi finančnih razmer, stanovanjskega vprašanja ali negotove zaposlitve še ne morejo uresničiti. To se ujema z ugotovitvami, da se osamosvajanje mladih danes podaljšuje, da mladi dlje ostajajo finančno odvisni od staršev ter da je prehod v samostojnost močno povezan z ekonomskimi pogoji (Kuhar, 2014). Marko na primer jasno pove, da si s partnerko želita skupnega bivanja in razmišljata tudi o družini, vendar jima finančna situacija in stanovanjske razmere tega še ne omogočajo. Podobno Luka odnos povezuje z dolgoročnim partnerstvom in skupnim življenjem, a se zaveda, da bo to mogoče predvsem takrat, ko bo bolj stabilno zaposlen. Sara si skupno prihodnost predstavlja kot nekaj, kar pride kasneje, ko bodo za to boljši pogoji, zato o skupnem življenju še ne želi preveč razmišljati, saj se ji zdi finančno oddaljeno. Pri njej je čutiti manj naglice po osamosvojitvi, kar kaže, da mladi ne sledijo enotnemu razvojnemu scenariju, temveč oblikujejo lastne ritme prehoda v odraslost. Nika o prihodnosti razmišlja še nekoliko bolj odprto, saj je v zgodnejši fazi odraslosti, še živi doma in svoj odnos usklajuje tudi z družinskimi okoliščinami. Nasprotno pa Maja predstavlja nekoliko drugačen primer, saj je finančno in stanovanjsko že bolj samostojna ter že živi s partnerjem, zato se njene predstave o prihodnosti bolj povezujejo z vsakdanjim skupnim življenjem, odgovornostmi in vprašanjem, ali bosta odnos lahko ohranila tudi naprej. Večina mladih je še vedno v obdobju študija ali na začetku karierne poti, zato partnerskega odnosa ne doživljajo ločeno od drugih življenjskih ciljev. Študij, zaposlitev, finance in stanovanjska samostojnost pomembno oblikujejo njihove predstave o prihodnosti odnosa.

Hkrati se v njihovih pripovedih pojavljajo tudi določeni strahovi. Maja na primer izraža strah, ali jima bo z odnosom uspelo tudi v prihodnosti in ali bosta finančno zmogla samostojno življenje. Sara se boji, da bi odnos postal monoton in samoumeven. Nika poudarja potrebo po zaupanju in strah, da bi partner storil nekaj, kar bi ogrozilo odnos. Marko kot glavno skrb omenja prihodnost, finance in stanovanjsko situacijo. Ti strahovi niso vedno v ospredju, ampak so prisotni v ozadju kot del širše negotovosti tega življenjskega obdobja. To lahko povežemo s širšimi družbenimi spremembami, ki vplivajo na življenje mladih in prispevajo k občutku nestabilnosti ter negotovosti prehodov v odraslost (Kuhar, 2014).

Mladi partnerski odnos razumejo kot pomemben del njihovega življenja in prihodnosti, vendar tudi ne kot edini ali nujno takojšnji življenjski cilj. V njihovih pripovedih lahko vidimo, da se odnos povezuje z željo po čustveni varnosti, bližini in postopnem osamosvajanju. Hkrati pa tudi prihodnost pogojujejo z materialnimi možnostmi, predvsem z stanovanjsko situacijo.

5. SKLEP IN PREDLOGI

V svoji diplomski nalogi sem raziskovala, kakšni so interesi mladih v partnerskih odnosih, zakaj vstopajo v te odnose, kako jih skozi svoje zgodbe doživljajo in kako jih razumejo. Skozi raziskavo sem želela izvedeti, kako mladi pripovedujejo o začetkih odnosov, kako so se ti razvijali, kaj je predstavljalo morebitne prelomne trenutek, kakšne imajo predstave o prihodnosti in kakšni so njihovi strahovi. Izhajala sem iz predpostavke, da partnerski odnosi pri mladih niso samo zasebno in čustveno področje, ampak gre za pomemben del njihovega odraščanja, kot tudi oblikovanja identitete, samostojnosti in razumevanja sebe v odnosu z drugimi. Za izvedbo svoje raziskave sem izbrala narativni pristop, ki skozi lastno pripoved zgodbe omogoča vpogled v to, kako intervjuvanci doživljajo in pojmujejo partnerske odnose.

V raziskavi sem skozi pripovedi mladih ugotovila, da imajo zelo različne poglede na partnerski odnos, hkrati pa, da se v njihovih zgodbah pojavljajo podobni vzorci. Pri vseh intervjuvancih se je odnos začel z lepimi občutki, nekim vznemirjenjem, močno zaljubljenostjo in pogosto tudi določeno previdnostjo oziroma negotovostjo. Ta začetna faza partnerskega odnosa je v pripovedih opisana zlasti kot močno občutje ljubezni, obenem pa kot nekaj lahkotnega in spontanega. Kasneje se pri vseh intervjuvancih pojavijo napetosti, ki vodijo v različne oblike in stopnje konfliktov. Razlike med njimi se kažejo predvsem v tem, kako so se oziroma se na te napetosti odzivajo: nekateri se umaknejo, drugi gredo v neposredno konfrontacijo, tretji pa že vnaprej popuščajo, da bi se konfliktu izognili, čeprav to pogosto pomeni, da ne izrazijo svojih potreb in s tem pravzaprav ustvarijo nov, prikrit konflikt. Konflikti se tako pojavljajo zaradi razlik v komunikaciji, navadah, pričakovanjih, ljubosumju, preživljanju časa, vplivu družine ali različnih predstavah o tem, kaj odnos sploh pomeni. Mladi v partnerski odnos prinesejo izkušnje iz svoje primarne družine, različne predstave o bližini, zasebnosti, načinu komunikacije in tem, do katere mere ter kako naj bo družina vključena v novo partnersko življenje. Pri nekaterih družina predstavlja vir podpore, spet pri drugih pa vir napetosti, zlasti takrat, ko se pričakovanja družine ne ujemajo s potrebami in željami para ali posameznika. To kaže, da partnerski odnos ni samo odnos med dvema osebama, ampak je povezan s širšim socialnim in družinskim okoljem. Pomembno je, da se skozi čas mladi naučijo konflikte bolje prepoznavati, o njih govoriti in jih reševati na bolj miren način. Kljub tem razlikam vsi intervjuvanci konflikte razumejo kot nekaj normalnega in celo nujnega za razvoj odnosa, saj šele skozi nesoglasja resnično spoznajo, kaj kdo čuti in kaj je drugi osebi v odnosu pomembno. Mladi skozi partnerski odnos postopoma spoznavajo partnerjeve navade, načine razmišljanja,

družinsko ozadje in pričakovanja, hkrati pa tudi svoje potrebe in meje. Partnerski odnos se tako pokaže kot prostor učenja, prilagajanja in osebne rasti. Ugotovila sem, da mladi svojih partnerskih odnosov ne gradijo po vnaprej ustaljenem vzorcu, ampak se jih učijo in gradijo sproti, skozi vsakdanje situacije, nesoglasja, usklajevanja ter pogovore in tako postopoma oblikujejo predstave o tem, kaj jim odnos pomeni, kaj v njem potrebujejo in česa ne želijo sprejemati. Pri tem se pogosto pokaže razlika med začetno idealizirano predstavo odnosa in kasnejšim vsakdanom. Potrebe in interese, ki so jih mladi izpostavljali, so bile zelo podobne: želja po bližini, občutku varnosti, spoštovanju, zaupanju in občutku, da jih partner razume. Hkrati je bila močno prisotna tudi potreba po osebnem prostoru, samostojnosti in možnosti, da znotraj partnerskega odnosa razvijajo lastne interese. Prav to ravnotežje med »biti skupaj« in »ostati jaz« se je izkazalo kot eno izmed področij, kjer mladi iščejo svoj način delovanja v odnosu.

Za socialno delo so zgornje ugotovitve pomembne, saj partnerski odnosi močno vplivajo na dobrobit mladih. V odnosih se lahko mladi počutijo podprte, sprejete in varne, lahko pa se srečujejo z nerazumevanjem, pritiski, konflikti ali občutkom nemoči. Socialno delo pri tem pomembno prispeva z odpiranjem prostora za pogovor o odnosih, čustvih, potrebah, mejah in komunikaciji. Pomembno je, da se mlade posluša in se z njimi pogovarja o njihovih konkretnih življenjskih okoliščinah ter da se njihovih partnerskih izkušenj ne zmanjšuje na nekaj nepomembnega ali prehodnega. Zanje so ti odnosi pogosto zelo pomembni in imajo velik vpliv na njihovo življenje. V socialnem delu je razumevanje interesov in potreb ključno za oblikovanje prakse in teorije (Mali in Grebenc, 2021), saj socialno delo svoje poslanstvo utemeljuje prav na prepoznavanju situacij, v katerih lahko prispeva k izboljšanju kakovosti življenja. Pri tem raziskovanje ni usmerjeno le v zbiranje podatkov o pojavih, ampak predvsem v razumevanje njihovega konteksta, ozadij in pomenov, ki jih posamezniki pripisujejo svojim izkušnjam. Takšno znanje omogoča razvoj praks, ki niso zgolj opisne, temveč usmerjene v konkretno delovanje in odzivanje na potrebe ljudi (Grebenc in Šabić, 2013).

Raziskava ima tudi nekatere omejitve. Vzorec je bil majhen in ni reprezentativen, zato ugotovitev ne morem posplošiti na vse mlade v Sloveniji. Vključeni so bili mladi, ki so bili pripravljeni o svojih partnerskih odnosih odkrito govoriti, kar pomeni, da so v raziskavi verjetno prisotne izkušnje tistih, ki o odnosih lažje pripovedujejo. Prav tako so bile pripovedi vezane na doživljanje udeležencev in udeleženk, zato ne prikazujejo celotne resničnosti odnosa, ampak predvsem njihov pogled nanj. Kljub temu prav te osebne pripovedi omogočajo globlji vpogled v to, kako mladi sami razumejo svoje odnose in kakšen pomen jim pripisujejo.

Na podlagi raziskave lahko sklenem, da so partnerski odnosi mladih v obdobju prehoda v odraslost pomemben prostor učenja, bližine, preizkušenj in oblikovanja identitete. V njih se mladi učijo izražati svoje potrebe, postavljati meje, sprejemati razlike, reševati konflikte in razmišljati o prihodnosti. Partnerski odnos ni nekaj statičnega, ampak se razvija skupaj z osebama, ki ga soustvarjata. Prav zato je pomembno, da se o partnerskih odnosih mladih govori resno, spoštljivo in z razumevanjem njihove kompleksnosti. Mladi v svojih odnosih ne iščejo le ljubezni, ampak tudi občutek varnosti, pripadnosti, samostojnosti in možnosti, da ob drugem človeku postopoma spoznavajo tudi sami sebe.

Predlogi za prakso:

- **Pomoč pri lažjem izražanju pričakovanj in želja**: Zgodbe mladih kažejo, da se največ težav pojavi tam, kjer posamezniki ne znajo jasno izraziti svojih potreb ali pa se konfliktu izogibajo. V praksi bi bilo smiselno razvijati programe, delavnice ali pristope, ki mladim pomagajo prepoznati svoje potrebe, jih ubesediti in jih izraziti na način, ki ne ogroža odnosa.
- **Normalizacija konfliktov:** Mladi konflikte pogosto doživljajo kot nekaj neprijetnega, a hkrati nujnega. Pomembno je poudariti, da so konflikti normalen del odnosa in da je pomembno predvsem to, *kako* se partnerja z njimi soočata. Praksa lahko vključuje učenje konstruktivnega reševanja sporov, prepoznavanje lastnih odzivnih vzorcev (umik, konfrontacija, popuščanje) in iskanje bolj uravnoteženih strategij.
- **Delo na ravnotežju med bližino in samostojnostjo**: Mladi pogosto iščejo način, kako biti v odnosu, ne da bi pri tem izgubili sebe. V procesu pomoči lahko vključujejo krepitev občutka lastne identitete, spodbujanje osebnih interesov in učenje, kako ohranjati bližino, ne da bi se partnerja preveč zlivala drug v drugega.
- **Naslavljanje vpliva zunanjih dejavnikov**: Stanovanjska negotovost, študijske obveznosti, delo in finančni pritiski močno vplivajo na odnose mladih. V praksi je pomembno, da v socialnem delu te dejavnike prepoznamo in jih vključimo v razumevanje odnosa, saj mladi pogosto mislijo, da so težave "njihova krivda", čeprav gre za širše okoliščine.

Predlogi za nadaljnje raziskovanje:

- **Raziskovanje partnerskih odnosov v različnih življenjskih obdobjih:** Smiselno bi bilo primerjati, kako mladi razumejo odnose v obdobju študija v primerjavi z obdobjem prve

zaposlitve ali selitve od doma. Takšna primerjava bi pokazala, kako se potrebe, pričakovanja in načini soočanja s konflikti spreminjajo skozi prehode v odraslost.

- **Vpliv družinskih vzorcev na partnerske odnose mladih:** V pripovedih mladih se pogosto pojavljajo reference na izkušnje iz primarne družine. Nadaljnje raziskave bi lahko poglobile razumevanje, kako družinski odnosi, komunikacijski vzorci in izkušnje iz otroštva vplivajo na to, kako mladi oblikujejo svoje partnerske odnose.
- **Raziskovanje razlik med spolom**: Ena izmed omejitev raziskave je tudi ta, da razlik glede na spol nisem posebej sistematično analizirala, čeprav so se v pripovedih ponekod pokazale, na primer pri ženskem spolu so se nekoliko bolj izrazile potrebe po varnosti, pozornosti in skupnem času, pri moškem spolu pa učenje, kako v konfliktih razumeti partnerko, ji dati prostor in hkrati izraziti tudi svoje potrebe. To bi lahko bilo izhodišče za nadaljnje raziskovanje, ki bi bolj poglobljeno preučilo, kako mladi moški in mlade ženske doživljajo partnerske odnose.
- V prihodnjih raziskavah bi bilo smiselno vključiti večji in bolj raznolik vzorec mladih, na primer mlade, ki niso študenti, mlade, ki že živijo s partnerjem, zaposlene mlade ali mlade z različnimi oblikami partnerskih izkušenj.
- Smiselno bi bilo raziskati tudi obe osebi v paru, saj bi to omogočilo boljši vpogled v to, kako isti odnos doživljata oba partnerja in kako skupaj oblikujeta pomen odnosa.

6. UPORABLJENA LITERATURA

Arnett, J. J. (2000). Emerging adulthood: A theory of development from the late teens through the twenties. *American Psychologist*, 55(5), 469–480. Pridobljeno dne 23. 1. 2026 s https://doi.org/10.1037/0003-066X.55.5.469

Auslander, B. A., & Rosenthal, S. L. (2010). Intimate romantic relationships in young adulthood: A biodevelopmental perspective. *The psychology of the young adult: Challenges and opportunities*. Pridobljeno dne 7. 2. 2026 s https://www.researchgate.net/publication/364848977_Intimate_Romantic_Relationships_in_Young_Adulthood

Boisvert, S., Poulin, F., & Dion, J. (2023). Romantic relationships from adolescence to established adulthood. *Emerging Adulthood*, 11(4), 1–12. Pridobljeno dne 7. 2. 2026 s https://doi.org/10.1177/21676968231174083.

Brzezińska, A. I., Czub, T., Czub, M., Kaczan, R., Piotrowski, K., Rękosiewicz, M. (2012). Postponed or delayed adulthood*? Educating competencies for democracy,. 103-125*. Pridobljeno dne 28. 1. 2026 s https://www.researchgate.net/profile/Konrad-Piotrowski-2/publication/367531088_Postponed_or_delayed_adulthood/links/63d77fd264fc860638fac913/Postponed-or-delayed-adulthood.pdf

Collins, W. A., Welsh, D. P., & Furman, W. (2009). Adolescent romantic relationships. *Annual Review of Psychology,* 60, 631–652. Pridobljeno dne 28. 1. 2026 s https://liberalarts.du.edu/sites/default/files/2021-04/Collins_Welsh_Furman_2009_annualreview.pdf

Curran, M. A., Parrott, E., Ahn, S. Y., Serido, J., & Shim, S. (2018). Young adults' life outcomes and well-being: Perceived financial socialization from parents, the romantic partner, and young adults' own financial behaviors. *Journal of Family and Economic Issues*, 39, 445–456. Pridobljeno dne 7. 2. 2026 s https://doi.org/10.1007/s10834-018-9572-9

Czyżowska, D., Gurba, E., Czyżowska, N., & Kalus, A. M. (2020). Intimate relationship and its significance for eudaimonic well-being in young adults. *Health Psychology Report, 8*(2), 155–166. Pridobljeno 7. 2. 2026 s https://doi.org/10.5114/hpr.2020.93768

Čačinovič Vogrinčič G., Kobal L., Mešl N., Možina M. (2005). *Vzpostavljanje delovnega odnosa in osebnega stika*. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo Univerze v Ljubljani.

Čačinovič Vogrinčič, G. (2006). *Socialno delo z družino*. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo.

Čačinovič Vogrinčič, G., & Mešl, N. (2019). *Socialno delo z družino: soustvarjanje želenih izidov in družinske razvidnosti.* Ljubljana: Fakulteta za socialno delo.

Dermott, E., & Fowler, T. M. (2020). What is a family and why does it matter? *Social Sciences*, 9(5), 83. Pridobljeno dne 27. 3. 2026 s https://doi.org/10.3390/socsci9050083

Erikson, E. H. (1983). *Identity: Youth and Crisis*. London: Faber and Faber.

Folger, J. P., Poole, M. S., & Stutman, R. K. (2021). Working through conflict: Strategies for relationships, groups, and organizations. *Routledge*. Pridobljeno dne 27. 3. 2026 s https://doi.org/10.4324/9781003381556

Furman, W. (2002). The Emerging Field of Adolescent Romantic Relationships. *Current Directions in Psychological Science,* 11, 177–180. Pridobljeno dne 28. 1. 2026 s https://doi.org/10.1111/1467-8721.00195

Gallo, M., Liga, F., Cuzzocrea, F. & Gugliandolo, M. (2026). Well-being in romantic relationships: the role of motivation and conflict engagement. *BMC Psychology* 14, 292. Pridobljeno dne 27. 3. 2026 s https://doi.org/10.1186/s40359-026-04103-6

Graziano, F., Mastrokoukou, S., Cattelino, E., Rollè, L., & Calandri, E. (2024). Conflict and Intimacy in Emerging Adults' Romantic Relationships and Depressive Symptoms: The Mediating Role of Identity and Couple Satisfaction. *Behavioral Sciences,* 14(11), 977. Pridobljeno dne 27. 3. 2026 s https://doi.org/10.3390/bs14110977

Grebenc, V. & Šabić, A. (2013). *Ljubljanske zgodbe: biografije navadnih ljudi*. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo.

Guerrero Puerta, L. (2023). A Review of Evolving Paradigms in Youth Studies. *Societies,* 13(6), 136.. Pridobljeno dne 27. 4. 2026 s https://doi.org/10.3390/soc13060136

Henderson, S., Holland, J., McGrellis, S., Sharpe, S., & Thomson, R. (2007). *Inventing adulthoods: A biographical approach to youth transitions.* SAGE Publications.

Keniston, K. (1970). Youth: A "New" Stage of life. *The American Scholar,* 39(4), 631–654. Pridobljeno dne 26. 1. 2026 s https://www.jstor.org/stable/41209802?seq=1

Kuhar, M. (2014). Izzivi odraščanja v pozni moderni ter mladostniške strategije soočanja z njimi. *Srečanje na spletu: Potrebe slovenske mladine in spletno svetovanje.* Pridobljeno dne 27. 1. 2026 s https://www.tosemjaz.net/assets/Prirocniki/Srecanja_na_spletu.pdf

Kuhar, M., & Švab, A. (2018). Stanovanjski status in osamosvajanje mladih v Mestni občini Ljubljana. *Družboslovne razprave*, 34(88), 61–92. Pridobljeno dne 27. 3. 2026 s https://www.dlib.si/details/URN:NBN:SI:doc-0F0QGYN7

Mali, J. & Grebenc, V. (2021). *Strategije raziskovanja in razvoja dolgotrajne oskrbe starih ljudi v skupnosti.* Založba Univerze v Ljubljani.

Manalili, E. J., & Malcampo, M. C. (2025). A narrative exploration of romantic experiences and ideal relationship standards among Filipino Gen Z. *International Review of Social Sciences Research,* 5(2), 126–155. Pridobljeno dne 29. 3. 2026 s https://iiari.org/wp-content/uploads/irssr.v5.2.3013.pdf

Mesec, B., & Rape Žiberna, T. (2023). *Kvalitativno raziskovanje v teoriji in praksi.* Inštitut za razvojne in strateške analize.

Mesec, B., Rape, T. (ur.), Rihter, L. (ur.) (2009). *Načrtovanje raziskave: študijsko gradivo za interno uporabo.*

Mesec, B. (1998). *Uvod v kvalitativno raziskovanje v socialnem delu*. Ljubljana: Visoka šola za socialno delo.

Mlad.si. (2025). *Mesečna anketa o ljubezni in odnosih: kakšni so odgovori mladih?* Pridobljeno dne 27. 3. 2026 s https://www.mlad.si/mesecna-anketa-o-ljubezni-in-odnosih-kaksni-so-odgovori-mladih/

Musek, J. (1995). *Ljubezen, družina, vrednote.* Ljubljana: Educy.

Pajnik, M., & Bajt, V. (2009). Biografski narativni intervju: aplikacija na študije migracij. *Dve domovini,* 30, 69–89. Pridobljeno dne 25. 4. 2026 s dLib.si - Biografski narativni intervju

Poštrak, M. (2015). Koncepti socialnega dela z mladimi. *Socialno delo,* 54(5), 269–280. Pridobljeno dne 7. 2. 2026 s https://www.dlib.si/details/URN:NBN:SI:DOC-6I9TMWUA

Psihološki raziskovalni inštitut. (2024). *Ljubezen v prvem partnerskem odnosu mladostnika: Vzponi, padci in psihološki vplivi prve ljubezni.* Pridobljeno dne 24. 1. 2026 s https://prinstitut.com/ljubezen-prvi-partnerski-odnos-mladostnika

Slovar slovenskega knjižnega jezika (b.d.). Konflikt. *Fran*. Pridobljeno dne 27. 3. 2026 s Fran/iskanje/konflikt

Slovar slovenskega knjižnega jezika (b.d.). Mladost. *Fran.* Pridobljeno dne 7. 2. 2026 s https://www.fran.si/iskanje?Query=mladost&IsAdvanced=True

Sobočan, A. M. (2009). Istospolne družine v Sloveniji. *Socialno delo,* 48(1/3), str. 65-86, 189, 194-195. Pridobljeno dne 27. 3. 2026 s dLib.si - Istospolne družine v Sloveniji

Stephanou, G. (2012). Romantic relationships in emerging adulthood: Perception–partner ideal discrepancies, attributions, and expectations. *International Journal of Psychological Studies,* 4(1), 83–98. Pridobljeno dne 29. 3. 2026 s https://www.researchgate.net/profile/Georgia-Stephanou2/publication/268347255_Romantic_Relationships_in_Emerging_Adulthood_PerceptionPartner_Ideal_Discrepancies_Attributions_and_Expectations/links/56649bbe08ae4931cd609828/Romantic-Relationships-in-Emerging-Adulthood-Perception-Partner-Ideal-Discrepancies-Attributions-and-Expectations.pdf

Sternberg, R. J. (1986). A triangular theory of love. *Psychological Review, 93(2), 119– 135*. Pridobljeno dne 27. 3. 2026 s https://doi.org/10.1037/0033-295X.93.2.119

Tavčar Krajnc, M. (b.d.) *OBLIKOVANJE DRUŽINE IN SAMOPERCEPCIJA SAMOSTOJNOSTI MLADIH V SLOVENIJI.* Pridobljeno dne 7. 2. 2026 s https://www.irdo.si/skupni-cd/cdji/cd-irdo-2011/referati/a-tavcarkrajnc.pdf

Tillman, K. H., Brewster, K. L., & Valle Holway, G. (2019). Sexual and romantic relationships in young adulthood. *Annual Review of Sociology,* 45, 133-153. Pridobljeno dne 29. 3. 2026 s https://www.jstor.org/stable/48547637?if_data=e30%3D&seq=1

Ule, M. (2008). *Za vedno mladi?* Socialna psihologija odraščanja. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.

Ule, M., Kuhar. M. (2003). *Mladi, družina, starševstvo*. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.

Ule, Mirjana (2021). Spremembe v kariernem oblikovanju življenjskih potekov mladih. *Šolsko svetovalno delo, 25(1), 5–14.* Pridobljeno dne 27. 3. 2026 s https://www.dlib.si/details/URN:NBN:SI:DOC-Z290AX4T

UNESCO (b.d.). *UNESCO with, by and for youth.* Pridobljeno dne 26. 1. 2026 s https://www.unesco.org/en/youth

Urek, M. (2005). *Zgodbe na delu : pripovedovanje, zapisovanje in poročanje v socialnem delu.* Ljubljana : Založba /*cf., 2005, (Oranžna zbirka).

Vodnjov, N., & Puklek Levpušček, M. (2025). Psihološko osamosvajanje in partnerski odnosi mladih na prehodu v odraslost. *Psihološka Obzorja, 34(1), 208–218.* Pridobljeni 23. 1. 2026 s https://doi.org/10.20419/2025.34.619

Zupančič, M. & Puklek Levpušček, M. (2021). *Prehod v odraslost: sodobni trendi in raziskave.* Založba Univerze v Ljubljani. Pridobljeno 23. 1. 2026 s https://ebooks.uni-lj.si/ZalozbaUL/catalog/book/305

7. PRILOGE

Priloga 1: Vodilo za narativni intervju

VODILO ZA NARATIVNI INTERVJU

Interesi mladih v partnerskem odnosu

1. Začetno narativno vprašanje

»Prosim, pripoveduj mi zgodbo o tvojem partnerskem odnosu – od začetka pa do danes. Kako sta se spoznala, kako se je odnos razvijal in kaj se je v tem času dogajalo?«

(Nato sledi prosto pripovedovanje brez prekinjanja.)

Možni vmesni spodbujevalci:

- »Kaj se je nato zgodilo?«
- »Lahko o tem poveš več?«
- »Kako si to doživljal/a?«

Tematska področja za poglabljanje, če se ne pojavijo spontano:

- ozadje in življenjska situacija (študij, delo, bivanje) »Kako bi opisal_a življenjsko obdobje, v katerem se je vajin odnos začel? Kaj je takrat zaznamovalo tvoj vsakdan – na primer študij, delo, bivanje ali druge pomembne okoliščine?« »Kakšno vlogo so v tistem obdobju imeli tvoji bližnji, kot so družina, prijatelji in širše okolje?« »Kako meniš, da so tvoje pretekle izkušnje vplivale na način, kako si vstopil_a v ta odnos?«
- zgodba odnosa – kako sta se spoznala? Pomembni mejniki v odnosu? »Kako sta se spoznala? Kako se spominjaš tistih prvih vtisov?« »Kateri dogodki so bili zate pomembni pri razvoju odnosa?« »Kako bi opisal_a odnos danes?« »Kakšno mesto ima partner oziroma partnerka v tvojem življenju?«

- interesi in potrebe – kaj ti pomeni odnos? Kaj potrebuješ v njem?, »Kaj ti je v odnosu pomembno? Kaj iščeš v partnerskem odnosu?« »Kaj potrebuješ, da se počutiš dobro — bližina, varnost, svoboda …?« »Kako usklajuješ svoje življenje (študij, delo, prijatelji)

z odnosom?« »Kakšna pričakovanja imaš do partnerja/partnerke? »Katere vrednote so ti v odnosu ključne?«

- prelomne trenutke in konflikte, »Kako opisuješ trenutke, ko je med vama prišlo do napetosti ali nesoglasij?« »Kateri konflikti so bili zate pomembni ali prelomni?« »Kako se običajno spopadeta s konflikti?« »Kaj ti v takih trenutkih predstavlja največji izziv?«
- življenjski pogoji – kako na odnos vplivajo finančne, bivanjske razmere? »Kako na vajin odnos vpliva vajina bivanjska situacija (pri starših, skupaj, narazen)?« »Kako doživljaš finančno neodvisnost ali odvisnost v kontekstu odnosa?« »Kako študij, delo ali obremenitve vplivajo na vajin odnos?« »Kakšno vlogo imajo materialni pogoji (stanovanje, stabilnost) v tvojem doživljanju odnosa?«
- Predstave o idealnem odnosu – kako si predstavljaš idealno zvezo? Česa si v odnosu ne želiš? »Kako si predstavljaš idealno zvezo?« »Kaj si želiš v prihodnosti — v odnosu ali na splošno« »Česa si v odnosu ne želiš ali se želiš izogniti?« »Kateri strahovi ali negotovosti se ti včasih pojavijo, ko razmišljaš o odnosu?«
- "Ali je še kaj, kar bi želel_a dodati, kar se ti zdi pomembno?"